

**Eindrapport van de Commissie
Incasso, Beheer en Repartitie
Auteursrechtgelden**

Ministerie van Justitie

mei 1982

Boekmanstichting - Bibliotheek

Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
telefoon: 24 37 36 / 24 37 37 / 24 37 38 / 24 37 39

De uitleentermijn bedraagt een maand. Mits tijdig
aangevraagd is verlenging met een maand moge-
lijk, tenzij de publikatie inmiddels is besproken.

De uitleentermijn is verstreken op:

12 OKT. 1992

--	--	--

347.78:061.22(049).3

EINDRAPPORT

van de Commissie Incasso, Beheer
en Repartitie Auteursrechtgelden

Boekmansichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel.: 243736/243737/243738/243739

mei 1982

's-Gravenhage, 5 april 1982

Aan de Minister van Justitie,
Schedeldoekshaven 100
's-Gravenhage

Mijnheer de Minister,

Namens de Commissie Incasso, Beheer en Repartitie Auteursrechtgelden, ingesteld bij besluit van 25 augustus 1978, heb ik de eer u hierbij aan te bieden het eindrapport over de aan haar voorgelegde vraag of de inning, het beheer en de repartitie van uit hoofde van auteursrecht - het muziekauteursrecht daaronder niet begrepen - verschuldigde gelden aanleiding geeft tot enige regeling in en/of wijziging van de Auteurswet 1912.

Met verschuldigde hoogachting,

S.K. Martens

INHOUD

1. Inleiding
 - 1.1 Instelling en taakomschrijving van de commissie
 - 1.2 Samenstelling van de commissie
 - 1.3 Werkwijze van de commissie
 - 1.4 De nota van 10 september 1979
 - 1.5 De hoorzitting van 17 december 1979
 - 1.6 Het interim-advies van 18 februari 1981

2. Algemene opmerkingen
 - 2.1 Opmerkingen van terminologische aard
 - 2.2 Afbakening van de auteursrechtelijke problematiek
 - 2.3 Afbakening van de problematiek op het gebied van de nabuurrechten

3. Bemiddeling inzake het reprorecht
 - 3.1 De wettelijke regeling
 - 3.2 De Stichting Reprorecht en haar problemen
 - 3.3 De nota en het interim-advies
 - 3.4 De situatie in andere landen
 - 3.5 Conclusie en voorstellen

4. Bemiddeling inzake kabeltelevisie
 - 4.1 G.A.I. en C.A.I.
 - 4.2 Doorgeven en overbrengen
 - 4.3 De auteursrechtelijke situatie
 - 4.4 De nota
 - 4.5 De situatie in andere landen
 - 4.6 Conclusie en voorstellen

5. Bemiddeling inzake geluids- en beelddragers
 - 5.1 Algemene opmerkingen
 - 5.2 Voor de handel bestemde platen en banden
 - 5.3 Voor de handel bestemde beelddragers
 - 5.4 Het privé-kopiëren van geluids- en beelddragers
 - 5.5 De nabuurrechten
 - 5.6 Conclusie en voorstellen

6. Bemiddeling op andere terreinen van het auteursrecht
 - 6.1 Inleiding
 - 6.2 Muziek
 - 6.3 Toneel en Letterkunde
 - 6.4 Beeldende kunst en fotografie
 - 6.5 Conclusie en voorstellen

7. De structuur van de bemiddeling
 - 7.1 De huidige situatie
 - 7.2 Een vergunningstelsel
 - 7.3 Auteursrechtkamer en scheidsgerecht
 - 7.4 De opsporing van inbreuken
 - 7.5 De structuur van de organisatie
 - 7.6 Het wettelijk kader van de auteursrechtelijke bemiddeling

8. Samenvatting en conclusie

Bijlagen

1. Instellingsbeschikking
2. Installatierede van de Minister van Justitie
3. Antwoord van de Voorzitter
4. Nota ter voorbereiding van de hoorzitting van 17 december 1979
5. Lijst van organisaties die aanwezig waren op de hoorzitting van 17 december 1979
6. Interim-advies inzake het reprocrecht
7. Enige literatuur

1. Inleiding

1.

1.1 Instelling en taakomschrijving van de commissie

Op 21 september 1978 installeerde de Minister van Justitie, Mr. J. de Ruiter, een commissie die blijkens de beschikking waarbij zij werd ingesteld (Staatscourant 1978, nr. 185), advies moest uitbrengen omtrent de vraag of de inning, het beheer en de repartitie van uit hoofde van auteursrecht - het muziek-auteursrecht daaronder niet begrepen - verschuldigde gelden aanleiding geeft tot enige regeling in en/of wijziging van de Auteurswet 1912.

De taakomschrijving van de commissie betrof niet de gelden uit het muziek auteursrecht omdat voor dat deel van het auteursrecht reeds sinds 1932 een wettelijke regeling bestaat (artikel 30a Auteurswet 1912).

In zijn installatierede (Stcrt. 1978, nr. 185) motiveerde de Minister van Justitie de instelling van de commissie door erop te wijzen dat er zich in de voorafgaande jaren omstandigheden hadden voorgedaan, die de vraag hadden doen rijzen of er voor de wetgever geen aanleiding was zich ook met de auteursrechtbemiddeling op andere terreinen dan alleen op dat van het muziek auteursrecht bezig te houden. Bepaalde technische ontwikkelingen hebben tot gevolg dat auteursrechtelijk beschermde werken op een moeilijk overzienbare kwantitatieve schaal openbaar gemaakt of verveelvoudigd kunnen worden. Ter illustratie van dit verschijnsel wees de Minister op de ontwikkelingen op het gebied van de reprografie en de kabeltelevisie. Hij wees er op dat de gesignaleerde schaalvergroting grote problemen deed ontstaan met betrekking tot het tijdig incasseren en op een billijke wijze verdelen van de aan de auteurs toekomende gelden.

De Minister wees voorts op de met name door het toen recente echec van de Stichting tot Exploitatie en Bescherming van Auteursrechten (SEBA) actueel geworden vraag of voor auteurs geïncasseerde gelden wel altijd op doelmatige en verantwoorde wijze worden geadministreerd. De Stichting SEBA, die zich bezig hield met incasso en repartitie op het gebied van de literaire rechten en de theaterrechten, was in augustus 1978 failliet gegaan, welk faillissement tot gevolg heeft gehad dat een groot aantal vorderingen van binnen- en buitenlandse schrijvers niet of niet geheel voldaan konden worden.

1.2 Samenstelling van de commissie

De samenstelling van de commissie is ten tijde van het uitbrengen van dit eindrapport als volgt:

Mr. S.K. Martens, raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden, voorzitter;

Mr. R.L. du Bois, hoofd juridische dienst van de Vereniging Buma;

Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, hoogleraar auteurs- en mediarecht en rechten van de industriële eigendom aan de Universiteit van Amsterdam;

Mr. J.M. Felkers, administrateur bij het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk;

Prof. Dr. J.J. Klant, hoogleraar Staatshuishoudkunde aan de Universiteit van Amsterdam (lid sedert 15 april 1980);

Mr. E. Lukács, raadadviseur bij het Ministerie van Justitie;

Mevrouw Mr. M. Reinsma, raadadviseur bij het Ministerie van Justitie;

Mr. A.M.W. Resius, hoofddirecteur van Kluwer N.V.;

Prof. Mr. D.W.F. Verkade, hoogleraar economisch recht aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen (lid sedert mei 1979);

Dr. J. Vermeijden, adviseur van het Bestuur van het Academisch ziekenhuis bij de Universiteit van Amsterdam en raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof te Amsterdam (lid sedert 15 april 1980);

Als adviseur van de commissie treedt op:

Mr. M.B. van Meerten, raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage;

Als secretaris van de commissie treedt op:

Mevrouw Mr. J.M. Meijer-van der Aa, referendaris bij het Ministerie van Justitie.

In de loop van de werkzaamheden van de commissie hebben enkele leden hun lidmaatschap van de commissie neergelegd.

Dit waren:

Prof. Dr. G. Borgers, hoogleraar Moderne Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam (maart 1980);

Mr. E.A.G. Brautigam, burgemeester van Uithoorn en regeringscommissaris bij de Vereniging Buma (april 1979);

Drs. C.B.A. Kramers, register-accountant, directeur van ASB Holding B.V. (maart 1980);

Mr. J.H. Verhagen, directeur van de Vereniging Buma en van de Stichting Stemra (december 1981).

Bij de installatie van de commissie werd als secretaris aangewezen Mr. R. Weenink. Deze heeft op 1 december 1979 zijn functie neergelegd; hij werd opgevolgd door:

Mr. J.H. Spoor, wetenschappelijk hoofdmedewerker aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, die deze functie tot 1 juni 1980 heeft vervuld.

1.3 Werkwijze van de commissie

De commissie is haar werk aangevangen met het bestuderen en bespreken van een vanwege het Ministerie van Justitie opgestelde basis-documentatie. Tijdens deze bespreking zijn een aantal vragen gerezen, waarmee de commissie zich heeft gewend tot een zo groot mogelijk aantal organisaties van potentiële belanghebbenden. Aan de hand van de van deze organisaties verkregen informatie heeft de commissie een aantal voorlopige conclusies vastgelegd in een nota (Staatscourant 1979, nr.182), welke op 10 september 1979 aan de geraadpleegde organisaties werd toegezonden met het verzoek eventueel commentaar op korte termijn schriftelijk ter kennis van de commissie te brengen.

Op 17 december 1979 hield de commissie een hoorzitting, waar een groot aantal organisaties de ingezonden reactie nader kwam toelichten. De commissie heeft de commentaren op de nota uitdrukkelijk in haar verdere beraadslagingen betrokken.

Op 30 mei 1980 schreef de Minister van Justitie aan de commissie een brief, waarin hij mededeelde dat hij de situatie waarin de wettelijke regeling van het reprocrecht een dode letter bleef, niet veel langer wilde laten voortduren. Hij kondigde daarom een aantal wijzigingen in de uitvoeringsmaatregelen aan en verzocht de commissie hem mede te delen of zij het wenselijk achtte die wijzigingen reeds thans door te voeren. Tevens vroeg hij de commissie of zij in dit verband nog andere wijzigingen wenselijk achtte.

Op 18 februari 1981 heeft de commissie aan de Minister een advies (Staatscourant 1981, nr. 57) uitgebracht, waarin de eerste vraag bevestigend werd beantwoord en waarin tevens nadere richtlijnen werden gegeven met betrekking tot de te treffen voorzieningen. Uitdrukkelijk heeft de commissie daarbij aangekondigd dat de in haar eindverslag te trekken conclusies en te geven aanbevelingen niet wezenlijk zouden verschillen van het gegeven advies.

Wat ten slotte dit eindverslag betreft, daarvoor is de commissie veel dank verschuldigd aan haar lid Mr. R.L. du Bois: toen haar secretaris Mr. Spoor zijn functie neerlegde, was de redactie van het eindverslag van de commissie nog niet begonnen; het ministerie is er niet in geslaagd op korte termijn een opvolger voor de vertrokken secretaris te vinden die de redactie van het eindverslag ter hand kon nemen; Mr. Du Bois is toen bereid gevonden naast zijn gewone werk de geenszins eenvoudige taak op zich te nemen om uit 33 vergaderingen en 582 bladzijden notulen het eindverslag te redigeren. Hij heeft deze taak, naar het oordeel der commissie, goed volbracht. Dat ten gevolge van de korte ter beschikking staande tijd de overwegingen en conclusies van de commissie wellicht wat gecompromeerder zijn weergegeven dan in dit soort rapporten gebruikelijk is, doet - naar de commissie vertrouwt - aan de bruikbaarheid van haar rapport geen afbreuk en verhoogt de leesbaarheid daarvan.

1.4 De nota van 10 september 1979

De inhoud van de nota van 10 september 1979 kan als volgt worden samengevat.

Als voornaamste uitgangspunt wordt in de nota gehanteerd dat het in beginsel niet op de weg van de commissie ligt zich uit te spreken over vragen van materieel auteursrecht. Zo wordt, ondanks alle kritiek die bestond en bestaat op de wettelijke regeling van het reprorecht, die regeling voorshands als gegeven aanvaard.

Slechts op één punt moest een vraag van materieel auteursrecht aan de orde komen. Zolang de Hoge Raad nog geen uitspraak had gedaan over de vraag of, en zo ja, in hoeverre, het doorgeven van omroepprogramma's via de kabeltelevisie onderworpen is aan de werking van het auteursrecht, achtte de commissie het doelmatig ervan uit te gaan, zij het slechts als werkhypothese, dat een zodanige doorgifte inderdaad aan die werking onderworpen is.

De commissie gaat er ten aanzien van de kabeltelevisie voorts van uit, dat, om een praktisch hanteerbaar kabeltelevisiebestel te verkrijgen, men van de mogelijkheid van de wettelijke licentie als voorzien in artikel 17a van de Auteurswet 1912 gebruik zal maken. Zulks mede omdat voor het reprorecht al een keuze gemaakt is: daar heeft men reeds het verbodsrecht vervangen door een vergoedingsaanspraak.

Tenslotte acht de commissie het aannemelijk dat op den duur aan een nadere regeling ten aanzien van het reproduceren van beeld- en geluidsdragers niet zal kunnen worden ontkomen; het wordt dan waarschijnlijk geacht dat ook daar de vorm gekozen zal worden van de vervanging van het verbodsrecht door enigerlei vergoedingsaanspraak.

Met betrekking tot het reprorecht pleit de commissie vervolgens voor het instellen van één centrale (monopolistische) incasso-organisatie. In de eerste plaats is er voor een individuele auteur volstrekt geen kans om zijn aanspraken met enige mogelijkheid van succes geldend te maken; in de tweede plaats kunnen de noodzakelijke onderhandelingen veel

beter door een organisatie gevoerd worden dan door een groot aantal individuele rechthebbenden, ook al omdat dat voor de kopieerders een deugdelijker garantie biedt dat zij na betaling van een forfait ook inderdaad volledig gekweten zijn.

Om ten volle te kunnen bereiken dat een kopieerder na betaling van een forfait ook inderdaad gekweten is pleit de commissie niet enkel voor een centrale organisatie; daarnaast acht zij het aan te bevelen aan deze centrale organisatie een eigen recht op incasso te geven; de centrale organisatie zou, bij uitsluiting zelfs van de oorspronkelijk gerechtigde, rechtstreeks aan een wettelijk voorschrift de bevoegdheid moeten kunnen ontleenen om een vorderingsrecht geldend te maken.

De commissie constateert vervolgens dat een regeling alleen kans van slagen heeft als het mogelijk is om op basis van steekproeven een gemakkelijk te hanteren forfaitair tarief voor repro-vergoedingen te kunnen ontwerpen. Mocht een dergelijk tarief niet gevonden kunnen worden, dan meent de commissie dat een geheel andere weg zal moeten worden gegaan: men denkt dan aan een systeem van heffing op de apparatuur, zoals die ook in het buitenland toegepast of overwogen wordt.

Wat betreft de repartitie vraagt de commissie zich af of een verdeling op individuele basis mogelijk zal zijn. De nadere wettelijke regeling zal in ieder geval moeten voorzien in richtlijnen dienaangaande.

Wat betreft de kabeltelevisie bepleit de commissie een analoge oplossing. Net als op het terrein van de reprografie zal het voor een individuele rechthebbende niet mogelijk zijn om zijn aanspraken te realiseren; aan de andere kant hebben de exploitanten van kabeltelevisie er groot belang bij dat ze slechts met één wederpartij behoeven te onderhandelen. Er is dus volgens de commissie alle reden om ook op dit gebied tot één centrale organisatie te komen die haar vorderingsrechten rechtstreeks aan de wettelijke regeling ontleent.

Voorshands is de commissie verder van oordeel dat op andere gebieden van het auteursrecht waar sprake is van technische ontwikkelingen die tot wettelijke licenties leiden, analoge oplossingen gevonden moeten worden.

Met betrekking tot het muziekauteursrecht wordt in de nota opgemerkt dat de opdracht van de commissie zodanig gesteld is dat ze ervan moet uitgaan dat op dit gebied een situatie heerst waarover auteurs en gebruikers tevreden zijn. Die constatering ontslaat de commissie echter niet van de plicht te bekijken of de huidige wettelijke regeling op het terrein van het muziekauteursrecht ingepast kan worden in een meer omvattende regeling.

Met betrekking tot het gebied van toneel en letterkunde trekt de commissie een aantal genuanceerde conclusies. Wat betreft het amateurtoneel meent de commissie voorshands dat er behoefte bestaat aan een organisatie, die zowel bemiddelt als incasseert. Zulks geldt eveneens voor het beroepstoneel, zij het dat daar naast die centrale organisatie plaats moet blijven voor promotie, bemiddeling en zelfs incasso door agenten. Daarbij lijkt het voorlopig wenselijk de activiteiten van die agenten te onderwerpen aan een vergunningstelsel, waarbij men voorwaarden kan stellen ten aanzien van solvabiliteit, boekhouding en contrôle.

Wat betreft de overige literaire werken denkt de commissie alleen aan bemiddeling en incasso op het stuk van voordrachten en aan incasso op het terrein van de bloemlezingen genoemd in artikel 16, lid 1, onder a van de Auteurswet 1912. De commissie ziet geen behoefte aan bemiddeling als het gaat om de toestemming tot uitgeven.

De commissie meent tenslotte dat het niet zou aangaan, dat de niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie op het gebied van het toneelrecht (die zeer wel een plaats zou kunnen vinden bij een van de eerder voorgestelde organisaties op een ander deelgebied van het auteursrecht; zulks om financiële debacles in de toekomst te voorkomen) zich ook met promotie zou bezighouden. De promotie moet men in de zienswijze van de commissie aan de agenten overlaten, die daarvoor uiteraard een deel van de opbrengsten zouden moeten kunnen claimen.

Wat betreft de beeldende kunsten ziet de commissie geen aanleiding te twijfelen aan de effectiviteit van het optreden van de bestaande bureaus, de Stichtingen Beeldrecht en BURAF0. Wellicht kan via een te creëren vergunningenstelsel bevorderd worden dat deze beide stichtingen zich in het nieuw te creëren stelsel voegen.

Met betrekking tot de geluids- en beelddragers merkt de commissie nog op dat er ten aanzien van de vervaardiging en het openbaar maken door de Vereniging Buma en de Stichting Stemra voor een deel in de bestaande behoefte wordt voorzien. Voor het overige denkt de commissie dat er wellicht aanleiding bestaat te bevorderen dat een centrale bemiddelingsorganisatie op basis van vrijwillige aansluiting hierin voorziet.

Wat betreft de structuur van de te creëren centrale organisatie gaat de commissie ervan uit dat er op het gebied van het reprorecht, op dat van de kabeltelevisie en eventueel op het gebied van de beeld- en geluidsdragers telkens een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam zal komen, een raad voor het reprorecht, een raad voor de kabeltelevisie etc. Aan elk van deze raden wordt bij de wet bij uitsluiting de bevoegdheid verleend om de desbetreffende vergoedingen te incasseren. Ter uitvoering van deze taak denkt de commissie aan een soort Gemeenschappelijk Administratiekantoor. Dit uitvoerend lichaam zal enerzijds namens bedoelde raden de incasso op het gebied van het reprorecht, op dat van de kabeltelevisie en eventueel op het gebied van de beeld- en geluidsdragers ter hand nemen en anderzijds met betrekking tot andere gebieden van het auteursrecht op basis van vrijwillige aansluiting als bemiddelings- en incasso-organisatie kunnen optreden. Dit uitvoerend lichaam zal bovendien ingevolge de wet de bevoegdheid moeten hebben om inbreuken op auteursrecht op te sporen.

Het beleid van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor zou op elk gebied waarop het werkzaam is, afzonderlijk moeten worden bepaald door de voor dat gebied competente raad. De raden zorgen tevens voor de repartitie van de op hun gebied geïncasseerde gelden.

Op die gebieden waar het administratiekantoor op basis van een eigen recht incasseert - waar dus de betreffende raad volgens de wet alle auteurs vertegenwoordigt - zouden de leden van die raad door de Minister van Justitie moeten worden benoemd; op alle andere gebieden van het auteursrecht zouden de leden van de raad in beginsel door de aangesloten auteurs moeten worden gekozen.

De commissie houdt rekening met de mogelijkheid dat bestaande bemiddelings- en incasso-organisaties in de nieuwe structuur als raad een plaats vinden.

Het thans in artikel 30a van de Auteurswet 1912 vastgelegde vergunningenstelsel met betrekking tot het muziek-auteursrecht zou in beginsel tot elke bemiddeling en incasso op auteursrechtgebied moeten worden uitgebreid, allereerst om waarborgen te scheppen voor een deugdelijk beheer en een rechtvaardige repartitie; bovendien kunnen via dat vergunningenstelsel bestaande organisaties ertoe gebracht worden deel te nemen aan de nieuwe centrale organisatie.

Het toezicht op de diverse raden zou moeten geschieden door een door de overheid in te stellen Auteursrechtkamer, die niet alleen het aan het vergunningenstelsel verbonden toezicht op het beleid zou moeten uitoefenen, maar daarnaast ook als scheidsgerecht zou kunnen optreden, zowel waar het betreft de vaststelling van tarieven als de betrokkenen niet tot overeenstemming kunnen geraken, als waar het gaat om de repartitie. Tenslotte zou de Auteursrechtkamer een rol kunnen spelen in het uitgeven van de vergunningen.

Tot zover een samenvatting van de nota van 10 september 1979.

1.5 De hoorzitting van 17 december 1979

Op de nota volgde een zeer groot aantal reacties, deels van op principiële punten zeer kritische aard. Het merendeel van de aangeschreven organisaties liet op een of meer punten een afwijkend standpunt horen. Meer dan dertig organisaties verschenen vervolgens op de door de commissie georganiseerde hoorzitting van 17 december 1979 om hun reeds schriftelijk geuite standpunten nader toe te lichten.

Men kan de ontvangen reacties naar hun oorsprong in vijven verdelen. Er waren reacties van auteursorganisaties, van auteursrechtenbureaus, van organisaties van contractueel aan de auteur gebonden gebruikers (uitgevers en exploitanten van werken van letterkunde, wetenschap of kunst), van andere gebruikersorganisaties en van enkele andere belanghebbenden. Hoewel uit de meeste reacties en toelichtingen waardering bleek voor de voortvarendheid waarmee de commissie gewerkt had, mochten de voorlopige conclusies waartoe de commissie was gekomen in het algemeen weinig waardering oogsten.

De aanwezige organisaties van auteurs waren vrijwel unaniem in hun bezwaar dat er in de commissie geen auteur als zodanig was opgenomen. Men weet het daaraan dat de commissie de structuur van de organisatie meer centraal had willen stellen dan de figuur van de auteur zelf. Uiteindelijk gaat het om de auteur, de structuur mag slechts een dienende functie hebben. Niettemin juichte men de nota toe als een eerste stap tot verbetering van de positie van de auteur, welke positie in de huidige situatie dreigt uitgehold te worden.

Met betrekking tot het reproprecht kon men zich in het algemeen met de in de nota voorgestelde oplossingen verenigen; twijfel bestond ten aanzien van de vraag of men die oplossingen ook op ander gebied zou kunnen toepassen.

Over het algemeen is men geen voorstander van exclusieve organisaties; zeker wil men niet dat de leden van de verschillende raden door de Minister van Justitie zouden worden aangewezen: de raden dienen hun rechten te ontleen aan de individuele auteurs. Wettelijke licenties worden trouwens argwanend bekeken; men is van mening dat er best een bevreemdende situatie kan worden bereikt langs contractuele weg. Een vergunningstelsel wordt, als zekerheid biedend, toegejuicht.

De auteursrechtenbureaus blijken over het algemeen geen voorstanders van een van boven af opgelegde organisatiestructuur. Men ziet in dat de gekozen oplossing voor het reproprecht wellicht de beste is, maar men zou die oplossing

zeker niet willen extrapoleren naar andere vormen van auteursrechtbemiddeling. Een wettelijke licentie voor de kabeltelevisie wordt dan ook afgewezen. De opmerking wordt gemaakt dat er geen bezwaar is tegen een zekere centralisatie, maar dan op basis van vrijwilligheid en niet ten gevolge van een door de wetgever gemaakte structuur. Er wordt nog geopperd dat de in Scandinavië gevonden oplossing van het algemeen verbindend verklaren van overeenkomsten tussen representatieve auteursorganisaties en gebruikersverbonden een goede oplossing zou kunnen bieden.

Van de kant van de literaire agenten wordt betoogd dat er op hun gebied geen enkel probleem is. Men ziet niet in dat er enige noodzaak zou bestaan voor maatregelen als door de commissie bepleit.

Ook in uitgeverskrings is men weinig gesticht over de door de commissie voorgestelde organisatiestructuur. Men acht de voor het reprorecht voorgestelde oplossing de juiste, maar men heeft beslist bezwaar tegen de wettelijke licentie voor kabeltelevisie.

Vanuit deze kringen wordt nog opgemerkt dat het wellicht aanbeveling zou verdienen de wettelijke regeling van het reprorecht zodanig aan te passen, dat de betaling van de vergoeding voorwaarde wordt voor het rechtmatig reprograferen, zoals dat bij voorbeeld voor de onderwijsbloemlezing het geval is.

Vanuit de kringen van gebruikers werden de uniformeringspogingen van de commissie over het algemeen toegejuicht. Echter wordt de verdere reactie dikwijls bepaald door de wijze van gebruik die men vertegenwoordigt. De reacties van de gebruikers geven dan ook een bont patroon van meningen te zien.

Van de zijde van de Vereniging voor Auteursrecht werd gewezen op de wat dirigistische aard van de nota. De tendens tot collectivering grijpt diep in in de aard van het auteursrecht. De voor het reprorecht gegeven oplossing wordt ook in deze kring als onontkoombaar gezien; echter zou men voor andere delen van het auteursrecht andere oplossingen willen zien. In dit verband acht men de door de commissie getoonde gerichtheid op het gebruik dat van een werk gemaakt wordt eerder dan op de aard van het werk, ongelukkig: wanneer men organisaties wil instellen moet dat gebeuren op de basis van de aard van het werk en niet op die van het gebruik.

1.6 Het interim-advies van 18 februari 1981

Op 30 mei 1980 heeft de Minister van Justitie zich tot de commissie gewend met een brief, waarin hij constateert dat de wettelijke regeling inzake het kopiëren van auteursrechtelijk beschermde werken, zoals die is neergelegd in de artikelen 16b en 17 van de Auteurswet 1912 en in de op artikel 16b gebaseerde algemene maatregel van bestuur, in feite nog altijd een dode letter is gebleven. Behalve de centrale overheid is geen van de vergoedingsplichtigen overgegaan tot het treffen van contractuele regelingen.

Het is de Minister ter ore gekomen dat daarbij het bestaan van de commissie dikwijls als argument wordt gebruikt; immers, de commissie buigt zich over het reproprecht en het aangaan van contracten zou dus vooruitlopen op de conclusies van de commissie.

De Minister acht deze situatie onjuist; hij heeft daarom het voornemen opgevat de uitvoeringsmaatregel op enige punten te wijzigen. Ten eerste zal er een incasso-instelling worden aangewezen (de Stichting Reproprecht); ten tweede komt er een meldingsplicht voor kopieerders met betrekking tot het totaal aantal kopieën dat men maakt. Een in de algemene maatregel van bestuur op te nemen bepaling zal ten aanzien van de verschillende soorten gebruikers percentages noemen die geacht worden auteursrechtelijk beschermd werk te betreffen. Tegenbewijs is toegestaan. En ten derde komt er een algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 17 Auteurswet 1912, het bedrijfsleven betreffende.

De Minister legt een en ander voor aan de commissie en vraagt of deze zich uit wil spreken over de wenselijkheid van het reeds thans invoeren van de genoemde wijzigingen en of zij zich wil buigen over de vraag of er wellicht nog andere wijzigingen wenselijk zijn.

Op 18 februari 1981 heeft de commissie zich in een interim-advies in meerderheid achter de plannen van de Minister geschaard en nog een aantal richtlijnen gegeven (Staatscourant 1981, nr. 57). Een en ander komt in hoofdstuk 3.3 van dit eindverslag nader aan de orde.

2. Algemene opmerkingen

2.1 Opmerkingen van terminologische aard

In de nota van 10 september 1979 heeft de commissie, alvorens haar voorlopige conclusies uiteen te zetten, ter verduidelijking enkele daarbij gebruikte termen nader toegelicht. Het lijkt zinvol deze terminologische verduidelijking ook in het eindverslag op te nemen.

Van een wettelijke licentie is sprake als de wet bepaalt dat de auteursrechtelijk vereiste toestemming van de auteur tot enigerlei vorm van exploitatie van zijn werk niet is vereist: die toestemming wordt dan als het ware vervangen door een wettelijke toestemming. De hiervoor vervolgens aan de auteur te betalen billijke vergoeding wordt hetzij door de Kroon gefixeerd in een algemene maatregel van bestuur, hetzij ter nadere bepaling overgelaten aan partijen en bij gebreke van overeenstemming aan de rechter.

Van bemiddeling is, in de hier gebruikte terminologie, slechts sprake indien en voorzover een derde namens de auteur, dan wel uit eigen hoofde, toestemming geeft tot openbaar maken, tot een voordracht respectievelijk een op- of uitvoering of tot verveelvoudiging. Bemiddeling is aldus te onderscheiden van en omvat niet de zogenaamde promotie (promotion), het wekken van belangstelling voor een bepaald werk.

Incasso omvat niet slechts het incasseren van hetgeen de gebruiker hetzij uit hoofde van een bij het geven van een toestemming als evenbedoeld gemaakt beding, hetzij uit hoofde van een wettelijke licentie is verschuldigd, maar tevens het opsporen (hier niet uitsluitend in strafrechtelijke zin gebruikt) van eventuele inbreuken en het alsnog invorderen van het ten titel van schadevergoeding te betalen bedrag. Uit de strikt persoonlijke aard van het zgn. droit moral vloeit evenwel voort, dat het opsporen en vervolgen van inbreuken daarop niet onder incasso is begrepen. Dit neemt niet weg dat een incasso-organisatie zich wel degelijk - op verzoek van de rechthebbende - met de handhaving van het droit moral zou kunnen belasten.

De commissie duidt een incasso-organisatie aan als exclusieve organisatie indien bij of krachtens de wet is bepaald dat aanspraken op aan rechthebbenden op het auteursrecht toe-komende vergoedingen uitsluitend geldend gemaakt kunnen worden door die organisatie. De commissie spreekt dan van een exclusieve organisatie, omdat, indien en voorzover de wet een dergelijk voorschrift inhoudt, auteurs die hun desbetreffende vergoedingsaanspraken geldend willen maken, dat uitsluitend kunnen doen door zich bij die organisatie aan te sluiten, respectievelijk aan te melden. Overigens staat het de auteurs vrij hun vergoedingsaanspraken niet geldend te maken.

Het evidente voordeel van een wetsbepaling als evenbedoeld is, dat zij die hetzij uit hoofde van een daartoe strekkend beding, hetzij uit hoofde van een wettelijke licentie tot het betalen van dergelijke vergoedingen zijn gehouden, dan enkel met de exclusieve organisatie van doen hebben en gevrijwaard zijn tegen aanspraken van niet georganiseerde auteurs.

Een exclusieve organisatie laat zich in twee vormen denken. Vooreerst aldus, dat zij haar bemiddelings- en/of incassobevoegdheid ontleent aan een daartoe strekkende volmacht van de bij haar aangesloten auteurs (de commissie duidt dit type exclusieve organisaties aan als volmacht-organisatie); in de tweede plaats aldus, dat zij die bevoegdheid rechtstreeks ontleent aan een daartoe strekkend wettelijk voorschrift (de commissie duidt dit type exclusieve organisaties aan als eigen-recht-organisatie).

Het verschil tussen beide vormen is dat een volmacht-organisatie slechts zal kunnen optreden ten behoeve van bij haar aangeslotenen en dus desverlangd moet kunnen aantonen wie dat zijn, respectievelijk dat juist die aangeslotenen aanspraak op de desbetreffende vergoeding hebben. Ten aanzien van een eigen-recht-organisatie doen zich die legitimatievragen niet voor; zo'n organisatie is immers ingevolge de wet bevoegd voor alle auteurs op te treden, zodat een dergelijk bewijs van haar niet gevraagd kan worden.

De commissie onderkent de complicatie, dat in het systeem van de eigen-recht-organisatie ook de vergoedingsaanspraken geldend kunnen worden gemaakt van auteurs die dat helemaal niet willen. Dit probleem zal later in dit eindverslag aan de orde komen.

Tenslotte, met de termen geluidsdrager en beelddrager doelt de commissie op voorwerpen, waarop één of meer werken in de zin van de Auteurswet 1912 zijn of worden vastgelegd met het oogmerk om het mogelijk te maken die werken ten gehore te brengen (geluidsdrager), dan wel te vertonen, respectievelijk te vertonen en ten gehore te brengen (beelddrager).

2.2 Afbakening van de auteursrechtelijke problematiek

De algemene auteursrechtelijke vraag waarvoor de commissie zich gesteld zag was de vraag of er op een of meer deelgebieden van het auteursrecht behoefte bestaat aan gestructureerde bemiddeling of incasso. Voor enkele deelgebieden behoefde die vraag niet meer beantwoord te worden; immers, op het gebied van het muziekauteursrecht bestaat sinds jaar en dag een door wettelijke bepalingen geregeerde incasso en bemiddeling (het muziekauteursrecht was dan ook uitdrukkelijk van de opdracht aan de commissie uitgesloten). Voor enkele andere deelgebieden bestaan incasso - en/of bemiddelingsorganisaties, die zonder wettelijke regeling, op eigen initiatief van de betrokken rechthebbenden tot stand zijn gekomen. De eerder genoemde algemene vraag spitst zich dan ook toe op twee meer specifieke vragen, de eerste of er ook op gebieden waar nog geen sprake is van bemiddeling of incasso aan iets dergelijks behoefte bestaat, de tweede of er behoefte bestaat die bemiddeling en incasso nader bij de wet te regelen.

Natuurlijk is het best mogelijk dat men deze twee vragen voor het ene deelgebied anders beantwoordt dan voor het andere. In alle gevallen waarin men enige behoefte aan incasso of bemiddeling constateert, zal men zich echter moeten afvragen of deze bemiddeling of incasso op monopolistische basis zal dienen te geschieden en zo ja, of het monopolie een feitelijk dan wel een wettelijk karakter zal moeten dragen.

Men ziet in diverse buitenlandse wetgevingen auteursrechtelijke noviteiten opduiken, die hetzij er op neerkomen dat men bepaalde aanspraken op grond van het auteursrecht zodanig beperkt dat ze slechts geldend zijn te maken via een daartoe aangewezen organisatie, hetzij bestaan in een soort algemeen verbindend verklaren van tussen gebruikers en representatief geachte auteursorganisaties gesloten overeenkomsten. Bij het bestuderen van de auteursrechtelijke problematiek welke aan de commissie is voorgelegd, zal men deze oplossingen dus in de beschouwingen moeten betrekken.

Daarnaast zal men bij het bestuderen van de problematiek rekening moeten houden met de mogelijkheden die de wettelijke licentie biedt. De Nederlandse auteurswet biedt in bepaalde gevallen de mogelijkheid van een wettelijke licentie; twee vragen doen zich dus voor: moet er van die mogelijkheden gebruik gemaakt worden en moeten die mogelijkheden worden uitgebreid?

Vervolgens doen zich vragen voor met betrekking tot de structuur en de hoedanigheid van de eventueel te vormen organisaties. Moet een auteursrechtenbureau een overheidsinstelling zijn, of moet het juist een privaatrechtelijke rechtspersoon zijn? Moeten (representanten van) belanghebbenden in de beleidsstructuur van de organisatie worden opgenomen en zo ja, wie worden dan als belanghebbenden beschouwd? Moet de overheid toezicht uitoefenen, en zo ja hoe?

Een volgende vraag is of de organisaties op de verschillende deelgebieden van het auteursrecht, zo ze al opgericht moeten worden, hun plaats moeten vinden in een gecentraliseerde organisatie, of dat ze wellicht geheel zelfstandig en onafhankelijk van elkaar zullen dienen te opereren. En, in beide gevallen, wat zal de rol zijn die de bestaande auteursrechtenorganisaties in een eventuele nieuwe wettelijke structuur zullen spelen?

Ten slotte zal men zich moeten afvragen of en in hoeverre ter realisering van de ideeën welke zich zullen vormen nadat alle bovenstaande vragen zijn beantwoord, wijzigingen zullen moeten worden aangebracht in de Auteurswet 1912, alsmede of en in hoeverre tegen de realisering van een en ander bezwaren kunnen worden ingebracht vanuit de auteursrechtverdragen waarbij Nederland partij is. En tenslotte zal men zich moeten afvragen of regels van Europees recht zich tegen de gekozen oplossingen verzetten.

De commissie heeft zich op het standpunt gesteld dat het beantwoorden van deze laatste vraag buiten haar terrein valt. Zij heeft indertijd de in haar nota voorgestelde regeling aan een specialist op het gebied van het Europese recht voorgelegd en toen te horen gekregen dat haar voorstellen uit een oogpunt van Europees recht, naar het oordeel van deze specialist, geen bezwaren ontmoetten. Waar, zoals nog zal blijken, de eindconclusies van de commissie niet essentieel afwijken van die van haar nota, vertrouwt de commissie dat van de eindconclusies hetzelfde gezegd zal kunnen worden. Niettemin geeft zij de Minister in overweging om wanneer hij op basis van haar in dit rapport vervatte voorstellen tot een definitieve regeling heeft besloten, terzake opnieuw advies in te winnen.

2.3 Afbakening van de problematiek op het gebied van de nabuurrechten

Men kan zich op bepaalde deelgebieden van het auteursrecht langzamerhand niet meer onttrekken aan de plicht na te gaan in hoeverre de *droits voisins*, de nabuurrechten, invloed moeten uitoefenen op de beslissingen welke men gaat nemen. Het is bekend, Nederland is (nog) niet aangesloten bij de Conventie van Rome. Evenmin heeft Nederland de Conventie van Genève voor de bescherming van de producenten van geluidsdragers geratificeerd.

Actuele legislatieve ontwikkelingen doen vermoeden dat ook Nederland binnen afzienbare tijd zal beschikken over rechtsregels ten aanzien van de bescherming van althans de uitvoerende kunstenaars. In hoeverre de invoering van een dergelijke bescherming gepaard zal gaan met ondertekening en ratificering van de conventies van Rome en Genève valt thans niet te overzien. Echter, of nu wel of niet wordt toetreden tot de conventies, of, met andere woorden, nu wel of geen rekening gehouden zal moeten worden met een bescherming op internationale schaal en of de bescherming welke de producenten van beeld- en geluidsdragers ten deel zal vallen, nu direct uit conventie en wet of indirect via de bescherming van de uitvoerende kunstenaar zal zijn, men zal bij het bestuderen van de vraag of incasso en bemiddeling gewenst zijn de nabuurrechten mede in zijn overwegingen moeten betrekken.

Met betrekking tot die nabuurrechten kan men zich dus dezelfde vragen stellen als bij de afbakening van de auteursrechtelijke problematiek aan de orde komen. Eén vraag komt daar nog bij: de vraag of men de auteursrechten en de nabuurrechten op een horizontale of op een verticale wijze moet beschouwen. Anders gezegd, of men de nabuurrechten, hetzij gescheiden naar hun aard, hetzij gezamenlijk moet onderbrengen in een of meer aparte organisaties, dan wel of men, uitgaande van het werk, de nabuurrechten op een bepaald deelgebied moet aansluiten bij de auteursrechten op datzelfde deelgebied. Een vraag die bij het bestuderen van de structuur van de organisatie van meer dan alleen theoretisch belang is.

3. Bemiddeling inzake het reprorecht

3.1 De wettelijke regeling

De huidige wettelijke regeling, die men vindt in de artikelen 16b en 17 van de in 1972 herziene Auteurswet 1912 en in het op artikel 16b berustende Koninklijk besluit van 20 juni 1974 (Stb. 351), is tot stand gekomen onder de invloed van de technische ontwikkelingen.

De Auteurswet 1912 kende tot 1972 een algemene vrijstelling voor het maken van enkele kopieën voor eigen oefening, studie of gebruik. Aan deze bepaling zijn dikwijls theorieën opgehangen over de bescherming van de privacy. Het is echter de vraag of de vrijstelling daar iets mee te maken had: de wetgever heeft ingezien dat het irreëel was om de auteur een verbodsrecht te geven waar het ging om het met de hand overschrijven van voor eigen oefening, studie of gebruik bestemde enkele exemplaren van gedeelten van werken. Over het woord 'gebruik' is trouwens in 1912 nog genoeg te doen geweest - velen achtten, zowel in de Tweede Kamer als daarbuiten, de inbreuk die door de invoering van de vrijstelling voor eigen gebruik op de basis van het auteursrecht gemaakt werd, te groot.

Door de technische ontwikkelingen, met name na de Tweede Wereldoorlog, op het gebied van het kopiëren van geschriften (men spreekt hier van reprografie, ook wel van xerografie) is er aan het gebied waar het hier om gaat een geheel nieuwe dimensie toegevoegd, waardoor de oude vrijstelling zichzelf begon te overleven. Het met de hand overschrijven van geschriften, dat in de gebruikte techniek uiteraard zijn natuurlijke begrenzing vond, maakte plaats voor het massaal kopiëren via allerlei soorten gemakkelijk bedienbare en bereikbare apparatuur.

Men stond derhalve in 1972, bij de herziening van de Auteurswet 1912, voor de keus het bestaande verbodsrecht te handhaven (en dus het kopiëren geheel aan het verbodsrecht van de auteur te onderwerpen) of de allengs gegroeide situatie waarin massaal inbreuk werd gemaakt op het auteursrecht te legaliseren. Men heeft reëel willen zijn en gekozen voor het compromis, dat daaruit bestond dat het verbodsrecht binnen zekere grenzen werd opgeheven en vervangen door een vergoedingsplicht.

Een en ander werd vastgelegd in een zeer ingewikkelde regeling die, zeer in het kort, op het volgende neerkomt. De vrijstelling voor eigen oefening, studie of gebruik blijft gehandhaafd; daarnaast wordt voor twee categorieën kopieerders de mogelijkheid geopend om zonder toestemming van de rechthebbende op het auteursrecht meer kopieën te maken. Ingevolge artikel 16b Auteurswet 1912 en de daarop gebaseerde algemene maatregel van bestuur mogen instellingen van algemeen belang (men denkt aan overheidsinstellingen, onderwijsinstellingen, bibliotheken en in het algemeen instellingen die voor meer dan 70% uit de algemene middelen worden gefinancierd) zoveel kopieën maken als 'voor de juiste vervulling van hun taak' noodzakelijk is. Zij moeten daarvoor echter aan de rechthebbende een vergoeding betalen van f 0,10 per gekopieerde pagina (voor het niet-wetenschappelijk onderwijs geldt een gereduceerde prijs van f 0,025 per gekopieerde pagina).

Daarnaast mogen ingevolge artikel 17 van de Auteurswet 1912 ondernemingen, organisaties en instellingen die niet vallen onder de bepaling van artikel 16b, zoveel kopieën maken als in de 'onderneming, organisatie of instelling redelijkerwijze nodig zijn'. De vergoeding is in dit geval niet vastgelegd; onderhandelingen zullen de 'billijke vergoeding' moeten vaststellen. Dat de rechthebbende op het auteursrecht hier de mogelijkheid zou hebben veel hoger te gaan dan de voor de instellingen van algemeen belang vastgelegde f 0,10 lijkt een illusie, die voor hem nog schrijnender wordt als hij bedenkt dat het bedrag van f 0,10 in 1974 is vastgesteld.

Inmiddels heeft voorzover bekend nog nimmer enige auteur van de hem toekomende vergoeding kunnen profiteren. Het valt ook niet te verwachten dat zonder wetswijziging in deze situatie enige belangrijke wijziging zal komen. De opheffing van het auteursrechtelijk verbodsrecht ten aanzien van het in grotere hoeveelheden kopiëren is in 1972 tot stand gekomen onder het beding dat althans vergoedingen voor het kopiëren betaald zouden worden. Men heeft daarbij de gevolgen onderschat van de vervanging van een verbodsrecht door een technisch toch al uiterst moeilijk realiseerbare royalty-aanspraak. Debiteuren van de reprografie-dubbeltjes kunnen nu achterover leunen en wachten op de rekening, die bijna per definitie niet kan worden gepresenteerd. In de tussentijd overtreden zij geen auteursrechtelijk kopieerverbod meer en zijn zij ook niet meer strafrechtelijk aansprakelijk. De onderhandelingspositie van de auteurs is hierdoor tot nul gereduceerd.

Ook overigens kleven er aan de uitwerking van de regeling een aantal gebreken, waarvoor men tot nu toe geen behoorlijke oplossingen heeft kunnen vinden; wellicht zijn die in het huidige kader van wet en algemene maatregel van bestuur ook niet te vinden.

In de eerste plaats heeft men weliswaar een vrijstelling met vergoedingsplicht ingesteld, maar men heeft daarnaast de oude vrijstelling voor eigen oefening, studie of gebruik laten bestaan. Dat betekent dat het voor niemand duidelijk is waar het eigen gebruik ophoudt en het kopiëren 'voor de juiste vervulling van hun taak' of 'wat redelijkerwijze noodzakelijk is' begint; de incasso wordt ook hierdoor bemoeilijkt.

In de tweede plaats heeft de wetgever weliswaar de rechthebbende op het auteursrecht een recht op een bepaalde vergoeding gegeven, maar men heeft zich daarbij onvoldoende gerealiseerd dat de rechthebbende op het auteursrecht dat recht zelf onmogelijk kan uitoefenen. Hij heeft daarvoor een organisatie nodig, die namens hem kan incasseren. Een organisatie, die enerzijds voldoende representativiteit heeft om tegenover de kopieerder gelegaliseerd te kunnen optreden en die anderzijds

de kopieerder moet kunnen garanderen dat hij door zijn betaling aan de organisatie ook ten volle gekweten is. Een dergelijke constructie is onder de huidige wettelijke regeling zeer moeilijk, zo niet onmogelijk. Tenminste zal hiervoor de algemene maatregel van bestuur moeten worden aangepast.

In de derde plaats ontstaat er zodra een incasso gerealiseerd is een nieuw probleem, dat in de huidige regeling onoplosbaar lijkt: het probleem van de repartitie. Zolang op de kopieerder geen enkele plicht tot registratie van zijn gebruik rust, zal men nimmer over de gegevens kunnen beschikken die het identificeren van de gerechtigden mogelijk maken. Men heeft in het verleden er wel eens voor gepleit om aan de opbrengsten van het reprorecht een collectieve bestemming te geven: het subsidiëren van zaken die voor het collectief van de gerechtigden van belang zijn. Het is natuurlijk zeer de vraag of men daarvoor niet goedkoper en gemakkelijker de algemene middelen zou kunnen aanspreken.

3.2 De Stichting Reprorecht en haar problemen

Blijkens het Advies van de Adviescommissie voor het Auteursrecht over de algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 16b en 17 van de Auteurswet 1912 bestond er destijds onder belanghebbenden geen overeenstemming over de vraag of ter uitvoering van de nieuwe reproregeling een centrale organisatie zou moeten worden opgericht, die zich zou moeten belasten met het incasseren en verdelen van de vergoedingen, maar waren belanghebbenden het er wél over eens dat het niet wenselijk was over het functioneren van een dergelijke organisatie bij a.m.v.b. regels te stellen. De Adviescommissie zelf nam het standpunt in dat het totstandkomen van een centrale incasserende instelling uiterst wenselijk, zo niet noodzakelijk, was voor het goed functioneren van het systeem, dat uit gaat van het recht op een billijke vergoeding.

Teneinde in de behoefte aan een dergelijke organisatie te voorzien is door een aantal auteurs- en uitgeversorganisaties in 1974 de Stichting Reprorecht opgericht. Doel van

de stichting is in de eerste plaats het behartigen van de belangen van auteurs en van uitgevers terzake van het reproductief auteursrecht. De stichting tracht die doelstelling in het bijzonder te verwezenlijken door zelf een apparaat op te richten en in stand te houden, dat op het terrein van het reproductief auteursrecht werkzaam kan zijn, of door opdracht tot dergelijke werkzaamheden te geven aan derden.

Men heeft de structuur van de stichting zodanig opgezet dat auteurs en uitgevers een even grote inbreng in het beleid zouden kunnen hebben. Van het begin af aan is er rekening mee gehouden dat tussen deze beide groeperingen controverses zouden kunnen ontstaan. De auteurs beschouwden zich als houders van het oorspronkelijke auteursrecht, als de werkelijk gerechtigden; de uitgevers beschouwden zich - als in het merendeel van de gevallen houders van het uitgeverrecht - ook gerechtigd tot het reproductiefrecht. Derhalve voorzagen de statuten van de stichting erin dat het algemeen bestuur van de stichting naast personen uit de groeperingen van auteurs en uitgevers ook zou bestaan uit drie zgn. neutrale leden waaronder de voorzitter, bij voorkeur aan te wijzen door de Minister van Justitie. Deze laatste bleek niet bereid deze bijzondere leden aan te wijzen. Gezocht is toen naar andere mogelijkheden om tot benoeming van die bijzondere leden te kunnen overgaan.

Belangrijker dan het bestuurlijke probleem was het feit dat de Stichting Reproductiefrecht niet in staat bleek zich tegenover de gebruikers te legitimeren als gerechtigd tot incasso. De auteurs zijn niet of zeer slecht georganiseerd, hebben ook dikwijls minder belangstelling voor de reproductiefrechtelijke kant van de moderne kopieermogelijkheden dan voor de uitbreiding van hun lezerskring die erdoor gerealiseerd wordt en frustreren daardoor de representativiteit van de organisatie, die zich met de incasso van de reproductievergoedingen belast. De stichting heeft gepoogd hiervoor een oplossing te vinden door het doen opnemen in de colofons van tijdschriften van een door de auteur aan de uitgever verleende onherroepelijke machtiging tot inning van de door derden ver-

schuldigde vergoedingen voor kopiëren. Ten aanzien van boeken werd gekozen voor een systeem waarbij de auteur zijn reproductie-rechten overdroeg aan de uitgever die op zijn beurt op basis van een met de stichting gesloten exploitatiecontract de hem overgedragen en eigen reproductie-rechten door de stichting laat uitoefenen. Veel succes hadden deze maatregelen niet. Wel bleek de Rijksoverheid na geruime tijd bereid met de stichting een financiële regeling aan te gaan voor het kopiëren op departementen en rijksscholen, maar overigens bleven provinciale en gemeentelijke overheden, universiteiten en lagere onderwijsinstellingen, bibliotheken, het bedrijfsleven en verdere instellingen jegens de stichting weigerachtig aan de wettelijke regeling een begin van uitvoering te geven.

Gegeven de onmogelijkheid te komen tot een individuele repartitie over die auteurs, wier werk feitelijk is gekopieerd, ontwierp de stichting een repartitiesysteem, waarbij de geïncasseerde gelden - na aftrek van kosten - zouden worden verdeeld over een aantal rekeningen, die overeenstemmen met de diverse categorieën van uitgaven, waaruit gekopieerd pleegt te worden. Voor het vaststellen van verdeelsleutels zou dan gebruik moeten worden gemaakt van steekproeven en eventueel nader onderzoek moeten worden verricht. Door de stichting te benoemen vertrouwensmannen uit de diverse categorieën zouden dan aan de op die rekeningen geboekte bedragen een bestemming moeten geven. Hoewel deze oplossing bepaald niet ideaal werd geacht, was de stichting van oordeel dat daarmee, althans voorlopig, een aanvaardbare oplossing was bereikt.

De Stichting heeft geen gelden verdeeld op basis van dit reglement. Intussen beschikt de stichting over een repartitiereglement dat vrijwel overeenkomt met de door deze commissie in haar reeds genoemde interim-advies gedane aanbevelingen. De Stichting is onlangs overgegaan tot een proefrepartitie van een deel van de door de Rijksoverheid betaalde reproductie-rechten teneinde dit reglement op bruikbaarheid en uitvoerbaarheid te kunnen toetsen.

3.3 De nota en het interim-advies

Reeds bij de instelling van de commissie werd aan haar de opdracht gegeven zich te beraden over een oplossing voor de gerezen problemen; deze oplossing zou in principe moeten kunnen worden gerealiseerd binnen het wettelijk kader van de artikelen 16b en 17 Auteurswet 1912.

In de nota van 10 september 1979 ter voorbereiding van de hoorzitting van 17 december 1979 heeft de commissie haar voorlopige conclusie over het reprorecht aan het oordeel van belanghebbenden onderworpen; de belangrijkste conclusie, die de noodzakelijkheid behelsde van het instellen van een eigen-recht-organisatie voor het reprorecht werd over het algemeen met instemming ontvangen.

Volgens de nota was het belangrijkste argument voor de instelling van een eigen-recht-organisatie voor het reprorecht gelegen in de moeilijkheden welke zijn ontstaan met betrekking tot de legitimatie van de Stichting Reprorecht. In de oprichting van een eigen-recht-organisatie zou in aanvulling op de bestaande algemene maatregel van bestuur kunnen worden voorzien, waarna voor de aan te wijzen organisatie althans die problemen niet aan de orde zullen komen. De organisatie zou bij uitsluiting van ieder ander bevoegd zijn om alle wegens het hier te lande verveelvoudigen van auteursrechtelijk beschermde werken verschuldigde vergoedingen te incasseren. Om een zeker aandeel in die vergoedingen te verkrijgen zouden rechthebbenden zich, hetzij collectief, hetzij individueel, binnen een zekere in de algemene maatregel van bestuur te bepalen termijn bij de organisatie moeten aanmelden, zulks op straffe van verlies van hun aanspraak.

De commissie tekende hierbij aan dat een dergelijke regeling naar haar mening niet in strijd is met de uit de Berner Conventie voortvloeiende verplichtingen.

Omdat de wettelijke regeling niet voorziet in een registratieverplichting van de kopieerders, noch ook in enige contrôlebevoegdheid van de tot vergoeding gerechtigden,

voorzieningen die men ook moeilijk in de algemene maatregel van bestuur zal kunnen doorvoeren, wees de commissie er op dat een regeling als door haar bepleit alleen maar kans van slagen heeft als men op basis van steekproeven een gemakkelijk te hanteren forfaitair tarief kan ontwikkelen. De algemene maatregel van bestuur zou wel zodanig kunnen worden aangevuld dat op de gebruikers de plicht komt te rusten gegevens te verstrekken die het opstellen van een forfaitair tarief mogelijk maken. Die aanvulling zou aan de organisatie de contrôle- en opsporingsbevoegdheden moeten geven die voor een behoorlijke uitoefening van haar taak onmisbaar zijn.

Met betrekking tot de repartitie merkte de commissie uitsluitend op dat er daarvoor te zijner tijd richtlijnen moeten worden gemaakt.

Tenslotte merkte de commissie op dat het uiteraard in de eerste plaats op de weg van de rechthebbenden ligt om een incasso- en/of bemiddelingsorganisatie op te richten. De wetgever heeft echter dat initiatief ernstig bemoeilijkt door het opheffen van het auteursrechtelijke verbodsrecht; dat brengt voor de overheid de verplichting met zich mee, mee te werken aan de totstandkoming van een zo deugdelijk mogelijke organisatie op het gebied van het reprorecht.

In het interim-advies van 18 februari 1981 werkte de commissie de in de nota gegeven voorlopige conclusies verder uit. De commissie stelde daarbij vooreerst als prealabel de vraag aan de orde of het juist zou zijn de door de Minister van Justitie in zijn meergenoemde brief van 30 mei 1980 aangekondigde voornemens de algemene maatregel van bestuur aan te passen reeds thans door te voeren. Als immers in het eindrapport van de commissie het standpunt zou worden ingenomen dat de Auteurswet 1912 op dit punt principieel zou moeten worden gewijzigd zou het onjuist zijn een dergelijke maatregel thans te adviseren.

De commissie was echter in meerderheid van oordeel dat de huidige wet in beginsel voldoende basis biedt voor een aanvaardbare incasso- en repartitieregeling voor de reprovergoedingen. Wellicht zou voor een definitieve regeling

een wetswijziging aan te bevelen zijn; deze zou echter niet van zodanig karakter zijn dat de nu te ontwerpen regeling daarin niet meer zou passen. De commissie zou er trouwens naar streven haar definitieve advies zoveel mogelijk in overeenstemming te laten zijn met de nu te adviseren regeling.

Overgaande tot de behandeling van de door de Minister aan de orde gestelde vragen liet de commissie vooreerst weten dat zij zich verenigde met de gedachte aan een aan te wijzen incasso-instelling, mits die incasso-instelling het karakter van een eigen-recht-organisatie krijgt. De commissie bleef bij de ook in haar nota al uitgesproken mening, dat in een definitieve repressoregeling plaats is voor een eigen-recht-organisatie als centrale incasso-organisatie. In haar nota had zedaarbij gewezen op het probleem dat een eigen-recht-organisatie uit haar aard ook incasseert voor gerechtigden die van hun recht in het geheel geen gebruik wensen te maken. Zij meende toen, dat er mogelijkheden voor restricties gemaakt zouden moeten worden. In haar nader overleg was de commissie echter in meerderheid tot de conclusie gekomen dat in een dergelijke restrictiemogelijkheid niet behoeft te worden voorzien. Ze is niet goed te rijmen met het karakter van het door de Minister voorgestelde en door de commissie onderschreven stelsel waarin de heffing immers niet meer gebaseerd is op individuele rechten. Daarbij komt dat het om een randverschijnsel gaat; het maken van uitzonderingen voor het zeer geringe aantal gerechtigden die om principiële redenen van het incasseren van de hun toekomstige vergoedingen willen afzien, zou de kosten verhogen en aldus de overige gerechtigden benadelen.

De commissie was van mening dat er aanleiding bestond voorlopig de Stichting Repressorecht als incasso-organisatie aan te wijzen, zulks in afwachting van de definitieve structuur van de uiteindelijk te creëren eigen-recht-organisatie. De stichting zou, om voor die tijdelijke aanwijzing in aanmerking te komen, zich moeten houden aan een voor de aanwijzing door haar te ontwikkelen en door de Minister goed te keuren repartitiereglement en zou zich moeten onderwerpen aan door of vanwege de Minister uit te oefenen toezicht.

Het door de commissie bedoelde repartitiereglement zou in grote lijnen moeten voldoen aan de in bijlage bij het advies vervatte richtlijnen voor een repartitiesysteem.

Dat door de commissie voorgestelde systeem gaat van de premisse uit dat vooralsnog een repartitie op individuele basis niet te realiseren is, omdat de wettelijke regeling daartoe geen grondslag biedt; op basis van de huidige wet valt immers aan de kopieerders geen verplichting op te leggen tot exacte registratie van gekopieerde werken. De commissie zou er de voorkeur aan geven dat het toe te passen repartitiesysteem dwingend in de wet zou worden vastgelegd; voorshands valt daar echter niet aan te denken, zodat de commissie als beste oplossing zag het stellen van voorwaarden voor de toelating als eigen-recht-organisatie. Wel meende de commissie dat op den duur een nader te ontwikkelen repartitiesysteem dwingend in de wettelijke regeling zal moeten komen te staan. Zij beval de Minister aan het daarvoor nodige nadere onderzoek te bevorderen.

Tenslotte wees de commissie er op dat in haar systeem aan de uitgevers een belangrijke rol is toegedacht. De gelden worden geheel uitgekeerd aan de uitgevers, die zich verplichten vervolgens minstens de helft van de aldus ontvangen gelden door te betalen aan de in hun fonds aanwezige rechthebbenden; de complicatie doet zich daarbij uiteraard voor dat in een aantal gevallen de uitgever zich het auteursrecht inclusief het reproductie recht zal hebben laten overdragen. Dit gaf de commissie aanleiding zich af te vragen of in een definitieve regeling de wet niet zou moeten bepalen dat ook na overdracht van het reproductie recht de uitgever verplicht blijft minstens 50% van de door hem ontvangen reproductie gelden aan de schrijvers door te betalen. Te meer reden zou daartoe bestaan als in de praktijk zou blijken dat ook in sectoren waar dat tot nu toe minder gebruikelijk was, de uitgevers zich het auteursrecht gaan laten overdragen.

Voorts liet de commissie weten zich te kunnen verenigen met een aan de kopieerders op te leggen plicht eens per jaar aan de aangewezen incasso-instelling opgave te doen van het totaal aantal kopieën dat door hen in het afgelopen kalenderjaar gemaakt is. Kopieerders die minder dan 5000 kopieën

's jaars maken zouden van die verplichting kunnen worden vrijgesteld. De commissie was het er mee eens, dat in de algemene maatregel van bestuur naar categorieën kopieerders gedifferentieerde percentages worden opgenomen, die geacht worden werk te betreffen waarvoor de reprorechtvergoeding verschuldigd is; dit behoudens door de kopieerder te leveren tegenbewijs. De commissie meende evenwel dat voorshands onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om tot zulk een differentiatie reeds thans over te gaan en stelde voor het percentage voorlopig voor alle kopieerders op 5 te stellen, alweer, behoudens tegenbewijs. De commissie pleitte er voor in de algemene maatregel van bestuur een uniform tarief op te nemen, waarin ook geen uitzondering wordt gemaakt voor het onderwijs en waarin bij het bepalen van het bedrag per kopie rekening wordt gehouden met de geldontwaarding sinds 1974.

Tenslotte was de commissie van mening dat de bestaande algemene maatregel van bestuur niet alleen naar strekking, maar ook naar categorieën kopieerders moet worden uitgebreid. Zij zou gelijkelijk betrekking moeten hebben op alle categorieën kopieerders en dus gebaseerd moeten worden zowel op artikel 16b als op artikel 17 van de Auteurswet 1912. Een meerderheid in de commissie was van mening dat de in die beide artikelen neergelegde delegatie van bevoegdheden voldoende grondslag biedt voor de interim-regeling, zodat daarvoor geen wetswijziging nodig is.

Het in bijlage opgenomen repartitiesysteem, waarop hiervoor gedoeld is, behelst in het kort de volgende richtlijnen.

Vergoedingsplichtige houders van kopieer-apparatuur worden in groepen verdeeld. Daarnaast worden de gekopieerde werken verdeeld in categorieën, twee hoofdcategorieën ('in Nederland uitgegeven geschriften' en 'niet in Nederland uitgegeven geschriften'), waarvan de eerste in een aantal sub-categorieën is onderverdeeld. Verkregen ervaring zal in beide gevallen wellicht tot een andere verdeling leiden.

De geïncasseerde gelden worden verdeeld over de verschillende categorieën werken, nadat voor iedere kopieerdersgroep een kostenpercentage en een verdeelsleutel is vastgesteld. Uiteraard is voor die vaststelling, evenals voor de bepaling van het percentage beschermd werk, onderzoek noodzakelijk; ook ten aanzien van dat onderzoek worden richtlijnen gegeven; om de benodigde gegevens te verkrijgen zal onderzoek verricht moeten worden bij kopieerders, die daarvoor een tegenprestatie zullen moeten krijgen, hetzij in de vorm van een directe betaling, hetzij in de vorm van reductie - de algemene maatregel van bestuur zal hiervoor de mogelijkheid moeten openstellen.

Uitgevers van in Nederland uitgegeven geschriften kunnen zich laten inschrijven als gegadigde in de verdeling. Tegen niet-acceptatie staat beroep open bij een speciale commissie. Een geaccepteerde uitgever doet mee in de verdeling. Als maatstaf geldt zijn jaaronzet, waarbij de opbrengst van advertenties in tijdschriften niet meetelt.

De uitgever is verplicht binnen drie maanden nadat hij van de incasso-organisatie een uitkering heeft ontvangen daarvan tenminste 50% door te betalen aan de auteurs of hun rechtverkrijgenden, aan wie hij over het desbetreffende jaar een honorarium heeft betaald, en wel naar rato van dat honorarium. De incasso-organisatie functioneert daarbij als beroepsinstantie.

Gelden die geboekt zijn op de rekening voor niet in Nederland uitgegeven geschriften, blijven drie jaar ter beschikking van de gerechtigden, waarbij moet worden bepaald dat als gerechtigden alleen kunnen worden beschouwd representatieve incasso-organisaties. Wanneer zich binnen drie jaar na afloop van het kalenderjaar waarop de incasso betrekking had geen dergelijke organisatie heeft aangemeld, is de incasso-instelling bevoegd over het bedrag te beschikken, waarbij zij verplicht is het te gebruiken voor een doel dat met haar doelstellingen samenhangt. In de richtlijnen wordt met name gesproken over onderzoek ter verfijning van de incasso- en repartitiemethode.

3.4 De situatie in andere landen

Nederland was, toen het in 1972 in de Auteurswet 1912 een vergoedingsregeling opnam voor het reprorecht, het eerste land dat zich in de auteurswet met dit fenomeen bezighield. In het buitenland bestonden hier en daar aanzetten tot een regeling, maar eigenlijk mocht het allemaal nog geen naam hebben.

De resultaten in Nederland waren tot nu toe nog niet van dien aard, dat men de Nederlandse regeling in andere landen ging overnemen. Wel ontstonden er hier en daar eigen reprorechtregelingen, deels bij de wet, deels contractueel.

Dat laatste gebeurde in de Bondsrepubliek Duitsland, waar nog altijd de V.G. WORT/WISSENSCHAFT jaarlijks een bepaald (betrokkelijk gering) bedrag incasseert ingevolge een al jarenlang bestaand 'Rahmenvertrag' met de Börsenverein der Deutschen Buchhandlung. Inmiddels is overigens in Duitsland een voorontwerp ingediend dat het reprorecht in de wet wil gaan regelen. Men heeft daarvoor de vorm gekozen van de billijke vergoeding, te betalen door degene die de beschikking heeft over een apparaat waarmee kopieën kunnen worden gemaakt. Aan het verbodsrecht blijven onderworpen muziekpartituren en volledige verveelvoudigingen van boeken, kranten en tijdschriften, tenzij de verveelvoudiging met de hand ('handschriftlich') gebeurt, bestemd is voor een besloten archief of een werk betreft dat uitverkocht is en waarvan de auteursrechthebbende niet te achterhalen valt. Of deze regeling wet zal worden is uiteraard nog niet te zeggen.

In Zweden bestaat een regeling voor kopieën voor het van rijkswege gegeven onderwijs. Het Zweedse Ministerie van Onderwijs betaalt aan de auteursrechtorganisatie BONUS een bedrag van 1 Kroon per honderd voor het onderwijs gemaakte, al dan niet beschermd werk betreffende, kopieën. De repartitie geschiedt via een achttiental auteursorganisaties.

In Noorwegen en Frankrijk kent men administratiefrechtelijke of fiscale regelingen, die geheel buiten het auteursrecht staan. De opbrengsten van de desbetreffende heffingen krijgen een collectieve bestemming.

In de Verenigde Staten kent men als uitzondering op het uitsluitende recht van de auteur tot reproductie van zijn werk het beginsel van "fair use", dat onder meer tot gevolg heeft dat iemand die voor eigen 'research' een kopie maakt, daarmee geen inbreuk maakt op het auteursrecht. Niettemin kent men ook in de Verenigde Staten een auteursrechtelijk relevant reprorecht. Voor de incasso en repartitie zorgt daar het Copyright Clearance Centre, Inc. te Boston, dat een systeem heeft ontwikkeld om de geïncasseerde gelden op een geheel individuele basis te reparteren. Het is de moeite waard het oog op dit Copyright Clearance Centre gericht te houden.

3.5 Conclusie en voorstellen

De bestaande wettelijke regeling van het reprorecht is destijds van verschillende zijden heftig becritiseerd. Ook de resultaten waartoe de commissie op basis van die regeling in haar nota en in haar interim-advies is gekomen, hebben kritiek uitgelokt. Mede naar aanleiding van deze kritiek heeft de commissie zich diepgaand beraden over de vraag, of die resultaten niet ertoe noopten de bestaande wettelijke regeling fundamenteel te wijzigen. Ofschoon de commissie zich niet ontveinst dat betoogd kan worden dat haar uitwerking verwijderd raakt van het duidelijk individualistische uitgangspunt van de wettelijke regeling en dat de vraag opgeworpen kan worden of die uitwerking door dat uitgangspunt nog wel wordt gedragen, is zij toch in meerderheid van oordeel dat voor een fundamentele wijziging in de bestaande wettelijke grondslag onvoldoende grond bestaat. Zij meent dat haar voorstellen, niettegenstaande de toepassing van onmiskenbaar collectivistische technieken, met het individualistische uitgangspunt van de bestaande wet verenigbaar zijn.

De commissie onderschrijft dan ook niet het wel gehoorde bezwaar, dat - door de inschakeling van een eigen-rechtorganisatie - een 'onteigening van auteursrecht zonder schadeloosstelling' zou plaats vinden. Deze kritiek doet onvoldoende recht aan de door de commissie nadrukkelijk gewenste én mogelijk geachte repartitie volgens auteursrechtelijk relevante criteria, die hierboven (3.3) zijn besproken. Door zodanige repartitie ontstaat een resultaat dat in overeenstemming is met het uitgangspunt van de huidige wet. Het komt de commissie voor dat het tegendeel gezegd zou moeten worden van een starre technische doorvoering van het individualistische uitgangspunt; de commissie meent dat genoegzaam is aangetoond dat de wet dan een dode letter blijft. Naar de geest gesproken komt veeleer dát neer op een kwijtschelden van auteursrechtelijke verplichtingen aan kopieerders, en daarmee op een 'onteigening van auteursrecht zonder schadevergoeding'.

Dat de voorgestelde techniek om tot zo'n repartitie te komen van collectivistische aard is, is in de ogen van de commissie onvermijdelijk, juist om het individualistische uitgangspunt voldoende recht te doen. Overigens is een collectivisering in de techniek, gelijk hier aan de orde, een verschijnsel dat op meer gebieden wordt aangetroffen, niet-tegenstaande het ook daar aanwezige individualistische uitgangspunt van de wet.

Mutatis mutandis oordeelt de commissie in dezelfde zin over kritiek op het interim-advies volgens welke het voorgestelde heffingssysteem invoering van een verkapte 'kopieerbelasting' zou behelzen. Deze kritiek doet onvoldoende recht aan de door de commissie nadrukkelijk gewenste, geleidelijk door te voeren en te verfijnen differentiatie naar gebruikersgroep met betrekking tot de percentages van kopieën die geacht worden werk te betreffen, waarvoor een reprocere vergoeding verschuldigd is. De hier bedoelde criteria zullen

evenzeer individueel-auteursrechtelijk relevant zijn, thans van de gebruikerskant bezien. Een minimum aan collectivering in de techniek acht de commissie onvermijdelijk om de auteurs in hun aanspraken met betrekking tot repro-vergoedingen niet geheel te frustreren. Het wettelijk vermoeden dat een bepaald - laag - percentage geacht wordt aan reprorechtvergoedingen onderhevig te zijn, behoudens tegenbewijs, moet daardoor gerechtvaardigd geacht worden.

Overigens laten de voorstellen van de commissie een strikt-individueel te leveren tegenbewijs toe. De commissie weerspreekt dat deze regeling ten aanzien van de kopieerder onrechtvaardig genoemd zou moeten worden. In de eerste plaats gaat de commissie ervan uit dat de bepaling van het percentage reprorechtelijk relevante kopieën op reële schattingen zal berusten, en dat onzekerheden hierbij zullen leiden tot een afronding naar beneden in het voordeel van de (betrokken categorie) kopieerders. In de tweede plaats is het leveren van tegenbewijs voor individuele kopieerders weliswaar bezwaarlijk, doch niet onmogelijk. Bewijslevering van de andere kant, door de auteursrechthebbende, moet feitelijk onmogelijk heten. Immers alleen de kopieerder is in staat een behoorlijke administratie te voeren waaruit precies kan blijken in welke mate hij auteursrechtelijk beschermde werken heeft gekopieerd.

Tenslotte moet het volgende worden bedacht: dat het door de commissie ontworpen vergoedings- en repartitiestelsel een forfaitair karakter draagt, is een onontkoombaar gevolg van het feit dat de wetgever ervoor is teruggedeinsd om kopieerders te verplichten nauwkeurig te administreren en op te geven welke werken van welke auteurs zij in welke hoeveelheden hebben gekopieerd. De commissie acht het niet opleggen van een dergelijke verplichting juist, omdat niet valt te verwachten dat de meerderheid van de kopieerders deze verplichting zou nakomen en reeds de enorme omvang van het kopiëren effectieve controle op haar naleving volstrekt uitsluit. Ervan uitgaande dat de in 1972 ingevoerde materiële vrijheid

tot kopiëren niet weer geheel ongedaan gemaakt kan worden, volgt uit het evenbetoogde, dat het enige alternatief voor het door de commissie ontworpen stelsel is: een wettelijke regeling waarbij die vrijheid wordt gehandhaafd (of uitgebreid), mää́r de vergoedingsplicht geheel wordt afgeschaft. De commissie is evenwel van oordeel dat óók die weg onbegaanbaar is: nog afgezien van principiële, aan de aard van het auteursrecht te ontleen bezwaren, zou de wetgever dan in strijd komen zoal niet met de letter, dan toch in elk geval met de geest van artikel 9, tweede lid, van de Akte van Parijs van de Berner Conventie, zoals die bepaling blijkens het rapport van de eerste commissie van de conferentie van Stockholm moet worden begrepen; blijkens wetsontwerp 16 739 is Nederland voornemens zich aan deze versie van de Berner Conventie te binden.

De commissie meent niettemin dat er wel aanleiding is om de wettelijke regeling op enkele punten te verbeteren en zij acht het op haar weg liggen om die verbeteringen welke zich bij haar overwegingen aan haar hebben opgedrongen, in haar voorstellen te verwerken, hoewel zulks strikt genomen wellicht buiten de letter van haar opdracht valt.

Binnen het systeem van de Nederlandse auteurswet lijkt vooralsnog de in het interim-advies aan de Minister van Justitie aanbevolen oplossing voor het probleem van de incasso en de repartitie van reprorechtgelden de beste oplossing. De commissie wil daarbij nog de volgende opmerkingen maken.

Ten eerste: de regelingen die bij algemene maatregel van bestuur zullen moeten worden ingevoerd dienen uniform te zijn: de regeling ex artikel 16b Auteurswet 1912 dient gelijk te zijn aan die ex artikel 17.

Ten tweede: de commissie heeft zich gebogen over het probleem dat ontstaat uit de aanvangswoorden van artikel 17: "Onverminderd het bepaalde in het voorgaande artikel". Artikel 16b handelt over het kopiëren voor eigen oefening,

studie of gebruik, terwijl artikel 17 handelt over het kopiëren binnen en ten behoeve van ondernemingen, organisaties of instellingen. Het probleem is nu of ook een onderneming, een organisatie of een instelling met vrucht een beroep kan doen op de franchise van artikel 16b - de tekst van de wet en de wetsgeschiedenis wijzen erop dat dat beroep mogelijk is. De commissie is echter van mening dat dat beroep onmogelijk gemaakt zou moeten worden: de franchise is immers bestemd voor doeleinden die strikt privé genoemd kunnen worden, van hoedanige doeleinden bij de ondernemingen, organisaties en instellingen van artikel 17 Auteurswet 1912, wier activiteiten deel uitmaken van het economische verkeer, geen sprake is. Dit pleit ervoor de bestaande wet op dit punt in die zin te wijzigen dat de ondernemingen, organisaties en instellingen van artikel 17 uitsluitend binnen de grenzen van artikel 17 mogen kopiëren en dus voor elk kopiëren vergoeding verschuldigd zijn.

Ten derde: de commissie heeft zich uitvoerig gebogen over de rechtsgrond van de vrijstelling voor eigen oefening, studie of gebruik. Daarbij is de vraag gerezen of in de huidige omstandigheden geen aanleiding bestaat het aantal gevallen waarin men zonder betalingsplicht mag kopiëren, zeer sterk te beperken, of zelfs om die mogelijkheid geheel af te schaffen.

Het kopiëren van geschriften is niet meer het marginale gebeuren dat het was in 1912. Het heeft gigantische vormen aangenomen. In feite moet men zeggen dat er door de nieuwe kopieermogelijkheden een nieuwe exploitatievorm van werken is ontstaan. Het kopiëren vormt een wezenlijke vorm van exploitatie van het werk. Kent men de auteur dienaangaande geen verbodsrecht toe - de commissie heeft een herinvoeren van zulk een verbodsrecht overwogen, maar in meerderheid verworpen -, dan eisen de grondbeginselen van het auteursrecht dat de auteur tenminste een financieel belang bij deze nieuwe exploitatievorm zal hebben, óók als het gaat om kopiëren voor eigen oefening, studie of gebruik.

De commissie is daarom van oordeel dat er aanleiding bestaat tot wetswijziging in dier voege dat ook het kopiëren voor eigen oefening, studie of gebruik onderworpen wordt aan een betalingsplicht. De commissie wijst in dit verband op het in de vorige paragraaf genoemde Duitse voorontwerp, waarin het principe dat er tegenover de exceptie voor eigen gebruik altijd (of alleen in zeer uitzonderlijke gevallen niet) een betaling moet staan, is vastgelegd.

Een dergelijke wetswijziging heeft bovendien grote technische voordelen. In de eerste plaats kunnen, als artikel 16b Auteurswet 1912 zou gaan bepalen dat elk toegestaan kopiëren voor eigen oefening, studie of gebruik - gebruik ten behoeve van eigen beroep, bedrijf, onderneming, dienst of instelling daaronder begrepen - vergoedingsplichtig is, artikel 17, alsmede de op de artikelen 16b en 17 gebaseerde, resp. te baseren uitvoeringsmaatregelen vervallen, resp. achterwege blijven. De vele moeizame grensafbakeningen, welke thans in die bepalingen voorkomen, zouden daarmee verdwijnen, waarmee een aanzienlijke vereenvoudiging van de wettelijke regeling zou zijn bereikt. In de tweede plaats zou de forfaitaire heffing, waartoe de commissie adviseert, aldus beter aansluiten bij het wettelijk systeem: één van de bezwaren, welke men tegen die heffing pleegt aan te voeren, is immers dat zij er onvoldoende rekening mee houdt dat een aantal kopieën uit hoofde van artikel 16b, eerste lid, niet vergoedingsplichtig is; met het verdwijnen van de vrijdom van betaling voor "eigen gebruik" vervalt dit bezwaar. Over de vraag hoe de incasso en bemiddeling in het geheel van de auteursrechtelijke bemiddeling kan worden ingepast zal in hoofdstuk 7 van dit eindrapport worden gesproken.

Ten slotte merkt de commissie ter afronding van dit hoofdstuk nog op dat, gelijk hiervoor reeds enige malen is beklemtoond, het essentiële bezwaar van de bestaande wettelijke regeling van het reproductie recht is dat zij niet voorziet in een deugdelijke kopieerregistratie. Een werkelijk bevredigend vergoedings- en repartitiestelsel is alleen bereikbaar door het invoeren van zulk een registratie. De wetgever

is daarvoor in 1972 teruggeschrokken wegens de buitengewone administratieve en financiële lasten die het opleggen van een dergelijke registratie met zich mee zou brengen. Ook op dit ogenblik zijn deze lasten nog prohibitief. De commissie wil echter niet nalaten te signaleren dat in de Verenigde Staten een uitvinding is gedaan, waarop aldaar octrooi is verkregen, welke uitvinding het wellicht te eniger tijd mogelijk zal maken niet alleen het aantal gemaakte kopieën, maar ook de namen van de rechthebbenden mechanisch te registreren door middel van een in kopieermachines in te bouwen apparaat dat bepaalde codes, zoals die nu reeds in gebruik zijn bij Amerikaanse tijdschriftuitgevers, leest en zelfs naar een centraal administratiepunt overbrengt (vgl. Auteursrecht 1981, blz. 59 e.v.).

Het zou, naar de commissie meent, aanbeveling verdienen indien van overheidswege een nader onderzoek zou worden ingesteld naar deze technische ontwikkeling én naar de mogelijkheden om haar toepassing in Nederland te bevorderen. De commissie is namelijk van oordeel dat, indien deze of een andere technische ontwikkeling een weinig bezwaarlijke, doch deugdelijke en goed controleerbare kopieerregistratie mogelijk zou maken, het voorgestelde forfaitaire vergoedings- en repartitiestelsel zou behoren te worden herzien en dat het op de weg van de overheid ligt om tot die herziening zoveel mogelijk bij te dragen.

4. Bemiddeling inzake kabeltelevisie

4.1 G.A.I. en C.A.I.

Tot voor kort werden de signalen van radio en televisie in hoofdzaak door de ether vervoerd. Op een aantal plaatsen werden door hoofd- en relaiszenders signalen de ether ingezonden; de bezitters van radio- en televisietoestellen beschikten tevens over antennes, die het mogelijk maakten de signalen op te vangen.

Al voor de Tweede Wereldoorlog waren diverse "radio-centrales" ontstaan, die de ontvangst van radioprogramma's voor abonnees verzorgden door middel van draadaansluitingen op centraal bediende ontvangsttoestellen. Later verkreeg de PTT voor de aanleg en exploitatie van zodanige netten een monopolie. Abonnees van de zgn. PTT-draadomroep kregen de twee Hilversumse programma's; daarnaast konden zij bepaalde door de PTT geselecteerde buitenlandse programma's alsook speciaal samengestelde grammofoonplaten-programma's beluisteren.

In de vijftiger jaren begon de belangstelling voor de draadomroep terug te lopen; het draadomroepnet begon voor de PTT steeds meer een verliespost te worden, zodat men het in het begin van de jaren zestig langzamerhand ging afbouwen. Tegelijkertijd kwam de televisie op: langzamerhand kreeg vrijwel iedereen televisie, er kwam een tweede televisienet en het publiek begon ook belangstelling te krijgen voor buitenlandse programma's. Daarnaast ontwikkelde zich de FM-radio-ontvangst.

De veelal laag geplaatste individuele televisie-antennes konden dikwijls niet voor een optimale ontvangst van de televisiebeelden zorgen. En zeker was het niet of nauwelijks mogelijk met de individuele antennes buiten de grensstreken buitenlandse programma's met aanvaardbare kwaliteit te ontvangen. Daarnaast waren de zich ontwikkelende antennewouden die zowel voor de televisie- als voor de FM-radio-ontvangst nodig waren, velen een doorn in het oog.

Bewoners van grote flatgebouwen hadden vaak grote moeite hun privé-antenne ergens geplaatst te krijgen; het lag dus voor de hand dat men in die flatgebouwen gezamenlijke antennes (Gemeenschappelijke Antenne Inrichtingen) aanlegde. Hiermee kon men alle woningen van het flatgebouw van televisie-ontvangst voorzien, hetgeen, omdat de antenne meestal op het dak van het flatgebouw, dus hoog, opgesteld was, het bijkomende voordeel had dat men een vrijwel ongestoorde ontvangst van de beide Hilversumse zenders had en dat men daarnaast ook nog genieten kon van buitenlandse (Belgische en Duitse) televisieprogramma's.

Langzamerhand breidden de systemen zich ook buiten het gebied van één flatgebouw uit. Men ging G.A.I.-en op elkaar aansluiten en men legde kabelsystemen aan die hele stads-wijken gingen bedienen (Centrale Antenne Inrichtingen). De kabeltelevisie was geboren.

4.2 Doorgeven en overbrengen

Het spreekt vanzelf dat men via een kabelsysteem elk willekeurig signaal kan voortgeleiden. Men kan signalen die men uit de ether opvangt te zelfder tijd naar de abonnees doorgeven; men kan evenzeer door kabels aangevoerde lokale programma's of eigen programma's naar de abonnees overbrengen.

De aanvoer van programma's die men wil doorgeven kan op allerlei wijzen geschieden. Men kan met een min of meer normale antenne programma's die ter plaatse ook goed op te vangen zijn door een individuele antenne, opvangen en naar de aangeslotenen doorgeven. Men kan ook met een iets gecompliceerder en verfijnder apparatuur programma's opvangen en doorgeven die ter plaatse met een gewone antenne slechts zeer gebrekkig te ontvangen zijn. Men kan met een speciaal gerichte parabolische straalzender en -ontvanger programma's opvangen en doorgeven die ter plaatse met een gewone antenne in het geheel niet te verkrijgen zijn en tenslotte kan men met speciale apparatuur satelliet-programma's opvangen en decoderen, waarna ze ook naar de abonnees kunnen worden doorgegeven.

Kabelsystemen zijn zowel bruikbaar voor doorgifte van gelijktijdig door anderen uitgezonden programma's, als voor het overbrengen van eigen programma's. Het overbrengen dient men te zien als een omroepfunctie in de zin van de Omroepwet, het doorgeven heeft een andere functie. Overbrengen doet een kabelexploitant wanneer hij zijn abonnees voorziet van "eigen" d.w.z. niet uit de ether opgevangen programma's of wanneer hij etherprogramma's op een later tijdstip dan dat van de oorspronkelijke etheruitzending heruitzendt. Doorgeven doet hij wanneer hij programma's relayeert gelijktijdig met de ontvangst daarvan uit de ether. Opmerking verdient dat in deze terminologie het relayeren van een eigen programma van een andere kabelexploitant niet onder "doorgeven" is begrepen. Wanneer de commissie hierna spreekt van doorgeven heeft zij dan ook uitsluitend het oog op het doorgeven van gelijktijdig uitgezonden etherprogramma's. De commissie meent dat de door haar voor het doorgeven van etherprogramma's voorgestelde oplossingen wegens het verschil in schaal niet noodzakelijk en zeker niet zonder meer toepasselijk zijn voor het relayeren van lokale kabelprogramma's. Dat voor laatstbedoelde vorm van relayeren niet met zuiver contractuele regelingen zou kunnen worden volstaan, is haar niet gebleken.

Het is van belang het verschil tussen doorgeven en overbrengen goed in het oog te houden. Overbrengen is in principe verwant aan het rechtstreeks uitzenden van radio- of televisieprogramma's. De auteursrechtelijke zowel als de bemiddelings- en incassoproblematiek ligt bij overbrengen dan ook niet anders dan die welke zich voordoet bij rechtstreekse uitzendingen. In het vervolg van dit hoofdstuk zal de commissie zich daarom beperken tot de problematiek met betrekking tot het doorgeven van etherprogramma's.

4.3 De auteursrechtelijke situatie

Werken welke door radio en/of televisie worden uitgezonden, zijn dikwijls auteursrechtelijk beschermd. Er is geen twijfel aan of het door de ether vervoeren van signalen een auteursrechtelijk relevant openbaarmaken is. Evenmin twijfelt men aan de auteursrechtelijke relevantie van het overbrengen van programma's via de kabel. Verschil van mening bestond tot voor kort slechts over de vraag of het doorgeven van programma's te allen tijde en in alle gevallen een auteursrechtelijk relevant openbaarmaken inhoudt.

Deze vraag is inmiddels tot op zekere hoogte door de Hoge Raad beantwoord. Bij twee arresten van 30 oktober 1981 (R.v.d.W.1981, 141; Auteursrecht 1981, blz. 111 e.v.) heeft ons hoogste rechtscollege uitspraak gedaan in twee zaken, de ene van de Nederlandse Bioscoopbond tegen de C.A.I. te Amstelveen en de andere van een aantal Amerikaanse filmmaatschappijen eveneens tegen de C.A.I. te Amstelveen. In beide zaken besliste de Hoge Raad dat het Hof voor de vraag of er sprake was van een openbaarmaking in de zin van artikel 1 van de Auteurswet 1912 ten onrechte beslissend had geoordeeld dat C.A.I.-Amstelveen "geen afzonderlijke gelegenheid heeft geschapen voor het waarnemen van deze televisie-uitzendingen" en zich bij het doorgeven van de films niet richtte "tot een ander publiek dan - of tot een speciaal gedeelte van - het te Amstelveen wonende publiek van de televisie-omroep". Hoewel de zaken zijn teruggewezen naar het Gerechtshof te Amsterdam, zodat een definitieve beantwoording van de vraag of doorgeven als openbaarmaken moet worden aangemerkt nog op zich laat wachten, meent de commissie op grond van de uitvoerige overwegingen van de Hoge Raad - gelezen tegen de achtergrond van de aan de arresten voorafgaande conclusie van de Advocaat-Generaal Franx - dat er voor haar doeleinden van mag worden uitgegaan dat die vraag ten slotte bevestigend zal worden beantwoord.

Het handhaven van een auteursrechtelijk verbodsrecht ten aanzien van de kabeltelevisie betekent dat elke auteur ten aanzien van elk onderdeel van de door te geven programma's het doorgeven zou kunnen verbieden. Uiteraard zou een dergelijke situatie de exploitatie van kabelnetten in hoge mate kunnen frustreren. De commissie is dan ook van mening dat een beperkte wettelijke licentie voor dit probleem een oplossing zou kunnen bieden. Artikel 17a van de Auteurswet 1912 biedt daarvoor alle mogelijkheden. Echter, de wettelijke licentie heeft ook bezwaren; deze bezwaren zijn hierboven ten aanzien van het reprorecht reeds aan de orde geweest.

4.4 De nota

In haar nota, waarin zij ervan uitgaat dat het in de rede ligt dat uitvoering zal worden gegeven aan artikel 17a Auteurswet 1912, heeft de commissie erop gewezen dat het voor een individuele auteur nauwelijks doenlijk zal zijn om zijn vergoedingsaanspraken zelfstandig geldend te maken. Naarmate het aantal exploitanten op dit gebied toeneemt zal het voor de auteur moeilijker worden zijn aanspraken te realiseren. Anderzijds zal het voor de exploitanten van kabelnetten van groot belang zijn dat zij slechts met één enkele wederpartij over de hoogte van de vergoedingen behoeven te onderhandelen. Zulks vooral daarom omdat zij terzake van één programma één bedrag zullen willen betalen en de verdeling van dat bedrag over de verschillende groepen auteurs, zo enigszins mogelijk, aan de incasso-organisatie zullen willen overlaten. Zij willen bovendien, terecht, na betaling van het overeengekomen bedrag ten volle gekweten zijn en van verdere aanspraken van niet-georganiseerde auteurs gevrijwaard blijven.

Tenslotte geldt ook hier dat met name met het oog op buitenlandse auteurs legitimatieproblemen zoveel mogelijk vermeden dienen te worden.

De commissie geeft dan ook in haar nota aan dat de beste oplossing voor de problematiek van de kabeltelevisie een eigen-recht-organisatie zou zijn, die ingevolge wetsbepaling bevoegd zou zijn de billijke vergoedingen die uit de wettelijke licentie voortvloeien te incasseren.

De commissie wees daarbij op de overeenkomst met de problematiek op het gebied van de reprografie - het regelen van de reprografie en de kabeltelevisie op overeenkomstige wijze zou aan de duidelijkheid en de eenvoud van het auteursrechtelijk bemiddelen ten goede komen.

4.5 De situatie in andere landen

Hoewel artikel 20 van de Auteurswet van de Bondsrepubliek de kabeltelevisie uitdrukkelijk aan het auteursrecht onderwerpt heeft het Bundesgerichtshof te Karlsruhe op 7 november 1980 (GRUR 1981, p. 413 e.v. met noot van Nordemann) een voor de auteurs betrekkelijk ongunstig arrest gewezen. Het ging hier om de doorgifte van programma's naar zgn. 'Abschattungsgebiete', gebieden dus, waarin de normale ontvangst van ether-programma's door de hoogbouw gestoord of onmogelijk is. Het Bundesgerichtshof overweegt uitdrukkelijk dat het alleen maar gaat om de c.a.i.-doorgifte die uitsluitend dient tot kwaliteitsverbetering in die 'Abschattungsgebiete'; het komt dan tot de conclusie dat voor dit soort gebieden, die binnen de directe ontvangstzone liggen, het auteursrecht uitgeput is. Door dit, onder meer door Nordemann in zijn noot, zeer bekritiseerde arrest is de situatie in Duitsland onduidelijk geworden - veel praktische betekenis heeft dit overigens niet, omdat de kabeltelevisie in Duitsland nog maar zeer weinig ontwikkeld is.

In Oostenrijk is onlangs een nieuw artikel 59a in het Urheberrechtsgesetz opgenomen. Dit, overigens zeer omstreden, artikel bepaalt in de eerste plaats dat de auteursrechtelijke toestemming met betrekking tot de doorgifte van nationale programma's geacht wordt begrepen te zijn in de oorspronkelijke toestemming voor de uitzending. Voor de doorgifte van buitenlandse programma's ontvangen de auteurs een billijke vergoeding, omtrent welke vergoeding de wet bepaalde restricties bevat. Met name de bepaling dat daarbij 'Bedacht zu nehmen' is 'auf den Betrag, den Urheber für eine vergleichbare Verwertung in dem Staat erhalten, in dem die ursprüngliche Rundfunksendung ausgestrahlt wird' heeft internationaal kritiek ontmoet. Betoogd is dat deze bepalingen van artikel 59a in strijd zijn met de Berner Conventie.

In Zwitserland heeft de Cour Fédérale onlangs arrest gewezen in een zaak van de auteursrechtenorganisatie SUIISA tegen een kabelnet. Daarbij is de auteursrechtelijke relevantie van de kabeltelevisie in alle gevallen aanvaard; men is in Zwitserland thans bezig contracten af te sluiten. Blijkens persberichten wordt bij wege van overgangsmaatregel overheidstoezicht daarop voorbereid.

In het Verenigd Koninkrijk kent men in de Copyright Act van 1956 een artikel 40 (de leden 3, 4 en 5), krachtens welke bepaling het doorgeven van de uitzendingen van de BBC of van de IBA geen auteursrechtelijke relevantie heeft. De Britse regering heeft met het oog hierop op de Stockholmse conferentie ter wijziging van de Berner Conventie (1967) geprobeerd artikel 11bis gewijzigd te krijgen; deze poging is mislukt. Het doorgeven van buitenlandse programma's is onderworpen aan toestemming van de auteurs. Er is geen wettelijke licentie.

In de Verenigde Staten kent de Copyright Act in artikel 111 een wettelijke licentie. De billijke vergoeding wordt betaald aan de Register of Copyrights, waarna het Copyright Royalty Tribunal voor de verdeling van de ontvangen gelden zorgt. De gerechtigden moeten zich daarvoor overigens aanmelden.

4.6 Conclusie en voorstellen

De commissie blijft, ondanks de bezwaren die van sommige kanten zijn ingebracht, van mening dat een beperkte toepassing van de wettelijke licentie zoals die in artikel 17a van de Auteurswet 1912 mogelijk wordt gemaakt, de problematiek van de kabeltelevisie zou vereenvoudigen en dan ook zeer voor de hand ligt. Echter, men onderkent de negatieve zijde van de wettelijke licentie: de onderhandelingspositie van de auteur wordt ingeperkt.

De ingebrachte bezwaren tegen een wettelijke licentie komen voornamelijk van de kant van de producenten van programma's en van de kant van de bestaande auteursrechtenbureaus. De producenten willen zich het recht voorbehouden de doorgifte per kabel van bepaalde programma's te verbieden;

de auteursrechtenbureaus menen dat althans met betrekking tot de rechten waarvoor collectieve contracten kunnen worden afgesloten een wettelijke licentie niet nodig en zelfs schadelijk is.

Het staat voor de commissie vast dat een zekere inperking van het verbodsrecht ten aanzien van de kabeltelevisie onvermijdelijk zal blijken wegens het uitblijven van tijdige overeenstemming tussen alle betrokken partijen. Over de vorm waarin deze inperking zal moeten worden gegoten heeft de commissie zich langdurig het hoofd gebroken.

Er zijn voor de inperking van het verbodsrecht een aantal modaliteiten denkbaar. In de eerste plaats valt te wijzen op een wettelijke licentie, die men zich in verschillende vormen kan denken. Zo zou men bijvoorbeeld kunnen beginnen met een wettelijke licentie voor de doorgifte van de Nederlandse en van enkele buitenlandse uitzendingen, terwijl men voor andere uitzendingen de regeling overlaat aan onderhandelingen tussen partijen. Zo zou men zich ook kunnen indenken dat men de wettelijke licentie beperkt tot die werken waarvoor geen collectieve contracten kunnen worden afgesloten, hetzij omdat daarvoor de centrale incasso-organisatie ontbreekt, hetzij omdat partijen niet tot een bevredigend resultaat komen.

Naast de mogelijkheid van de wettelijke licentie, een mogelijkheid die ingevolge artikel 17a van de Auteurswet 1912 in Nederland zonder meer openstaat, is de mogelijkheid geoperd van de algemeen-verbindend-verklaring van contracten zoals die door representatieve organisaties van rechthebbenden met exploitanten zijn afgesloten. De Scandinavische wetgevingen kennen dit systeem, dat in die landen, voorzover bekend, tot bevrediging van alle partijen werkt.

De commissie heeft overwogen dat zij, nu de wetgever blijkens artikel 17a Auteurswet 1912 reeds in beginsel voor de mogelijkheid van een wettelijke licentie heeft gekozen, alléén dan voor de methode van het algemeen verbindend verklaren van contracten zou kunnen opteren, indien overtuigend zou kunnen worden aangetoond dat die methode grote voordelen biedt boven die van de wettelijke licentie.

In aanmerking nemend dat in beide methoden ten slotte aan onwillige individuele auteurs het verbodsrecht wordt ontnomen, vindt een grote meerderheid van de commissie dat aan

die eis niet is voldaan. Integendeel: de methode van het algemeen verbindend verklaren kan alleen werken indien alle betrokkenen tot op grote hoogte zijn georganiseerd, welke voorwaarde vooralsnog niet lijkt vervuld; de methode vereist bovendien, wil men tot één totaal-bedrag per uitzending komen, een ingewikkeld onderhandelingsmechanisme; en ten slotte stelt de methode de betrokken minister, die het besluit tot algemeen verbindend verklaren moet nemen, telkens voor moeilijke beslissingen. Bovendien heeft de methode, vergeleken met die van de wettelijke licentie, het nadeel dat de exploitant eerst kan doorgeven nadat de contracten gesloten en algemeen verbindend verklaard zijn, terwijl hij onder een wettelijke licentie meteen kan doorgeven en desnoods daarna over de hoogte van de vergoeding kan onderhandelen en zo nodig procederen.

De commissie is daarom in grote meerderheid van oordeel dat ervan moet worden uitgegaan dat, wanneer het - gelijk zij vreest - niet mogelijk zal blijken om via onderhandelingen tot een sluitend stelsel te komen, waarin de in ons land gegroeide vorm van kabeltelevisie - waarbij ook programma's van buitenlandse zenders worden doorgegeven - op praktisch hanteerbare wijze wordt verzoend met de auteursrechtelijke eis van voorafgaande toestemming van alle auteursrechthebbenden, het meest in de rede ligt dat gebruik gemaakt wordt van de wettelijke licentie.

In dit verband is nog de vraag aan de orde geweest in hoeverre voor het gebruik maken van de in artikel 17a neergelegde mogelijkheid van een wettelijke licentie voor de doorgifte van programma's nodig is dat gezegd kan worden dat het opleggen van de desbetreffende licentie in het algemeen belang is. De commissie beantwoordt deze vraag bevestigend. Immers, in beginsel mag het verbodsrecht van de auteur alleen worden beperkt indien zulks door het algemeen belang wordt gerechtvaardigd. De commissie is van mening dat - gegeven de mate waarin de kabeltelevisie in ons land is doorgevoerd en gegeven het algemeen cultureel patroon -

valt aan te nemen dat aan dit vereiste in elk geval is voldaan voor wat betreft de doorgifte van door Nederlandse nationale zenders uitgezonden programma's (ten aanzien van programma's van lokale zenders geldt wellicht niet hetzelfde), dat daaraan vermoedelijk óók is voldaan ten aanzien van doorgifte van in de ons direct omringende landen uitgezonden programma's, maar dat het algemeen belang bij doorgifte van programma's van andere oorsprong met het verder verwijderd liggen van die oorsprong steeds minder betrokken is. Daaraan zou de conclusie verbonden kunnen worden dat voor de vraag of van het middel van de wettelijke licentie gebruik gemaakt moet worden, onderscheid valt te maken per zender. Dáártegen kan evenwel worden aangevoerd dat valt te betwijfelen of met de grondgedachte van artikel 10 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en/of artikel 7 van de Grondwet in overeenstemming is dat in feite de met de uitvoering van de Auteurswet 1912 belaste minister beslist welke zenders wel en welke niet via de kabeltelevisie voor de Nederlandse kijkers en luisteraars toegankelijk gemaakt zullen worden. Aangezien de onderwerpelijke problematiek buiten het eigenlijke terrein van de commissie ligt, meent zij met deze summiere opmerkingen te kunnen volstaan. Waar het om gaat is dat de commissie ervan uitgaat dat te eniger tijd toepassing gegeven zal moeten (kunnen) worden aan artikel 17a van de Auteurswet 1912.

De meerderheid van de commissie is - op de daarvoor reeds in de nota genoemde argumenten - van oordeel dat zeker indien het tot toepassing van artikel 17a komt, maar ook reeds in het daaraan eventueel voorafgaande stadium waarin wordt gestreefd via onderhandelingen op contractuele basis te komen tot een sluitend stelsel als hiervoor bedoeld, voor de kabeltelevisie een eigen-recht-organisatie nodig zal zijn. Hoe deze organisatie in het geheel van de auteursrechtelijke bemiddeling valt in te passen komt in hoofdstuk 7 van dit eindrapport aan de orde.

5. Bemiddeling inzake geluids- en beelddragers

5.1 Algemene opmerkingen

Met betrekking tot de geluids- en beelddragers heeft men te maken met de rechten van een groot aantal categorieën auteurs en met een aantal soorten verveelvoudigingen. Dat wil zeggen dat men de problematiek op dit gebied gedifferentieerd zal moeten bekijken.

In de eerste plaats heeft men te maken met door producenten van geluidsdragers gefabriceerde grammofoonplaten en banden; in de tweede plaats heeft men te maken met door producenten van videogrammen gefabriceerde beeld- en geluidsdragers. Op deze twee, uiteraard zeer verwante, terreinen ontmoet men componisten en tekstdichters, die traditioneel hun rechten laten exploiteren door gespecialiseerde auteursrechtenbureaus. Op het gebied van de beelddragers ontmoet men daarenboven een aantal andere auteurs, die een dergelijke bemiddeling niet gewend zijn.

In de derde plaats krijgt men te maken met door privépersonen van bestaande geluidsdragers overgenomen vastleggingen en in de vierde plaats komt dit laatste verschijnsel tegenwoordig steeds meer voor met betrekking tot beelddragers. Ten vijfde krijgt men te maken met de vraag of de problematiek met betrekking tot het auteursrecht wezenlijk verschilt van die met betrekking tot de nabuurrechten.

5.2 Voor de handel bestemde platen en banden

Op het gebied van het mechanisch reproductierecht van componisten en tekstschrijvers is in Nederland sinds ongeveer vijf en veertig jaar de Stichting Stemra actief. Deze stichting contracteert, op eigen naam en als gevolmachtigde van een zeer groot aantal binnen- en buitenlandse auteurs, met de producenten van geluidsdragers over het op die geluidsdragers opnemen van tot haar wereldrepertoire behorende

werken. De Stichting Stemra, die bestuurd wordt door een door haar aangesloten en benoemd bestuur, is aangesloten bij een internationale kring van soortgelijke organisaties, die elkaar wederzijds vertegenwoordigen.

De bemiddeling inzake het mechanisch reproductierecht is in Nederland niet onderworpen aan een vergunningstelsel. De in artikel 30a van de Auteurswet 1912 gegeven definitie van het begrip bemiddeling inzake muzik auteursrecht maakt duidelijk dat de wetgever daarbij alleen gedacht heeft aan het uitvoeringsrecht op het gebied van de muziek, niet aan het mechanisch veeleenvoudigingsrecht op dat gebied.

Naast de Stichting Stemra is er dan ook nog een tweede bemiddelaar op het gebied van de mechanische reproductierechten werkzaam: een Nederlandse vestiging van een grote Amerikaans-Engelse muziekuitgeverij sluit voor zijn eigen, in hoofdzaak Angelsaksische repertoire zelf contracten af op dit gebied.

De Stichting Stemra beweegt zich niet alleen op het gebied van de bemiddeling en de incasso; ook de opsporing van inbreuken wordt door haar ter hand genomen. Zij beschikt daartoe over een opsporingsapparaat, waarvan enkele medewerkers opsporingsbevoegdheid hebben. Zowel civielrechtelijk als strafrechtelijk kan op die manier tegen inbreuken worden opgetreden. Met name op het gebied van de platen- en cassettepiraterij is de opsporingsdienst de laatste jaren zeer actief geweest.

Het is de commissie niet gebleken dat er met betrekking tot het functioneren van de bemiddeling en de incasso door de Stichting Stemra in Nederland redenen tot ontevredenheid zouden bestaan.

Wat betreft het in het openbaar ten gehore brengen van muziek via geluidsdragers wordt de incasso- en bemiddelings-taak uitgevoerd door de Vereniging Buma; zulk openbaar ten gehore brengen is te zien als een uitvoering van muziekwerken en valt dientengevolge onder de concessie ingevolge artikel 30a van de Auteurswet 1912.

Over de vraag of en in hoeverre de activiteiten op dit gebied in een nader te bepalen structuur zullen moeten worden opgenomen zal in hoofdstuk 7 van dit eindverslag worden bericht.

5.3 Voor de handel bestemde beelddragers

Met de uitbreiding van het aantal beeld-afspeelapparaten neemt de handel in video-banden en -cassettes (recentelijk ook van beeldplaten) toe. Met betrekking tot de op deze beelddragers opgenomen muziek treedt wat betreft de toestemming tot opname de Stichting Stemra en wat betreft de toestemming tot openbare vertoning de Vereniging Buma op. Het kenmerkende van beelddragers is echter dat men niet alleen te maken heeft met de rechten van componisten en tekstdichters, maar ook met die van een groot aantal andere auteurs.

In de praktijk zal het aantal auteursrechthebbenden waarmee men per beelddrager te maken krijgt echter wel meevallen; vaste gewoonte is immers, dat de producenten van beeld- en geluidsdragers zich alle rechten behalve die op de muziek en de bij de muziek behorende tekst laten overdragen. In het onlangs ingediende wetsontwerp 16 740 tot wijziging van de Auteurswet 1912 en tot aanpassing van die wet aan de Akte van Parijs van 1971 wordt in het voorgestelde artikel 45d deze praktijk via een *présomption de cession* (een wettelijk vermoeden van overdracht van rechten) bevestigd.

Het gevolg van deze gewoonte is, dat omtrent de vertoningsrechten van alle auteurs, die betrokken zijn bij voor de handel of voor openbare vertoning bestemde beeld- of geluidsdragers door de producenten rechtstreeks contractuele regelingen getroffen plegen te worden. Een uitzondering op deze regel wordt gevormd door de rechten van componisten en van tekstdichters van op muziek gezette teksten. Deze rechten berusten in bijna alle gevallen bij Buma en Stemra. Voor bemiddeling en incasso lijkt dan ook, naast die welke reeds door Buma en Stemra gerealiseerd wordt, op dit gebied slechts in een gering aantal gevallen plaats. In de gevallen waarin aan bemiddeling wel behoefte zou bestaan zou die, op basis van vrijwillige aansluiting, gemakkelijk verricht kunnen worden door een bestaande auteursrechtenorganisatie.

5.4 Het privé-kopiëren van geluids- en beelddragers

Ook met betrekking tot de geluids- en beelddragers heeft het eerder in dit eindverslag aangehaalde artikel 16b van de in 1972 herziene Auteurswet 1912 zijn invloed. En nog meer dan bij het reproductie recht is het duidelijk dat de technische ontwikkelingen hier een situatie hebben doen ontstaan waaraan ten tijde van het concipiëren van deze principiële vrijstelling niet gedacht is kunnen worden. Met de opkomst, na de Tweede Wereldoorlog, van de spoelenrecorder en zeker met die, een aantal jaren later, van de cassetterecorder, zijn er voor het publiek kopieermogelijkheden ontstaan die in hun massaliteit een principiële verandering van de positie van de auteur met zich mee hebben gebracht. Deze ontwikkeling strekt zich ook uit op het gebied van de beelddragers: daar doet zich niet alleen het verschijnsel voor van het kopiëren, maar ook dat van het zelf vastleggen van door de televisie uitgezonden werken op beelddragers. In het onderwijs wordt van dergelijke vastgelegde opnamen een gebruik gemaakt dat niet onder de vrijstelling van artikel 16b, eerste lid, Auteurswet 1912 gebracht kan worden.

De ontwikkeling die tot het massale kopiëren heeft geleid is uiteraard niet terug te draaien. Het zou ook volstrekt irreëel zijn te verwachten dat een auteursrechtgebende effectief zou kunnen verbieden dat er van zijn werken voor eigen oefening, studie of gebruik door een derde geluids- of beeldopnamen worden gemaakt. De wet verbiedt, terecht, in artikel 16 lid 4 het in opdracht maken van dergelijke geluids- of beelddragers, maar het zelf kopiëren laat de wet vrij.

De commissie is van mening dat dit niet zo kan blijven. Zij meent dat de wet in dier voege moet worden gewijzigd dat voor elk voor niet-commerciële doeleinden vervaardigen van kopieën van beeld- en geluidsdragers, respectievelijk het op beeld- en/of geluidsdragers opnemen van werken, hetzij rechtstreeks, hetzij via ether of kabel verspreide radio- of TV-programma's, onverschillig of een en ander al

dan niet voor eigen gebruik geschiedt, een redelijke vergoeding moet worden betaald. De commissie is van mening dat deze vergoeding ware te realiseren door het heffen van een toeslag op de prijs van de voor het maken van beeld- of geluidskopieën of -opnamen geschikte apparatuur en/of banden, respectievelijk andere voor deze opnamen bestemde zaken.

In de Duitse Bondsrepubliek functioneert een dergelijk systeem (opcenten op geluidsapparatuur) reeds een aantal jaren. In Oostenrijk is een dergelijk systeem (opcenten op de onbespeelde banden) onlangs in de wet opgenomen.

De commissie meent dat men ten aanzien van het privé-kopiëren van geluids- en beeld dragers met een verbodsrecht niet ver komt. De regelingen zoals die in Duitsland en Oostenrijk functioneren houden dan ook een wettelijke licentie in. Naar de mening van de commissie zou er voor een dergelijke wettelijke licentie ook in de Nederlandse wetgeving plaats zijn.

De commissie is voorts van mening dat voor de incasso, welke als een dergelijk systeem ook in de Nederlandse auteurswet zou worden geïntroduceerd, plaats zal moeten vinden (een incasso, die overigens hoogst waarschijnlijk zeer weinig problemen zal opleveren) een eigen-recht-organisatie zal moeten worden aangewezen. Ook bij een incasso als deze moet de incasso-organisatie niet belemmerd worden door problemen van representativiteit of legitimatie.

Wat betreft de repartitie zal men voor het deel dat betrekking heeft op de geluidsdragere verantwoord en gemakkelijk kunnen aansluiten aan de repartitie van de op het gebied van het mechanisch reproductierecht werkzame auteursrechtenorganisatie. Wat betreft de verdeling van de op het gebied van de beeld dragere geïncasseerde gelden zal nadere studie vereist zijn. Een repartitiereglement ware op te stellen in overleg met de organisaties van belanghebbenden en onder goedkeuring van de overheid.

Op de vraag binnen welke structuur deze incasso en repartitie zullen moeten plaatsvinden zal in hoofdstuk 7 nader worden ingegaan.

5.5 De nabuurrechten

Zowel bij de geluids- als bij de beelddragers zal men in alle in dit hoofdstuk omschreven gevallen te zijner tijd te maken krijgen met de nabuurrechten. De commissie is van mening dat zich daarbij geen speciale moeilijkheden zullen voordoen; in principe zullen de incasso en repartitie op dezelfde voet kunnen geschieden als de incasso en repartitie van de auteursrechtgelden.

5.6 Conclusie en voorstellen

In de nota heeft de commissie geconstateerd dat er op het gebied van de geluids- en beelddragers behoefte lijkt te bestaan aan één centrale, niet op winst gerichte, bemiddelingsorganisatie, zulks vooral ook met het oog op het opsporen van inbreuken. Opgemerkt werd dat in deze behoefte ten dele door Buma en Stemra wordt voorzien.

Ten aanzien van dat deel dat niet door deze beide organisaties bestreken wordt meent de commissie dat deels kan worden aangesloten bij een bestaande auteursrechtenorganisatie, deels (namelijk indien de wetgever gevolg zou geven aan de suggestie van de commissie om op het stuk van het voor niet-commerciële doeleinden kopiëren van beeld- en/of geluidsdragers, respectievelijk van het voor zulke doeleinden vastleggen van via de radio of de televisie uitgezonden werken op beeld- en/of geluidsdragers, een wettelijke regeling in te voeren overeenkomstig die welke hiervoor, in hoofdstuk 3, is bepleit voor het reprorecht) overgegaan moet worden tot het aanwijzen van een eigen-recht-organisatie. Op de vraag welke plaats de bestaande auteursrechtenorganisaties in dit geheel kunnen gaan innemen zal in hoofdstuk 7 nader worden ingegaan.

6. Bemiddeling op andere terreinen van het auteursrecht

6.1 Inleiding

Ook in de nota heeft de commissie aandacht besteed aan een eventuele bemiddeling op andere terreinen van het auteursrecht dan waar in de hoofdstukken 3, 4 en 5 van dit eindverslag over gesproken werd. De in die hoofdstukken besproken deelgebieden van het auteursrecht kenmerken zich doordat op het geheel of een deel van elk der deelgebieden hetzij het auteursrechtelijk verbodsrecht is of zal worden vervangen door een vergoedingsaanspraak, hetzij tengevolge van massaal gebruik een individuele incasso niet of niet meer mogelijk is. De commissie wees er daarbij op dat het woord deelgebieden in deze niet geheel exact is: hier wordt onderscheiden naar de aard van het werk, terwijl in de vorige hoofdstukken over exploitatiewijzen werd gesproken. De commissie is zich ervan bewust dat dit verschil ook in dit eindverslag een rol speelt; zij meent echter dat de duidelijkheid daardoor niet in het gedrang komt, integendeel.

6.2 Muziek

De opdracht aan de commissie hield uitdrukkelijk niet in de bestudering van de problematiek van het muziekauteursrecht. Op dat gebied bestaat immers al een wettelijke regeling, die voorziet in de incasso en bemiddeling door een geconcessionieerd auteursrechtenbureau; de Vereniging Buma verricht deze taak sinds een veelheid van jaren.

Reeds in de nota heeft de commissie aangekondigd dat zij zich echter wel zal buigen over de vraag hoe de bemiddelings- en incasso-organisatie op dit gebied in te passen is in een wettelijke regeling van bemiddeling en incasso die voor het gehele auteursrecht zou gelden. In hoofdstuk 7 van dit eindrapport zal hierop nader worden ingegaan.

6.3 Toneel en letterkunde

In de nota heeft de commissie reeds aangegeven dat het deelgebied van toneel en letterkunde in twee delen uiteenvalt; aan de ene kant staat het toneel, dat op zijn beurt weer onderverdeeld kan worden in het amateurtoneel en het beroepstoneel, aan de andere kant vindt men de overige letterkundige werken. Voor de goede orde zij opgemerkt dat men aan de kant van het toneel ook de zogenaamde grote muziekrechten (de rechten op dramatisch-muzikale werken) tegenkomt, die in artikel 30a van de Auteurswet 1912 uitdrukkelijk van het begrip muzikauteursrecht worden uitgesloten en die dan ook in de paragraaf over de muziek niet genoemd werden.

Een van de redenen waarom de Minister indertijd is overgegaan tot het instellen van een Commissie Incasso, Beheer en Repartitie van Auteursrechtgelden was gelegen in de toen recente déconfiture van de Stichting SEBA te Amsterdam. Deze stichting bemiddelde inzake de opvoeringsrechten van Nederlandse en buitenlandse toneelwerken en trad tevens op als literair agent. In die laatste hoedanigheid pleegde de stichting ook promotie voor toneelwerken. In haar nota heeft de commissie er al op gewezen, dat naar haar oordeel het SEBA-debacle voor een deel veroorzaakt is, doordat men binnen de stichting onvoldoende heeft ingezien dat een dergelijke promotie zich niet laat verenigen met de hoedanigheid van centrale bemiddelings- en incasso-organisatie. In ieder geval moet voor de toekomst een dergelijke vermenging voorkomen worden.

Door het wegvallen van SEBA is vooral op het gebied van het beroepstoneel een probleem ontstaan. Met name voor die buitenlandse auteurs die tot dan toe via een eigen nationale auteursrechtenorganisatie, die een vertegenwoordigingscontract met SEBA had, de incasso en bemiddeling in Nederland hadden zien verlopen, ontstonden dikwijls financiële stroppen; daarnaast ontstond er een leemte in hun controlemogelijkheden. Ten aanzien van een aantal buitenlandse auteursrechtenbureaus op het gebied van het toneelrecht is in die leemte inmiddels enigszins voorzien, doordat Buma voor die bureaus de Nederlandse vertegenwoordiging op zich heeft genomen. De Nederlandse toneelschrijvers echter worden niet meer door één centrale organisatie vertegenwoordigd.

De behoefte aan een dergelijke vertegenwoordiging lijkt zeer gedifferentieerd; het staat echter vast dat althans een aantal auteurs behoefte heeft aan een centrale incasso- en bemiddelingsorganisatie die zonder op winst uit te zijn hun belangen kan behartigen.

Op het gebied van het amateurtoneel treden enkele agenten op, die in feite dit hele gebied bestrijken. De commissie is van mening dat er geen aanleiding is tot het stichten van een centrale organisatie, zolang niet blijkt dat er omtrent de werkzaamheden van die agenten op dit gebied ontevredenheid bestaat hetzij bij de auteurs, hetzij de gebruikers. Dit neemt niet weg dat het iedere auteursrechtenorganisatie uiteraard vrij staat op basis van vrijwillige aansluiting bemiddeling en incasso te verrichten op het gebied van het amateurtoneel.

Dit laatste geldt natuurlijk ook voor het beroepstoneel. Hoewel ook daar naar de mening van de commissie geen plaats is voor een exclusieve organisatie, meent de commissie dat er op dat gebied behoefte is aan bemiddeling en incasso door een niet op het maken van winst gerichte auteursrechtenorganisatie.

Een tweede oorzaak van het mislukken van SEBA is naar het oordeel van de commissie gelegen in het feit dat de door deze stichting gehanteerde aansluitingsvoorwaarden niet inhielden dat een auteur die zich door SEBA wilde laten vertegenwoordigen dat zou moeten doen voor zijn gehele bestaande en toekomstige oeuvre. Dat betekende dat auteurs hun succesvolle stukken dikwijls buiten SEBA hielden, hetgeen uiteraard voor SEBA een belangrijke derving van inkomsten betekende. Mocht er in de toekomst gestalte worden gegeven aan een centrale organisatie op het gebied van het toneelrecht, dan zal men voor deze constructie moeten oppassen.

Een belangrijk onderdeel van de rechten van toneelschrijvers is gelegen in hun televisie-uitzendrecht. Een toneelschrijver die de exploitatie van zijn toneelwerken op basis van vrijwillige aansluiting aan een auteursrechtenorganisatie heeft opgedragen, zal daarmee tevens zijn kabeltelevisierechten aan die organisatie in exploitatie geven. Er

zal in dat geval een situatie ontstaan, niet ongelijk aan die welke zal ontstaan met betrekking tot de verhouding tussen Buma en de eigen-recht-organisatie op het gebied van de kabeltelevisie. Over dit probleem zal nader worden gesproken in hoofdstuk 7 van dit eindrapport.

De commissie is van mening dat er op het gebied van het toneel een non-profit organisatie moet komen die op basis van vrijwilligheid, maar wel uitsluitend voor het hele oeuvre van een auteur, bemiddelt en incasseert, maar geen promotie pleegt. De commissie onderkent het gevaar dat een dergelijke organisatie niet self-supporting zou zijn; de overheid moet bezien of de functie van een dergelijke organisatie zo wenselijk is, dat zij het eventuele deficit zou willen aanvaarden.

Er is in de commissie een discussie ontstaan over de vraag of men het eventuele deficit van de toneelorganisatie niet zou kunnen betalen uit overschotten die uit andere auteursrecht-exploitaties resteren. Onverdeelbare gelden op het gebied van het muziekauteursrecht, het reproductie recht of andere onderdelen van het auteursrecht, waar collectieve incasso plaatsvindt, zouden in die gedachtengang op het gebied van het toneelrecht kunnen worden gebruikt. De voorstanders van een dergelijke onderverdeling van gelden wezen op de solidariteitsgedachte, die er dan toe leidt dat de ene (overigens niet individueel te traceren) auteur de andere helpt.

De overgrote meerderheid van de commissie was echter van mening dat deze solidariteitsgedachte niet realistisch is. De categorieën auteurs zijn zeer verschillend en staan dikwijls zeer ver van elkaar. Veeleer meent de commissie dat het financieren van een eventueel tekort tot de sociale en culturele verantwoordelijkheden van de gemeenschap behoort.

De commissie is overigens van oordeel dat de te verlenen subsidie niet tot in lengte van jaren zou mogen doorlopen. Op een niet al te lange termijn zou de organisatie zich zelf moeten kunnen bedruipen. Het is echter, gezien de ervaringen met SEBA, helaas niet zeker dat dit ook mogelijk zal zijn.

Naast de auteursrechtenbureaus die wellicht zullen groeien en die alsdan hun plaats zullen moeten vinden in de totale structuur van de auteursrechtbemiddeling in Nederland, zal er plaats moeten blijven voor literaire agenten, die promotie bedrijven en in voorkomende gevallen ook de bemiddeling en incasso, in opdracht van de auteursrechthebbende, regelen. In de nota heeft de commissie ten aanzien van deze agenten voorgesteld hun werkzaamheden te onderwerpen aan een vergoedingstelsel. In paragraaf 2 van hoofdstuk 7 zal op dit probleem nader worden ingegaan.

Ten aanzien van de overige letterkundige werken bestaat er naar het oordeel van de commissie geen behoefte aan centrale bemiddeling waar het gaat om de uitgave van werken. De overeenkomst tot uitgave pleegt in rechtstreekse onderhandeling tussen auteur en uitgever tot stand te komen; incasso en bemiddeling komen hier niet aan de orde.

Wel bestaat behoefte aan bemiddeling en incasso op het stuk van de voordrachten, in publiek en voor radio of televisie. Op dit gebied was indertijd de stichting SEBA ook werkzaam; ook hier ziet de commissie als enige oplossing de bemiddeling op basis van vrijwillige aansluiting.

6.4 Beeldende kunst en fotografie

Op het terrein van de beeldende kunst is sinds enkele jaren de Stichting Beeldrecht te Amsterdam actief. Deze organisatie incasseert en bemiddelt op basis van vrijwillige aansluiting met betrekking tot reproductierechten van beeldende kunstenaars. Daarnaast spoort zij inbreuken op en bestrijdt die langs civielrechtelijke weg. Voor de fotografie worden dergelijke werkzaamheden - zij het in beperkte mate - verricht door de Stichting BURAFO te Amsterdam.

Tijdens de hoorzitting van 17 december 1979 is aan de commissie verweten dat haar mededelingen over de te nemen maatregelen met betrekking tot de beeldende kunst en de fotografie zeer mager waren uitgevallen. De commissie is zich bewust dat over het gebied van de beeldende kunst en over dat van de fotografie meer te zeggen is dan ze in de nota heeft gedaan. Aan de andere kant staat dat de commissie van de betrokkenen zeer weinig informatie had gekregen;

de nota stoelde immers voor een groot deel op de van belanghebbenden verkregen informatie. Niettemin is meer te zeggen dan er tot nu toe gezegd is.

De titel van deze paragraaf doet vermoeden dat men de beeldende kunst en de fotografie in het kader van dit eindrapport gemakkelijk tezamen zal kunnen behandelen. Dat is een onjuist vermoeden. Uiteraard zijn er duidelijke overeenkomsten tussen de functie van de beeldende kunstenaar als maker en die van de fotograaf in die hoedanigheid. De verschillen zijn echter groot. Sterker nog, men mag niet alle fotografen over één kam scheren. Er zijn fotografen wier positie zeer veel lijkt op die van de beeldende kunstenaar, terwijl er andere fotografen zijn die in een geheel afwijkend patroon passen.

In de nota is al opgemerkt dat op de gebieden van de beeldende kunst en de fotografie de opsporing van inbreuken het belangrijkste is. De twee thans werkende auteursrechtenbureaus, de Stichtingen Beeldrecht en BURAF0, beschikken niet over voldoende medewerkers om effectief inbreuken op te sporen.

In hoofdstuk 7 zal nader worden ingegaan op de vraag of een algemene opsporingsbevoegdheid voor het hele gebied van het auteursrecht wenselijk is en op welke manier daarin eventueel zou kunnen worden voorzien.

De constatering dat de opsporing van inbreuken op deze gebieden voorlopig het belangrijkste doel van enige centrale organisatie zal zijn betekent geenszins dat geen behoefte zou bestaan aan incasso en bemiddeling. Integendeel, juist omdat het aan mogelijkheden tot opsporing ontbreekt hebben de makers op deze gebieden te klagen over de hoogte van hun opbrengsten. De Stichting Beeldrecht bemiddelt namens een groot aantal binnen- en buitenlandse beeldende kunstenaars inzake het reproductierecht met betrekking tot hun werken. Echter, zij lijkt daarbij belemmerd te worden door een structureel gebrek aan slagvaardig-

heid, dat slechts weggenomen lijkt te kunnen worden door haar de mogelijkheid te geven effectieve opsporing te bedrijven. Een dergelijke redenering gaat ook op voor de Stichting BURAF0.

De commissie is van oordeel dat er op de gebieden van de beeldende kunst en de fotografie plaats is voor en behoefte bestaat aan centrale, niet op het maken van winst gerichte, incasso-, bemiddeling- en opsporingsorganisaties. Er zal nader onderzoek nodig zijn om na te gaan of de bestaande organisaties aan de eisen voldoen die men zal moeten stellen.

Aan een eigen-recht-organisatie lijkt geen behoefte te bestaan.

Men moet zich niet voorstellen dat de centrale organisaties op deze gebieden onmiddellijk met hoge omzetten zullen kunnen gaan werken. Het staat dan ook te bezien of niet in de aanlooperperiode met een deficit gewerkt zal moeten worden. Aan de overheid zal het hier zijn om, bij duidelijk gebleken behoefte, te overwegen of er, tijdelijk, met subsidiëring gewerkt kan worden. De commissie meent overigens dat er goede redenen zijn om aan te nemen dat de periode van subsidiëring niet erg lang zal behoeven te duren.

Hoe de centrale organisaties in te passen zijn in de totale structuur van de auteursrechtbemiddeling in Nederland zal in hoofdstuk 7 nader aan de orde komen.

6.5 Conclusie en voorstellen

De conclusie ten aanzien van de auteursrechtelijke bemiddeling en incasso op de in dit hoofdstuk besproken gebieden moet zijn dat er behoefte bestaat aan het optreden van centrale organisaties die op basis van vrijwilligheid incasso, bemiddeling en, vooral waar het de beeldende kunst en fotografie betreft, opsporing bedrijven. De overheid zal daarbij onderzoek moeten verrichten met betrekking tot de vraag of de bestaande organisaties zich tot de bedoelde centrale organisaties kunnen ontwikkelen.

7. De structuur van de bemiddeling

7.1 De huidige situatie

Op het gebied van de auteursrechtelijke bemiddeling en incasso bestaat er op dit moment in Nederland nauwelijks enige structuur. Naast elkaar bestaan een aantal bureaus die op dit gebied werkzaam zijn; informeel bestaan er wel contacten tussen die bureaus, maar die contacten zijn niet of nauwelijks geïnstitutionaliseerd.

Inventariserend komt men tot de volgende opstelling. Op het gebied van het muziekauteursrecht is werkzaam de Vereniging Buma. Buma is de enige organisatie die onder een wettelijk statuut leeft: ingevolge artikel 30a van de Auteurswet 1912 is bemiddeling op het gebied van het muziekauteursrecht, als deze bedrijfsmatig geschiedt, onderworpen aan toestemming en, in een algemene maatregel van bestuur uitgewerkt, toezicht van de Minister van Justitie. De Vereniging Buma is een vereniging van componisten, tekstdichters en uitgevers, die een bureau exploiteert dat zich bezighoudt met incasso en bemiddeling, de repartitie verzorgt en inbreuken opspoort (door een apparaat dat over medewerkers met opsporingsbevoegdheid beschikt) en daarnaast op het gebied van de mechanische verveelvoudigingsrechten van het toneelrecht enkele buitenlandse organisaties vertegenwoordigt.

Nauw verbonden met de Vereniging Buma is de Stichting Stemra, die zich beweegt op het gebied van de mechanische rechten van auteurs. Deze stichting is indertijd door Buma opgericht, kent in haar directie een personele unie met Buma en wordt bestuurd door een bestuur dat door de aangeslotenen wordt gekozen. De stichting exploiteert op hetzelfde adres als Buma een bureau, dat op eigen naam en als gevolmachtigde van een groot aantal auteurs contracten afsluit en gelden incasseert met betrekking tot de mechanische reproductie van hun werken.

Zowel Buma als Stemra zijn sterk internationaal georiënteerd en vertegenwoordigen grote aantallen buitenlandse auteurs. Zij zijn aangesloten bij de CISAC (Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et des Compositeurs).

De Stichting Beeldrecht is indertijd opgericht door een particulier initiatief van enkele beeldende kunstenaars en wordt bestuurd door een op coöptatie berustend bestuur. De stichting vertegenwoordigt een aantal buitenlandse organisaties op hetzelfde terrein en treedt verder op als gevolmachtigde van een aantal Nederlandse beeldende kunstenaars. Ook de Stichting Beeldrecht is lid van de CISAC.

De Stichting BURAF0 is indertijd ontstaan op initiatief van een advocaat die regelmatig optrad voor bij beroepsverenigingen aangesloten fotografen. Zij wordt bestuurd door een bestuur dat door de drie op dit gebied actieve beroepsverenigingen wordt aangewezen. De voornaamste taak van de stichting is het opsporen van inbreuken; auteursrechtelijke vergoedingen worden in Nederland meestal door de fotografen rechtstreeks geïncasseerd.

Op het gebied van het reprorecht heeft men in 1974 de Stichting Reprorecht opgericht; deze stichting, waarvan het bestuur wordt aangewezen door een groot aantal auteurs- en uitgeversorganisaties heeft tot nu toe haar werkzaamheden niet of nauwelijks kunnen verrichten; de oorzaken van die werkeloosheid zijn in hoofdstuk 3 van dit eindrapport uiteengezet.

Op het gebied van het toneelrecht opereert in Nederland een aantal agenten, waarvan er enkele zich als auteursrechtenbureau presenteren. Structureel hebben zij geen banden, noch met elkaar, noch ook met andere auteursrechtenbureaus.

7.2 Een vergunningenstelsel

In de nota heeft de commissie zich uitgesproken voor een stelsel van vergunningen voor alle vormen van bemiddeling en incasso op het gebied van het auteursrecht. Die uitspraak wil de commissie niet handhaven, omdat haar uit de reacties op haar nota niet gebleken is dat aan een dergelijk stelsel behoefte bestaat. Bovendien heeft de commissie zich afgevraagd in hoeverre een dergelijk stelsel verenigbaar is met de vrijheid van meningsuiting.

Wanneer er conform de aanbevelingen van de commissie op enkele gebieden op initiatief van de wetgever eigen-recht-organisaties worden opgericht is er uiteraard implicite sprake van een vergunning tot bemiddeling en incasso op dat gebied. En wel van een vergunning die de organisatie een duidelijk monopolie verschaft. Voor de eigen-recht-organisaties is met andere woorden een apart geformuleerd vergunningenstelsel niet nodig.

De vraag is echter of aanleiding bestaat het huidige systeem, waarin op één enkel deelgebied van het auteursrecht, het muziekauteursrecht, een wettelijk concessiestelsel bestaat, uit te breiden tot het gehele gebied van de auteursrechtelijke incasso en bemiddeling. Op die manier is het mogelijk waarborgen te scheppen voor deugdelijk beheer en repartitie van de geïncasseerde gelden.

De commissie is van oordeel dat er voor een dergelijk alomvattend vergunningenstelsel onvoldoende argumenten bestaan. Met name op het gebied van het toneelrecht en op dat van het recht van beeldende kunst en fotografie is haar niet gebleken dat er van een noodzaak tot het instellen van een dergelijk alomvattend stelsel sprake is.

Een apart probleem vormen de auteursrechtenbureaus op de gebieden waar althans voorlopig een lonende exploitatie niet mogelijk lijkt. Er is in de paragrafen 3 en 4 van hoofdstuk 6 van dit eindverslag gesproken over de mogelijkheid van overheidssteun, althans in de aanlooperperiode, aan dergelijke bureaus. Het is duidelijk dat overheidssteun

althans indirect het verlenen van een vergunning impliceert en dat de overheid er behoefte aan zal hebben op de op deze manier ondersteunde bureaus enig toezicht uit te oefenen.

7.3 Auteursrechterkamer en scheidsgerecht

Wanneer men op grond van de wet een of meer eigen-recht-organisaties opricht ligt het voor de hand die organisaties te onderwerpen aan toezicht vanwege het Ministerie van Justitie. In de huidige situatie kent men een dergelijke figuur: de onder concessie verrichte incasso en bemiddeling door de Vereniging Buma geschiedt onder toezicht van een door de Minister van Justitie aangewezen regeringscommissaris.

De commissie heeft reeds in haar nota de instelling van een speciaal toezichtorgaan bepleit dat zich zou moeten bezighouden met het vanwege de Minister van Justitie uit te voeren toezicht op de in die nota beschreven raden op diverse deelgebieden van het auteursrecht. Hoe de commissie zich thans deze constructie denkt is nader omschreven in paragraaf 5 van dit hoofdstuk. In ieder geval zou een dergelijke Auteursrechterkamer het toezicht kunnen hebben op de in te stellen eigen-recht-organisatie(s).

De leden van de Auteursrechterkamer (de commissie stelt voor drie leden, waarvan ten minste één lid jurist dient te zijn en moet voldoen aan de benoembaarheidsvereisten voor de rechterlijke macht conform de artikelen 35 en 48 van de Wet op de Rechterlijke Organisatie) zouden moeten worden benoemd door de Kroon.

De werkzaamheden van de Auteursrechterkamer zouden in de eerste plaats moeten liggen op het terrein van het toezicht op de activiteiten van de eigen-recht-organisatie(s) en van het op te richten centrale incasso- en opsporingsapparaat. Met name zou dat toezicht moeten betreffen de jaarrekeningen van de onder haar ressorterende organisaties; de Auteursrechterkamer zou aan de hand van die jaarrekeningen aanbevelingen moeten kunnen doen met betrekking tot het financieel beheer, met name van het centrale apparaat. Te overwegen ware of aan de Auteursrechterkamer met betrekking tot het financiële beheer verder gaande bevoegdheden - bijvoorbeeld die tot het geven van bindende aanwijzingen - verleend zouden kunnen en moeten worden.

Daarnaast zou de Auteursrechterkamer kunnen worden ingeschakeld bij de samenstelling van het eveneens door de commissie in de nota reeds genoemde scheidsgerecht. Dit scheidsgerecht is allereerst nodig om auteursrechtelijke vergoedingen vast te stellen indien partijen het daarover niet eens kunnen worden. Met name op het gebied van de kabeltelevisie (waar, als men tot de instelling van een dwanglicentie zal besluiten, de vaststelling van het tarief ingevolge artikel 17a aan de burgerlijke rechter is) acht de commissie een uit deskundigen bestaand scheidsgerecht gewenst. In zo'n scheidsgerecht kan men zeer goed de 'autorité compétente' uit artikel 11bis, tweede lid, van de Berner Conventie terugvinden. In de tweede plaats zou het scheidsgerecht de bevoegdheid moeten krijgen om te beslissen in interne repartitiegeschillen (Vergelijk hierna 7.5). Ten slotte zou het scheidsgerecht ook bevoegd moeten zijn tot het beslissen van geschillen met betrekking tot incasso of repartitie, die worden opgeworpen door derden, zoals individuele auteurs of kabel-tv-exploitanten.

Het scheidsgerecht zou dienen te bestaan uit een lid van de Auteursrechterkamer (jurist, voldoende aan de benoembaarheidsvereisten voor de rechterlijke macht) met twee door de Voorzitter van de Auteursrechterkamer uit een lijst van deskundigen aan te wijzen bijzitters.

Het scheidsgerecht zou over een door hemzelf opgesteld procesreglement moeten beschikken, dat is goedgekeurd door de Minister van Justitie. Tegen de beslissingen van het scheidsgerecht zou beroep open moeten staan bij een officiële rechterlijke instantie, bij voorkeur de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam, waarin dan voor dit soort geschillen deskundige raden benoemd zouden kunnen worden (in Duitsland kent men een dergelijke regeling, waar beroep openstaat op het Oberlandesgericht; in Nederland kennen we een aanverwante regeling betreffende het Schadefonds Geweldsmisdrijven, waar beroep openstaat op het Gerechtshof te 's-Gravenhage).

De commissie heeft zich in dit verband nog de vraag gesteld of de aldus omschreven procesgang in overeenstemming is met het bepaalde in artikel 167 van de Grondwet. Zij meent dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord: kennisneming van de hiervoor kort omschreven geschillen wordt immers niet aan de rechterlijke macht onttrokken; de procesgang komt er - bezien vanuit de rechterlijke macht - op neer dat deze geschillen slechts in één feitelijke instantie zullen worden berecht - de ondernemingskamer van het Gerechtshof te Amsterdam -, alwaar zij niet kunnen worden aangebracht dan nadat zij behandeld zijn door een deskundige, doch niet tot de rechterlijke macht behorende "voor-instantie" - het scheids-gerecht -.

De financiering, zowel van de Auteursrechterkamer als van het scheidsgerecht, zou plaats moeten vinden uit de geïncasseerde bedragen.

7.4 De opsporing van inbreuken

Incasso omvat mede het opsporen van eventuele inbreuken op het auteursrecht. In de huidige praktijk betekent dit dat de bestaande auteursrechtenbureaus op allerlei manieren proberen inbreuken te constateren en daarna door middel van civiele procedures proberen schadevergoeding en een verbod met dwangsom te verkrijgen.

Inbreuk op auteursrecht is een misdrijf. In sommige gevallen wordt dan ook gekozen voor de weg van de strafrechtelijke vervolging. De Vereniging Buma en de Stichting Stemra beschikken over medewerkers die opsporingsbevoegdheid in de zin van het Wetboek van Strafvordering hebben en die dus bij het constateren van een inbreuk proces-verbaal kunnen opmaken. Van deze mogelijkheid wordt de laatste tijd meer en meer gebruik gemaakt, met name als het gaat om de platen- en cassettepiraterij.

In principe behoort de constatering en vervolging van strafbare feiten tot de taken van de overheid. Het zou dus beslist niet ondenkbaar zijn dat een gespecialiseerd corps opsporingsambtenaren zou worden opgericht met als taak het opsporen van inbreuken op het auteursrecht. De commissie wil zich ten deze onthouden van een aanbeveling; zij wil echter niet nalaten op te merken dat haar uit de reacties op haar nota wel is gebleken dat de huidige situatie, waarin alleen op het gebied van het muziekauteursrecht en van het mechanisch reproductierecht door gespecialiseerde medewerkers van Buma en Stemra opsporing van inbreuken wordt verricht, bepaald onbevredigend is.

Inmiddels moet er wel op gewezen worden dat het op te richten centrale incasso- en opsporingsapparaat in de visie van de commissie een duidelijke taak krijgt op het gebied van het opsporen van inbreuken (zowel in de civielrechtelijke zin van het constateren van inbreuken om daarop een civielrechtelijke vordering te baseren, als in strafrechtelijke zin). Aan een effectieve incasso is een dergelijke opsporingstaak onlosmakelijk verbonden. Op de gebieden van

het muziekauteursrecht en het mechanisch verveelvoudigingsrecht vindt opsporing, zoals gezegd, op effectieve wijze plaats. Op het gebied van het recht van de beeldende kunst bestaat een groot deel van de activiteiten van de op dat gebied opererende auteursrechtenbureaus uit civielrechtelijke opsporing van inbreuken, doch op dat en andere gebieden bestaat een duidelijke behoefte aan een uitbreiding van de civielrechtelijke en strafrechtelijke opsporing. De commissie is van oordeel dat deze opsporing centraal geregeld zou moeten worden voor het gehele gebied van het auteursrecht. Aan het centraal apparaat zou dan ook met betrekking tot de opsporing een eigen bevoegdheid moeten worden gegeven.

7.5 De structuur van de organisatie

Naar de mening van de commissie zou de auteursrechtelijke bemiddeling in de toekomst in hoofdzaak als volgt moeten plaatsvinden.

Ten eerste zal er een aantal eigen-recht-organisaties moeten worden opgericht. Uit het voorafgaande blijkt reeds dat deze organisaties hun taak moeten vinden op het gebied van het reprorecht, de kabeltelevisie en het kopiëren van, resp. op geluids- en beeld dragers en in het algemeen op die gebieden van het auteursrecht waarop te eniger tijd het verbodsrecht wordt vervangen door een vergoedingsaanspraak welke voor de individuele auteur niet valt geldend te maken. Op andere terreinen van het auteursrecht lijkt de behoefte aan eigen-recht-organisaties vooralsnog niet aanwezig.

De voorkeur van de commissie gaat met betrekking tot de rechtsvorm van een eigen-recht-organisatie uit naar de stichting. Het gaat hier immers om het beheer van een stuk afgescheiden vermogen. De commissie heeft nog overwogen of voor de eigen-recht-organisatie de constructie zou passen van artikel 1, lid 2, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, die van de "lichamen aan wie een deel van de overheidstaak is opgedragen"; de rechtspersoonlijkheid van de eigen-recht-organisaties zou men dan uit de wet kunnen laten volgen. Het kwam de commissie echter voor dat niet valt vol te houden dat aan de eigen-recht-organisaties een deel van de

overheidstaak is opgedragen; de commissie meende bovendien dat óók om praktische redenen een zuiver privaatrechtelijke rechtspersoon te prefereren is; de stichtingsvorm ligt dan het meest voor de hand.

Voor de commissie is uitgangspunt dat het de voorkeur zou verdienen indien het initiatief tot het oprichten van de desbetreffende stichting zou uitgaan van de direct betrokkenen. Overheidsingrijpen hierin zal zoveel mogelijk als een ultimum remedium moeten worden gezien; indien echter zou blijken dat de betrokkenen op een in de wet nader te bepalen tijdstip nog niet tot het oprichten van een van de drie gewenste stichtingen zijn overgegaan, dient de Minister van Justitie het initiatief te kunnen nemen. In het geval dat de oprichting geschiedt door belanghebbenden dienen de statuten van de stichting door de Minister van Justitie te worden goedgekeurd. Uiteraard geldt hetzelfde voor latere wijziging van statuten.

Men moet de mogelijkheid onder ogen zien dat er op één of meer van de onderhavige gebieden al een organisatie bestaat, die in aanmerking wenst te komen voor de positie van eigen-recht-organisatie op het desbetreffende gebied. De commissie is van oordeel dat een dergelijke organisatie de kans moet krijgen zich aan de eisen van de Minister van Justitie te conformeren en als eigen-recht-organisatie erkend te worden.

Er kan zich een probleem voordoen wanneer zich op enig gebied waar naar het oordeel van de commissie een eigen-recht-organisatie opgericht dient te worden, meer dan één organisatie aandient. De commissie is van oordeel dat dit probleem het beste kan worden opgelost door in de wet te bepalen dat een eigen-recht-organisatie slechts kan worden opgericht door de gezamenlijke, per gebied in of krachtens de wet als voor dat gebied als representatief aangewezen organisaties van belanghebbenden. De commissie vreest dat het de wetgever niet mogelijk zal zijn in de wet de criteria voor representativiteit op dit stuk uitputtend te formuleren; de wet zal daarom wel niet verder kunnen gaan dan de formule "naar het oordeel van Onze Minister representatieve organisaties van belanghebbenden" om vervolgens de mogelijkheid te openen om telkens per gebied in een ministeriële beschikking aan te geven welke rechtspersonen

(de commissie meent dat alleen in Nederland gevestigde rechtspersonen naar Nederlands recht in aanmerking komen) als representatief worden aangemerkt. Het ware te overwegen of tegen een dergelijke beschikking AROB-beroep mogelijk moet zijn.

Wat de wijze van benoeming van bestuursleden van een eigen-recht-organisatie betreft moeten de statuten inhouden dat benoeming geschiedt op voordracht van vorenbedoelde representatieve organisaties. De benoeming van nieuwe bestuursleden door het stichtingsbestuur dient eerst van kracht te zijn wanneer de Minister van Justitie niet binnen een bepaalde tijd bezwaar daartegen heeft aangetekend. Het aantal bestuursleden moet zodanig zijn dat alle representatieve organisaties in het bestuur vertegenwoordigd kunnen zijn. Een of meer leden van het bestuur, die geacht moeten worden de belangen van buitenlandse rechthebbenden te behartigen, moeten rechtstreeks worden aangewezen door de Minister van Justitie. De voorzitter van het bestuur moet worden aangewezen door de Minister van Justitie, indien het bestuur er niet in slaagt uit zijn midden een voor alle betrokkenen aanvaardbaar persoon in deze functie te kiezen. Bestuursleden dienen overigens naar het oordeel van de commissie op persoonlijke titel te functioneren; degene die wordt voorgedragen zit niet als vertegenwoordiger van zijn organisatie en moet dus ook niet kunnen worden teruggeroepen.

Bepaalde besluiten van het bestuur van een eigen-recht-organisatie dienen bij gekwalificeerde meerderheid te worden genomen. Met name denkt de commissie hierbij aan (1) besluiten inzake de hoogte van de tarieven (voor zover die niet in of krachtens de wet zijn vastgelegd); (2) besluiten inzake vaststelling, wijziging, uitwerking of praktische toepassing van het repartitiereglement en (3) besluiten tot wijziging van de statuten. Indien binnen het bestuur van de eigen-recht-organisatie geen gekwalificeerde meerderheid zou zijn te vinden voor een voorstel tot een van de zojuist onder (1) of (2) bedoelde besluiten zou elk bestuurslid gerechtigd moeten zijn om de kwestie ter voorziening waarin

het desbetreffende voorstel was ingediend, voor te leggen aan het scheidsgerecht, dat haar bindend zal beslissen dan wel een aanbeveling kan doen. De commissie meent dat deze op het eerste gezicht wellicht wat merkwaardige constructie bezwaarlijk kan worden gemist, omdat binnen het bestuur van een eigen-recht-organisatie met name over de wijze van repartitie van binnengekomen gelden over de verschillende belangengroepen ernstige en niet gemakkelijk te overbruggen tegenstellingen kunnen ontstaan. Men denke bijvoorbeeld aan de verdeling van de van kabelexploitanten bedongen vergoedingen per uitzending over de verschillende groepen auteurs, resp. gerechtigden tot nabuurrechten.

In paragraaf 3 van dit hoofdstuk is al gesproken over het toezicht dat de Auteursrechtkamer zal moeten uitoefenen op de eigen-recht-organisaties. Dat toezicht zal onder meer dienen te geschieden aan de hand van de jaarrekeningen. Dat betekent dat de wet zal moeten bepalen dat de eigen-recht-organisaties jaarrekeningen zullen moeten opstellen en publiceren; stichtingen zijn immers wettelijk niet verplicht tot het opstellen van jaarrekeningen. Bij of krachtens de wet zal dan tevens moeten worden bepaald naar welke criteria deze jaarrekeningen dienen te worden ingericht.

De taken van de eigen-recht-organisatie zullen liggen op de volgende terreinen:

- a. het voeren van onderhandelingen over de hoogte van de vergoedingen, voorzover deze niet reeds in een algemene maatregel van bestuur is vastgelegd;
- b. incasso;
- c. het uitoefenen van contrôle op voor de vaststelling van het te incasseren bedrag of de repartitie vereiste opgaven;
- d. het vaststellen, uitwerken, bijstellen en uitvoeren van het door de Minister van Justitie goed te keuren repartitiereglement.

De feitelijke incasso en grote delen van de contrôle zullen door het centrale incasso- en opsporingsapparaat geschieden, dat door de gezamenlijke eigen-recht-organisaties onder goedkeuring van de Minister van Justitie zal worden opgericht.

De financiering van de eigen-recht-organisaties alsmede van het centraal incasso- en opsporingsapparaat zal in principe uit de geïncasseerde gelden moeten plaatsvinden. De commissie is er zich echter van bewust dat in bepaalde gevallen aan het geven van een startsubsidie wellicht niet kan worden ontkomen. Ook de Stichting Reprorecht is in eerste instantie met een startsubsidie tot leven gebracht. Uitgangspunt moet echter zijn dat de eigen-recht-organisaties zich zelf bedruipen. Aanloopsubsidies zouden dan ook bijvoorbeeld in de vorm van een al dan niet renteloze lening kunnen worden verstrekt.

Zoals al enkele keren ter sprake is gekomen gaat de commissie ervan uit dat de eigen-recht-organisaties hun incasso- en opsporingstaken moeten delegeren aan een door hen gezamenlijk opgericht centraal incasso- en opsporingsapparaat. Dat centrale apparaat zou naar de mening van de commissie ook de vorm van een stichting moeten hebben, die bestuurd zal worden door vertegenwoordigers van de eigen-recht-organisaties, die elk een gelijk aantal bestuursplaatsen zouden moeten bezetten. Al naar gelang er aan het centrale apparaat ook taken van vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisaties worden opgedragen, zou de Minister van Justitie nieuwe bestuursplaatsen moeten kunnen creëren. De directie van het centrale apparaat zou door het bestuur moeten worden benoemd.

De taak van het centrale incasso- en opsporingsapparaat zou moeten bestaan in dienstverlening aan de aangesloten organisaties, bijvoorbeeld het feitelijk voorbereiden van contracten ten aanzien van de hoogte van de vergoedingen, de feitelijke incasso van de verschuldigde gelden en het feitelijk uitoefenen van contrôle op voor de vaststelling van de heffing benodigde gegevens en het opsporen van inbreuken. Opsporingsbevoegdheid zou uitdrukkelijk voorbehouden moeten worden aan dit centrale apparaat.

Ook ten behoeve van vrijwillige bemiddelingsorganisaties kan opsporingswerk worden verricht.

De opsporingswerkzaamheden behoeven er zich overigens niet toe te beperken eventuele strafrechtelijke procedures in te leiden, maar ze kunnen ook dienen om (binnen de grenzen van het Wetboek van Strafvordering) materiaal te verschaffen voor door anderen aan te spannen civiele procedures.

Met betrekking tot de deelname van vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisaties zij nog het volgende opgemerkt. Het zal alleen mogelijk moeten zijn dat een dergelijke organisatie van het centrale apparaat gebruik maakt wanneer de Minister van Justitie daartoe zijn goedkeuring heeft gegeven. De Minister van Justitie heeft dan de bevoegdheid aan de goedkeuring voorwaarden te verbinden, die bij voorbeeld kunnen bepalen dat bij de toegelaten organisaties zich alleen die auteursrechthebbenden kunnen aansluiten die bereid zijn hun gehele (of nagenoeg gehele) oeuvre in te brengen. Ook zou de Minister voorwaarden kunnen stellen ten aanzien van de bestuurlijke structuur van de toegelaten organisaties, voorwaarden die bij voorbeeld niet ongelijk zouden zijn aan de voorkeur die wordt uitgesproken in artikel 6 van de Algemene Maatregel van Bestuur van 12 oktober 1932 (Stb. 496) (het uitvoeringsbesluit ex artikel 30a Auteurswet 1912): "De Ministeriële toestemming wordt bij voorkeur verleend voor onbepaalde tijd en algemeen aan één rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, welke door organisaties van Nederlandse componisten en muziekuitgevers is gesticht, in verbinding staat met buitenlandse gelijksoortige rechtspersonen en niet het oogmerk heeft winst te maken".

Over de vraag of een toegelaten vrijwillige organisatie vertegenwoordigd moet zijn in het bestuur van het centrale apparaat, beslist de Minister; over de hoogte van de bijdragen van de toegelaten organisatie beslist het bestuur van het centrale apparaat.

In verband met het hiervoor onder 5.2 en 6.2 gestelde verdient ten slotte nog opmerking dat de Vereniging Buma en de Stichting Stemra een plaats zouden kunnen vinden in de hiervoor geschetste structuur doordien zij haar tot nu toe bestaande uitvoeringsapparaat zouden opgeven en met toestemming van de Minister van Justitie als aangesloten vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisatie gebruik zouden gaan maken van de diensten van het centrale apparaat. Hoe wenselijk het op zich zelf ook zou zijn, indien het centrale apparaat van de bij Buma/Stemra verkregen ervaring en know-how op enigerlei wijze zou kunnen profiteren, het ligt - naar het gevoelen van de commissie - echter niet op de weg van de overheid om enige druk in deze richting uit te oefenen. Hoogstens kan de overheid daarover met Buma/Stemra in overleg treden. Loopt dat overleg - in het kader waarvan wellicht ook aan de orde zou kunnen komen, of en in hoeverre Buma en/of Stemra via een zgn. service-contract diensten aan het centrale apparaat kunnen verlenen - op niets uit, dan blijven genoemde organisaties buiten de geschetste structuur. Hetgeen overigens niet hoeft te betekenen dat in voornoemd K.b. van 12 oktober 1932 (Stb. 496) geen verandering gebracht zou kunnen worden: het valt naar het oordeel van de commissie te overwegen of de taak van de regeringscommissaris overgenomen zou kunnen worden door de Auteursrechtkamer.

7.6 Het wettelijk kader van de auteursrechtelijke bemiddeling

De commissie heeft er niet naar willen streven gedetailleerde voorstellen te doen met betrekking tot de wettelijke regeling van de in het voorgaande door haar bepleite veranderingen in het systeem van de auteursrechtelijke bemiddeling. Zij heeft zich er toe beperkt voor een toekomstige wettelijke regeling de hoofdlijnen aan te geven. Wanneer de commissie hierna een schets voor een nieuw artikel 16b van de Auteurswet 1912 geeft, is daarmee dan ook geenszins bedoeld een zonder meer voor overneming door de wetgever vatbare tekst, doch slechts een aanduiding van de inhoud van de bepaling welke de commissie voor ogen staat.

Het ware denkbaar dat de gehele regeling in een herziene auteurswet met daarop gebaseerde uitvoeringsmaatregelen zou worden opgenomen. Terwille van de overzichtelijkheid gaat de commissie echter uit van een tweedeling: enerzijds zullen de auteurswet en de daarop te baseren uitvoeringsmaatregelen de basis moeten blijven, respectievelijk worden voor de rechten van de eigen-recht-organisaties, anderzijds zullen de organisatorische aspecten geregeld moeten worden in een "Kaderwet auteursrechtelijke bemiddelings- en incasso-organisaties".

De commissie is van mening dat voor wat betreft het reprorecht, respectievelijk het kopiëren van beeld- en geluidsdragers het door de commissie ontworpen systeem wetswijziging tenminste zeer wenselijk maakt. De vraag zou kunnen rijzen waarom, als men eenmaal tot wetswijziging besluit, in de wet geen volledige aangifteplicht zou worden opgenomen, die repartitie op individuele basis mogelijk zou maken. De commissie heeft hiervoor reeds doen blijken dat zij meent dat het antwoord op die vraag is dat, zou men in de nieuwe wettelijke regeling uitgaan van de verplichting van elke kopieerder om nauwkeurig op te geven hoeveel kopieën hij gemaakt heeft van welke (gedeelten van) werken van welke auteurs, sterk moet worden gevreesd dat zij praktisch onuitvoerbaar zou zijn en dus een dode letter zou blijven. Inmiddels is de commissie er zich wel van bewust dat deze vrees gebaseerd is op de ongelukkige situatie dat bepaalde zaken thans in technisch opzicht niet te realiseren zijn. Mocht ooit, door nieuwe technieken (en er zijn - gelijk hiervoor reeds aangestipt - aanwijzingen dat dergelijke technieken inderdaad op komst zijn) een individuele en volledige aangifteplicht realiseerbaar zijn dan verdient een daarop gebaseerd systeem de voorkeur.

Hiervóór, onder 3.5, heeft de commissie betoogd dat en waarom, naar haar oordeel, in de toekomst elk (toegestaan) voor eigen oefening, studie of gebruik kopiëren tot vergoeding aanleiding behoort te geven. Zij heeft er toen reeds op gewezen dat in deze gedachtengang artikel 16b van de Auteurswet 1912 opnieuw dient te worden geformuleerd en dat artikel 17 van die wet alsmede de op artikel 16b gebaseerde uitvoeringsmaatregel (K.b. van 20 juni 1974, Stb. 351) goeddeels kunnen vervallen. Een en ander leidt tot de navolgende schets van een nieuw artikel 16b Auteurswet 1912, houdende een regeling betreffende het kopiëren, welke naar het oordeel van de commissie mede toepasselijk dient te zijn op het kopiëren van beeld- en geluidsdragers:

1. Iedere natuurlijke en rechtspersoon is bevoegd voor eigen oefening, studie of gebruik - gebruik ten behoeve van eigen beroep, bedrijf, onderneming, dienst of instelling daaronder begrepen - verveelvoudigingen te maken, met uitzondering van verveelvoudigingen van gehele boeken, partituren en partijen van muziekwerken, dit laatste tenzij het gaat om een werk "waarvan naar redelijkerwijs mag worden aangenomen geen nieuwe exemplaren tegen betaling, in welke vorm ook, aan derden ter beschikking worden gesteld" (zie artikel 16b, tweede lid, onder a, van de Auteurswet 1912).
2. Behalve het ingevolge het onder 1 bepaalde toegestane kopiëren dient ook het kopiëren toelaatbaar te zijn dat thans is geregeld in de artikelen 3 en 4 van voornoemd K.b.; als uitzondering op lid 5 van artikel 16b (oud) dat - gelijk hierna onder 6 is aangegeven - in het nieuwe artikel ware over te nemen, moet in verband met de hierbedoelde vormen van kopiëren artikel 6 van genoemd K.b. worden overgenomen.

3. Ingeval van de onder 1 en 2 bedoelde vrijheid gebruik gemaakt wordt met toepassing van - nader bij a.m.v.b. bepaalde - apparatuur (vgl. hierna onder 4) hebben de auteursrechthebbenden en, eventueel, de gerechtigden tot nabuurrechten aanspraak op een redelijke vergoeding. Tot incasso van deze vergoeding zijn bij uitsluiting bevoegd de in de "Kaderwet auteursrechtelijke bemiddelings- en incasso-organisaties" aangewezen en nader geregelde eigen-recht-organisaties.
4. De vergoeding is wat het reprorecht betreft verschuldigd door de houder van (in de zin van degene die gerechtigd is tot de feitelijke beschikking over) de apparatuur, en wat de beeld- en geluidsdragers betreft door de verkopers van apparatuur en/of cassettes.

De wet zou kunnen volstaan met een betrekkelijk globale omschrijving van "apparatuur" als: "apparatuur die in het maatschappelijk leven gebruikt wordt voor het maken van verveelvoudigingen voor eigen oefening, studie of gebruik" (het is niet de bedoeling dat drukpersen daaronder vallen) en de Kroon moeten machtigen nadere regels te stellen omtrent welke apparaten in concreto zijn bedoeld.

Wat de vergoeding voor beeld- en geluidsdragers betreft, wordt nog opgemerkt dat dient te worden bepaald dat ten bewijze van de betaling door de verkoper de aflevering aan de eindgebruiker slechts mag plaatshebben tezamen met een bewijs van betaling (bijvoorbeeld zegel of stempel). Zowel de fabrikant, de importeur, de grossier als de detaillist kan daarvoor zorgen (en betalen); heeft een eerdere schakel het niet gedaan dan zal de detaillist ervoor moeten zorgen.

5. De hoogte van de te betalen vergoeding wordt bij a.m.v.b. vastgesteld. Ten aanzien van deze vergoeding kan eventueel differentiatie worden aangebracht.
6. P.M.: de leden, 3, 4, 5 en 7 van artikel 16b zouden, al dan niet in een enigszins aangepaste formulering kunnen blijven bestaan.

Ten aanzien van het nieuwe artikel 16b (dat overigens omgenummerd zou kunnen worden tot 17) valt nog het volgende op te merken.

Ten eerste: de bestaande wettelijke regeling van het verveelvoudigen voor eigen oefening, studie of gebruik is in beginsel algemeen, in die zin dat zij op alle in art. 10 bedoelde werken betrekking heeft: vgl. het eerste lid van art. 16b. In de volgende leden en in art. 17 worden verbijzonderingen gegeven. Daarvan heeft het vijfde lid speciaal betrekking op beeld- en geluidsdragers, terwijl het tweede en zesde lid en art. 17 van de Auteurswet 1912 speciaal betrekking hebben op geschriften. In de hierboven weergegeven overwegingen en voorstellen heeft de commissie in feite slechts over het kopiëren van geschriften en over beeld- en geluidsdragers gesproken. Nog geen aandacht is geschonken aan de vraag of de hiervoor geschetste nieuwe regeling enkel op deze geschriften en 'beelden en geluiden' betrekking zou moeten hebben, dan wel, evenals de huidige regeling, in beginsel op alle werken zou dienen te slaan.

De geschetste oorzaken van het kopieerprobleem - de explosieve toename van feitelijk beschikbare technische mogelijkheden - en de voorstellen van de commissie ten aanzien van de incasso, geven aan in welke richting een oplossing kan worden gevonden. Uitgangspunt blijve een algemene vrijheid tot het maken van verveelvoudigingen voor eigen oefening, studie of gebruik, ten aanzien van alle werken, gelijk neergelegd in punt 1 van bovenbedoelde schets voor artikel 16b nieuw. De vergoedingsplicht, met de daaraan gekoppelde incasso door een eigen-recht-organisatie (punt 3), bestaat voor het kopiëren met gebruikmaking van "apparatuur", als nader aangeduid in punt 4. Het (met de hand) 'afschrijven' van geschriften blijft dus toegestaan zonder vergoedingsplicht, evenals het natekenen of het maken van een kiekje van een kunstwerk voor eigen gebruik. Ingevolge punt 4 worden de in voornoemd kader werkelijk relevante technische verveelvoudigingswijzen bij uitvoeringsmaatregel nader bepaald; zo nodig kunnen die uitvoeringsmaatregelen telkens aan nieuwe ontwikkelingen worden aangepast.

De hoger bedoelde vraag naar de werkingsomvang van de nieuwe regeling wordt derhalve aldus beantwoord, dat niet de aard van het gekopieerde werk, doch de aard van de verveelvoudigingstechniek bepalend is voor de vraag of de vergoedingsplicht en de incasso via de eigen-recht-organisatie van toepassing zijn. (Op deze wijze wordt ook het probleem opgelost dat werd gesignaleerd in het arrest van Hof Amsterdam 20 november 1980, Auteursrecht 1981, blz. 69., nl. dat het huidige artikel 17 niet betrekking heeft op illustraties bij teksten. Volgens de voorgestelde regeling zal dat dus wel het geval zijn, indien er met "apparatuur" wordt gereprografeerd.) Uiteraard moet met het voorgaande bij het opstellen van de repartitieregelingen rekening worden gehouden. De commissie meent dat zulks niet op bezwaren behoeft te stuiten.

Ten tweede: een minderheid in de commissie is er voorstander van ten aanzien van het eigen gebruik een verbodsrecht in de wet (weer) in te voeren, welk verbodsrecht slechts aan de orde zou kunnen komen bij gebreke van betaling. Met andere woorden: de gebruiker heeft het recht te gebruiken, mits hij betaalt; betaalt hij niet, dan blijkt achteraf dat hij een inbreuk op het auteursrecht heeft gepleegd. De meerderheid van de commissie acht een dergelijk verbod niet alleen onverenigbaar met het overigens aanvaarde stelsel van een forfaitaire vergoeding - die in wezen wordt betaald voor het hebben van de mogelijkheid om auteursrechtelijk beschermd werk te kopiëren -, maar bovendien zonder zin, omdat een verbodsrecht dat men niet metterdaad en naar zijn aard: vooraf kan uitoefenen (en dat kan ook niet in het standpunt van de minderheid) een fictief verbodsrecht is. Het standpunt van de minderheid komt in deze visie neer op een strafrechtelijke sanctie op het niet-nakomen van de betalingsverplichting inzake de vergoeding. Aan een dergelijke sanctie bestaat in ons rechtsstelsel geen behoefte.

De minderheid is daarentegen van oordeel, dat het niet aangaat om de auteurs hun verbodsrechten te ontnemen tegenover die debiteuren, die zelfs niet aan hun betalingsverplichtingen wensen te voldoen. Voor dat geval dient het verbodsrecht onverminderd te blijven gelden, met alle strafrechtelijke gevolgen van dien. Het maatschappelijk effect hiervan acht de minderheid van belang. Dezelfde constructie treft men aan in de regeling van het huidige artikel 16 sub a Auteurswet 1912 met betrekking tot de verwante materie van de bloemlezingen.

Ten derde: de commissie constateert dat er een probleem gelegen is in de relatie tussen het huidige artikel 16 en het door haar voorgestelde nieuwe artikel 16b. Het antwoord op de vraag hoe deze verhouding is en of de daaruit wellicht resulterende problemen met de invoering van het recente herzieningsontwerp voor de Auteurswet 1912 zullen zijn opgelost ligt buiten haar competentie.

Ten vierde: de commissie is er zich van bewust dat de door haar voorgestelde regeling in zoverre van het door haar uitgebrachte interim-advies afwijkt dat de daarin voorgestelde gedwongen pondspondsgewijze verdeling tussen auteur en uitgever niet meer door haar wordt aanbevolen. De commissie is na hernieuwde discussie tot de conclusie gekomen dat de problemen niet voor alle deelgebieden gelijk liggen, zodat reeds daarom een algemene regel als die van het interim-advies, niet valt aan te bevelen. Bovendien zou een dergelijke beperking van de overdraagbaarheid van het auteursrecht te diep in het materiële auteursrecht ingrijpen. Overigens zou men zich kunnen voorstellen dat de Minister bij het beoordelen van sommige repartitiereglementen eisen stelt ten aanzien van de verdeling tussen auteur en uitgever.

Wat de kabeltelevisie betreft: ook artikel 17a moet worden herzien. Daarin zal een basis moeten worden geschapen voor incasso door een eigen-recht-organisatie, terwijl de "rechter" van de laatste zin van het eerste lid van artikel 17a vervangen dient te worden door het onder 7.3 behandelde scheidsgerecht. Voorts zou het, naar het oordeel van de commissie, aanbeveling verdienen nader te onderzoeken of er principiële bezwaren tegen bestaan dat de wet het opleggen van een wettelijke licentie per zender mogelijk maakt. Wordt die vraag ontkennend beantwoord, dan ware die mogelijkheid in artikel 17a uitdrukkelijk te regelen.

Tenslotte dient nog te worden opgemerkt dat in de Auteurswet 1912 in verband met de opgaveplicht ten aanzien van de hier behandelde categorieën de strafbepaling van artikel 35b dient te worden aangepast.

Wat betreft de Kaderwet auteursrechtelijke bemiddelings- en incasso-organisaties is in de paragrafen 7.3 tot en met 7.5 al in grote trekken aangegeven welke maatregelen in die wet zouden moeten worden genomen. In het kort komt een en ander neer op het regelen van de oprichting en de structuur van de eigen-recht-organisaties en de contrôle daarop, op het geven van aanwijzingen voor de gezamenlijke oprichting door de eigen-recht-organisaties van een centraal incasso- en opsporingsapparaat en op het stellen van voorwaarden waaronder andere dan eigen-recht-organisaties van de diensten van het centrale apparaat gebruik zullen kunnen maken.

Tevens dienen in de Kaderwet regels te worden gesteld voor de Auteursrechtkamer en het scheidsgerecht.

8. Samenvatting en conclusie

De commissie is er bij haar werkzaamheden van uitgegaan dat het, gezien de ongeordendheid van de regelingen welke bestaan op het gebied van de auteursrechtelijke incasso en opsporing van inbreuken, zin had de auteursrechtelijke bemiddeling op alle gebieden van het auteursrecht te bezien. Daarbij is zij tot de conclusie gekomen dat er op verschillende terreinen verschillende behoeftes bestaan.

Ten eerste zijn er delen van het auteursrecht waar in het geheel geen behoefte bestaat aan enige bemiddeling. Daar waar de auteur zelf rechtstreeks kan onderhandelen over de prijs voor de verlangde toestemming zal hoogstens behoefte bestaan aan een gespecialiseerd adviesbureau, aan bemiddeling is geen behoefte.

Ten tweede zijn er delen van het auteursrecht waar de individuele auteur zelf niet of slechts met grote moeite tot afspraken met gebruikers kan komen, maar waar dat collectief wel gemakkelijk kan gebeuren. Daar is behoefte aan bemiddeling en collectieve incasso, waarna de verdeling op min of meer gemakkelijke wijze tussen de individuele gerechtigden kan plaatsvinden op grond van het gebruik dat aantoonbaar van hun werk is gemaakt. In dat soort gevallen, waarbij men overigens een schaal zou kunnen opstellen die loopt van zeer gemakkelijk te traceren tot de moeilijker vast te stellen individuele rechthebbende, blijken er dikwijls reeds bemiddelingsorganisaties te bestaan die op basis van vrijwillige aansluiting bemiddelen en incasseren. In één geval, het geval van het muziekauteursrecht, kent de Nederlandse wet een vereiste van toelating door de Minister van Justitie, een toelating die aan een enkele organisatie, de Vereniging Buma, is gegeven.

Ten derde moet men die gevallen onderscheiden waarin van massagebruik van auteursrechtelijk beschermde werken sprake is zonder dat dat gebruik te individualiseren is wat betreft de gebruikte werken. In die gevallen is bemiddeling in de

strikte zin van het woord naar het oordeel van de commissie zeer moeilijk, zo niet onmogelijk. In die gevallen heeft de commissie gemeend de oplossing te kunnen vinden in de oprichting van eigen-recht-organisaties, organisaties dus die hun legitimatie tot incasso van alle op dat gebied te incasseren auteursrechtgelden ontleen aan de wet en niet aan contractuele relaties met auteursrechthebbenden.

De eigen-recht-organisaties zouden hun incassotaak moeten delegeren aan één daartoe door hen speciaal op te richten centraal incasso- en opsporingsapparaat, een rechtspersoon die met name op het gebied van de opsporing van inbreuken veelomvattende bevoegdheden zou moeten krijgen. Onder bepaalde voorwaarden zouden ook andere bemiddelingsorganisaties van de diensten van dit centrale apparaat gebruik moeten kunnen maken.

De commissie is van mening dat er op drie terreinen aanleiding is tot het oprichten van eigen-recht-organisaties: het reproprecht, de kabeltelevisie en de geluids- en beelddragers. Uiteraard is daarbij een verdere uitbreiding in de toekomst niet uit te sluiten: niemand kan overzien welke technische ontwikkelingen in de toekomst tot nieuw massaal gebruik van werken zullen leiden.

Voor het structureren van de auteursrechtelijke bemiddeling zullen wettelijke maatregelen noodzakelijk zijn. De commissie heeft niet kunnen en willen vermijden dat met haar voorstellen op dit gebied ook het materiële auteursrecht op enkele punten gemoeid was. Met name acht de commissie op het gebied van het reproprecht en op dat van de geluids- en beelddragers het gewenst de exceptie voor het eigen gebruik af te schaffen (althans voor zover daarbij bepaalde door de Kroon aan te wijzen apparatuur in het spel is), waartegenover zij de mogelijkheid van de wettelijke licentie stelt.

De commissie is van mening dat hiermede de haar voorgelegde vraag of er een wettelijke regeling moet komen voor inning, beheer en repartitie van auteursrechtgelden bevestigend beantwoord is en dat de wetgever in het voorgaande be- toog de middelen zijn aangereikt om tot een bevredigende regeling op dit gebied te komen.

's-Gravenhage, 19 januari 1982

De Voorzitter,

Mr. S.K. Martens

De Secretaris,

Mw. Mr. J.M. Meijer-van der Aa

Bijlage 1

Instellingsbeschikking van de Commissie Incasso, Beheer
en Repartitie Auteursrechtgelden

25 augustus 1978, Nr. 457/678, Stafafdeling Wetgeving Privaatrecht

De Minister van Justitie,

Besluit:

- I. een Commissie in te stellen die tot taak heeft een advies uit te brengen omtrent de vraag of de inning, het beheer en de repartitie van uit hoofde van auteursrecht - het muziekauteursrecht daaronder niet begrepen - verschuldigde gelden aanleiding geeft tot enige regeling in en/of wijziging van de Auteurswet 1912;
- II. te benoemen:
 - a. tot lid tevens voorzitter der commissie:

Mr. S.K. Martens, raadsheer in de Hoge Raad der Nederlanden;
 - b. tot lid der commissie:
 1. Mr. R. du Bois, hoofd van de juridische afdeling van het Bureau voor Muziek-Auteursrecht (BUMA);
 2. Dr. G. Borgers, voorzitter van de Tijdelijke bestuurscommissie van de Stichting tot Exploitatie en Bescherming van Auteursrechten (SEBA), directeur van het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum;
 3. Mr. E.A.G. Brautigam, lid van de Raad van Vertrouwensmannen van het Bureau voor Muziek-Auteursrecht (BUMA), burgemeester van Uithoorn;
 4. Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, lid van de Adviescommissie voor het Auteursrecht, hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam;
 5. Mr. J.M. Felkers, administrateur bij het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk;

6. Drs. C.B.A. Kramers, registeraccountant, directeur van ASB Holding B.V.;
7. Mr. E. Lukács, raadadviseur bij het Ministerie van Justitie;
8. mevrouw Mr. M. Reinsma, administrateur bij het Ministerie van Justitie;
9. Mr. A.M.W. Resius, lid van het Algemeen Bestuur van de Stichting Reprorecht, hoofddirecteur van Kluwer N.V.;
10. Mr. J.H. Verhagen, directeur van het Bureau voor Muziek-Auteursrecht (BUMA);

c. tot adviseur der commissie:

Mr. M.B. van Meerten, plaatsvervangend juridisch adviseur van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

d. tot secretaris der commissie:

Mr. R. Weenink, referendaris bij het Ministerie van Justitie.

III. Van de instelling der commissie en van haar samenstelling mededeling te doen in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 25 augustus 1978.

De Minister voornoemd,

J. de Ruiter.

Bijlage 2

Installatierede van de Minister van Justitie (Mr. J. de Ruiter)

Mevrouw, mijne heren,

Nadat het intellectuele of artistieke scheppingsproces is voltooid en het werk van de auteur in enigerlei vorm (bijv. roman, toneelstuk of muziekcompositie) gestalte heeft gekregen, kan de auteur met verschillende praktische problemen, verband houdend met de handhaving van de hem toekomende auteursrechtelijke bevoegdheden, geconfronteerd worden. Een muzikauteur of toneelschrijver kan niet zelf nagaan door wie zijn werk wordt uit- of opgevoerd, terwijl het omgekeerd voor degene die het werk uit- of opvoert in de praktijk moeilijk is de auteur zelf te verzoeken de toestemming te geven die hij voor de uit- of opvoering van diens werk nodig heeft. De schrijver wiens werk gefotokopieerd wordt, mist de mogelijkheid te controleren wie kopieert. In deze - en andere - gevallen zijn bemiddelings- en incassobureaus noodzakelijk, wier optreden niet aan bijzondere wettelijke regels is onderworpen, behoudens op het terrein van het muzikauteursrecht.

CONCURRENTIESTRIJD

Voor het laatste is een regeling getroffen bij de Wet van 11 februari 1932, die artikel 30a van de Auteurswet heeft ingevoerd. De aanleiding hiertoe vormde een hevige concurrentiestrijd die in die tijd woedde tussen de Franse organisatie Société des Auteurs, Compositeurs et Editeurs de Musique (SACEM) en het Nederlandse Bureau voor Muzikauteursrecht (BUMA). Aangezien de ernstige vrees bestond dat BUMA hierbij het onderspit zou delven en daardoor de situatie zou ontstaan dat de SACEM in Nederland een volstrekte monopoliepositie zou verwerven, waardoor het nationale muziekleven in belangrijke mate van deze buitenlandse organisatie afhankelijk zou worden, besloot de

Regering in te grijpen en diende daartoe een wetsontwerp in tot wijziging van de Auteurswet 1912. Van problemen in andere auteursrechtelijke sectoren was toen weinig of geen sprake.

In grote trekken ziet de regeling van artikel 30a, zoals u bekend is, er als volgt uit. Voor het als bedrijf verlenen van bemiddeling inzake muziekauteursrecht is toestemming van de Minister van Justitie vereist. Een dergelijke concessie is tot nu toe alleen aan BUMA verleend, zodat deze een duidelijke monopoliepositie bezit. Op basis van het vijfde lid van het artikel zijn bij algemene maatregel van bestuur van 12 oktober 1932 nadere voorschriften gegeven ten aanzien van het toezicht op de bemiddeling. Hiervan is vooral van belang artikel 9, dat bepaalt dat dit toezicht wordt uitgeoefend door een door de Minister van Justitie te benoemen Regeringscommissaris.

UITBREIDING

Dit hier kort geschetste bemiddelings- en toezichtssysteem op het terrein van het muziekauteursrecht heeft naar mijn indruk in de praktijk geen grote problemen gegeven. Er hebben zich de laatste tijd echter omstandigheden voorgedaan die binnen en buiten de overheid de vraag hebben doen rijzen of ook andere terreinen van auteursrechtbemiddeling niet de aandacht van de wetgever verdienen.

Ik wil in dit verband in het bijzonder op het volgende wijzen:

In de eerste plaats worden wij in een onthutsend snel tempo geconfronteerd met bepaalde technische ontwikkelingen die tot gevolg hebben dat auteursrechtelijk beschermde werken op een moeilijk overzienbare kwantitatieve schaal openbaar gemaakt of verveelvoudigd kunnen worden. Ik behoef u slechts te herinneren aan de grote vlucht die het fotokopiëren de laatste tijd genomen heeft en de levendige discussie die in het Nederlands Juristenblad van de laatste maanden over het zogenaamde reprorecht is gevoerd. Men kan in dit verband ook denken aan de kabeltelevisie, die een uitgezonden werk in steeds grotere geografische,

het oorspronkelijke zendgebied overschrijdende dimensies voor het publiek 'bekijkbaar' stelt. Deze schaalvergroting doet voor de auteurs of voor de organisaties en instellingen die hun belangen behartigen grote problemen ontstaan met betrekking tot het tijdig incasseren en op billijke wijze verdelen van hun toekomstige gelden.

Eveneens verdient onze aandacht het feit dat uit de kringen van belanghebbenden nog al eens de vraag wordt vernomen of gelden, die verband houden met auteursrechtelijke vorderingen, wel altijd op doelmatige en verantwoorde wijze geadministreerd worden. In het bijzonder heeft het recente ehec van de Stichting tot Exploitatie en Bescherming van auteursrechten die tot gevolg zal hebben dat vorderingen van binnen- en buitenlandse schrijvers, te zamen een groot bedrag belopend, niet kunnen worden voldaan, aan deze bezorgdheid een scherp accent geven.

BESTUDERING VAN DE PROBLEMATIEK

Geconfronteerd met deze ontwikkelingen heb ik gemeend als Minister van Justitie, die immers belast is met de verantwoordelijkheid voor het auteursrecht, aan de hier slechts zeer summier geschetste problemen niet voorbij te kunnen gaan.

Teneinde een gedegen studie van deze problematiek te bevorderen en mij te laten voorlichten over mogelijke oplossingen heb ik besloten uw commissie in te stellen. Zij zal, zoals ik het in de instellingsbeschikking van 25 augustus jl. heb omschreven, tot taak hebben mij te adviseren omtrent de vraag of de inning, het beheer en de repartitie van, uit hoofde van auteursrecht, waarbij ik het muziekauteursrecht uitzonder, verschuldigde gelden aanleiding geven tot enige regeling in en/of wijziging van de Auteurswet 1912.

Het zal u uit deze taakomschrijving onmiddellijk duidelijk zijn geworden dat ik thans volstrekt nog niet wil vooruitlopen op eventueel in de toekomst te vormen structuren. Er zijn een aantal variaties denkbaar zoals bijvoorbeeld volstreekte centralisatie van alle auteursrechtbemiddeling bij één instelling of bemiddeling, die slechts mag geschieden door de door de overheid goedgekeurde instellingen. Hierbij dient zich ook steeds

de vraag aan of en op welke wijze een bijzonder toezicht gewenst is. Ik wil u echter op geen enkele wijze in dit opzicht beïnvloeden en doe u dan ook verder geen suggesties aan de hand.

Wel zou ik uw commissie willen verzoeken om iedere afzonderlijke sector van auteursrechtbemiddeling, waar zich de door mij genoemde problemen voordoen, zo scherp mogelijk te onderzoeken en na te gaan of door u aan te bevelen oplossingen op die verschillende onderdelen adaequaat zijn toegesneden. Een van departementswege opgestelde en aan u ter beschikking gestelde basisdocumentatie zal, naar ik hoop, uw werkzaamheden enigszins verlichten.

HOOG GEKWALIFICEERD

Het verheugt mij dat ik een aantal op uiteenlopende gebieden zeer gekwalificeerde personen bereid heb kunnen vinden om in deze commissie zitting te nemen. Ik heb de stellige overtuiging dat de commissie hierdoor zodanig is samengesteld dat de te bestuderen problemen vanuit alle relevante gezichtspunten een voldoende deskundige belichting krijgen.

Dat u, mijnheer Martens, het voorzitterschap op u wilt nemen stemt mij tot bijzondere vreugde. Uw faam als breed georiënteerd en snel werkend jurist van hoog niveau waarborgt mede een efficiënte en kwaliteitsvolle aanpak door de commissie.

Met het uitspreken van de wens dat u allen voldoening zult vinden in het aanpakken van dit veelzijdig en actueel vraagstuk, dat een van de kernpunten vormt van het feitelijk functioneren van het auteursrecht, verklaar ik deze commissie voor geïnstalleerd.

Bijlage 3

Antwoordrede van de Voorzitter van de Commissie,
Mr. S.K. Martens, naar aanleiding van de door
Minister De Ruiter gehouden installatierede

Mijnheer de Minister!

In het college, waarvan ik deel uitmaak, zit een aantal specialisten: deskundigen op een speciaal deelgebied van het recht. Daarnaast telt dat college een aantal leden die wij, veelal ietwat plagend, plegen aan te duiden als 'generalisten'.

Een aanduiding, welke u in de Van Dale vergeefs zult zoeken. Ik denk zo, dat zij - onder invloed van het bekende interpretatie-adagium - is afgeleid uit de term 'lex generalis'. Wat wij ermede bedoelen is in elk geval wel duidelijk: het tegendeel van een specialist.

NAÏEVE VRAGEN STELLEN

De functie van zo'n generalist is door het stellen van in hun ogen naïeve vragen de specialisten te dwingen allerlei, dat zij al zō lang en zō goed weten dat zij het nooit meer onder woorden brengen, toch maar eens te formuleren. Waarbij dan soms blijkt dat de specialisten toch minder goed weten, hoe de vork precies in de steel steekt, dan zij zelf altijd hadden gedacht. Een nuttige functie dus. En één, die aan wie haar vervult veel plezier pleegt te geven; hij beleeft immers het opwindende van een goede reis: het telkens weer ontdekken van het onbekende.

Gelijk ik reeds aanstonds bij het aanvaarden van uw uitnodiging heb doen uitkomen, houd ik het ervoor dat ik in deze commissie ben gevraagd als generalist. Dat brengt voor dit moment tweëerlei mede.

Vooreerst beperking. Reeds in het algemeen zal de voorzitter van een adviescommissie, die nog nimmer bijeen geweest is, zich wel ervoor wachten om in zijn antwoord op de installierede vooruit te lopen op het advies. Dat klemmt, gelijk wel vanzelf spreekt, te méér voor een generalist.

Dat brengt voorts mede, dat ik u niet slechts heb te danken voor de wel bijzonder vriendelijke woorden welke u zojuist aan mijn persoon heb gewijd, maar óók en vooral daarvoor, dat u mij in deze commissie heb benoemd. Daardoor stelt u mij immers in staat tot een ontdekkingsreis in een mij nagenoeg onbekend rechtsgebied.

Deel van de reispret is, althans voor velen, de voorpret: het bestuderen van reisgidsen en boeken. Dat heb ik de afgelopen tijd dan ook gedaan en daarbij heb ik mij gerealiseerd, dat de vraag, welke u ons hebt voorgelegd, in de huidige fase van het auteursrecht van fundamenteel belang is.

VERBOD OF VERGOEDING

In zijn openbare les heeft Verkade vorig jaar erop gewezen dat op het terrein van het octrooi- en het auteursrecht een toenemende tendens valt waar te nemen om verbodsbevoegdheden te vervangen door vergoedingsaanspraken. Dezelfde visie werd al even eerder verwoord in het knappe rapport dat Dietz voor de Europese Commissie schreef over het auteursrecht in de EEG. Feitelijke consequentie van deze juridieke evolutie - anderen zullen wellicht zeggen: devaluatie - van het exclusieve recht tot vergoedingsaanspraak is het toenemen van het gewicht van organisaties, die de aan de gerechtigden tot het auteursrecht toekomende vergoedingen kunnen incasseren. Individueel zijn die gerechtigden daartoe immers veelal niet in staat. Daarom zijn dergelijke organisaties voor het vergoedingsstelsel essentieel.

Edoch, dat alles weten de aan deze tafel verenigde specialisten minstens even goed. Ik houd mij dan ook ervan overtuigd dat ook zij u erkentelijk zijn voor hun benoeming tot lid van deze commissie, omdat hun dat het voorrecht geeft mede te mogen werken aan het oplossen van een juist voor het huidige auteursrecht cruciaal, en bepaald niet eenvoudig probleem.

Daarom acht ik mij tevens gerechtigd om u namens de commissie ervoor te danken dat u haar zo kort na het hervatten van uw werkzaamheden persoonlijk hebt willen installeren en voor de bemoedigende woorden, welke u daarbij tot ons hebt gesproken.

Alsmede om u de verzekering te geven dat wij, in het besef van het gewicht van onze opdracht en verheugd over de ons voor het vervullen daarvan gelaten vrijheid, vol enthousiasme aan het werk gaan.

Bijlage 4

Nota van de Commissie Incasso, Beheer en Repartitie Auteursrechtgelden ter voorbereiding van de door haar op 17 december 1979 gehouden hoorzitting

Inhoudsopgave

1. Instelling en taakomschrijving van de commissie	blz.	2
2. Werkwijze van de commissie; doel van deze nota	blz.	2
3. Uitgangspunten van de commissie	blz.	3
4. Terminologische opmerkingen	blz.	5
- "Bemiddeling"	blz.	5
- "Incasso"	blz.	5
- "Exclusieve organisatie"	blz.	5
- "Volmacht-organisatie"	blz.	6
- "Eigen recht-organisatie"	blz.	6
- "Geluidsdragers"	blz.	7
- "Beelddragers"	blz.	7
5. Reprorrecht en kabel-tv	blz.	8
5.1 Reprorrecht: "eigen recht-organisatie"	blz.	8
5.2 Kabel-tv: "eigen recht-organisatie"	blz.	11
5.3 Toekomstige ontwikkelingen	blz.	12
6. Bestaat op andere terreinen van het auteursrecht behoefte aan een bemiddelings-, en/of incasso-organisatie?	blz.	13
6.1 Inleiding	blz.	13
6.2 Muziek	blz.	13
6.3 Toneel en letterkunde	blz.	13
- Amateurtoneel	blz.	14
- Beroepstoneel	blz.	14
- Overige letterkundige werken	blz.	14
6.4 Beeldende kunsten	blz.	16
6.5 Geluids- en beelddragers	blz.	17
7. Structuur van de organisatie	blz.	17
- Uitvoerend lichaam: "GAK"	blz.	18
- Beleidvormende lichamen: "raden"	blz.	18
- Benoeming van "raden"	blz.	19
- Vergunningstelsel	blz.	20
- "Auteursrechtkamer": toezicht op het beleid van de "raden"; scheidsgerecht; uitvoering van vergunningstelsel	blz.	20
- EEG-recht	blz.	21

Instelling en taak-
omschrijving van de
commissie.

1. De commissie is ingesteld bij besluit van de Minister van Justitie d.d. 25 augustus 1978 (St.crt. nr. 185).

Zij kreeg daarbij tot taak advies uit te brengen omtrent de vraag, of de inning, het beheer en de repartitie vanuit hoofde v het auteursrecht — het muziekauteursrecht daaronder niet begrepen — verschuldigde gelden aanleiding geeft tot enige regeling in en/of wijziging van de Auteurswet 1912.

In de rede waarmede de Minister van Justitie de commissie op 21 september 1978 heeft geïnstalleerd, heeft hij de instelling van de commissie gemotiveerd door erop te wijzen dat zich de laatste tijd omstandigheden hadden voorgedaan, die de vraag hadden doen rijzen, of ook niet de auteursrechtbemiddeling op andere gebieden dan het muziekauteursrecht de aandacht van de wetgever verdiende. De Minister wees daarbij vooreerst op bepaalde technische ontwikkelingen die tot gevolg hebben, dat auteursrechtelijk beschermde werken op een moeilijk overzienbare kwantitatieve schaal openbaar gemaakt of verveelvoudigd kunnen worden. Ter illustratie van dit verschijnsel noemde hij de reprografie en de kabel-tv. Deze schaalvergroting, aldus de Minister, doet grote problemen ontstaan met betrekking tot het tijdig incasseren en op een billijke wijze verdelen van de aan de auteurs toekomende gelden. De Minister wees voorts op de met name door het toen recente ehec van de Stichting tot Exploitatie en Bescherming van Auteursrechten (SEBA) gerezen twijfel, of voor auteurs geïncasseerde gelden wel altijd op doelmatige en verantwoorde wijze worden geadministreerd.

- 0 -

Werkwijze van de
commissie.
Doel van deze nota.

2. De commissie is begonnen de met de haar voorgelegde vraag samenhangende problemen te bespreken aan de hand van een vanwege het departement van Justitie opgestelde basis-documentatie. Vervolgens heeft zij zich met een aantal in deze bespreking naar voren gekomen vragen gewend tot zoveel mogelijk organisaties van mogelijkerwijs belanghebbenden. Aan de hand van de van deze organisaties verkregen antwoorden heeft de commissie een aantal in deze NOTA neergelegde en kort toegelichte voorlopige conclusies geformuleerd.

Doel van deze NOTA is deze voorlopige conclusies ter kennis van vorenbedoelde organisaties te brengen. De commissie hoopt dat deze organisaties op korte termijn haar commentaar op de voorlopige conclusies schriftelijk aan de commissie zullen doen toekomen. De commissie stelt zich voor daarna in één hoorzitting aan deze organisaties de gelegenheid te bieden om haar commentaar nader mondeling toe te lichten, waarbij dan tevens voor de commissie gelegenheid zou zijn eventuele naar aanleiding van dat commentaar bij haar gerezen vragen te stellen. Van deze hoorzitting zal door de secretaris van de commissie een verslag worden gemaakt, dat aan de gehoorde belanghebbenden zal worden toegezonden. Dat verslag zal, evenals deze NOTA en de daarop van belanghebbenden ontvangen schriftelijke commentaren, als bijlage worden gevoegd bij het rapport dat de commissie zich voorstelt op basis van al deze gegevens te zijner tijd aan de Minister van Justitie uit te brengen.

De voorbereiding van deze NOTA heeft, hoezeer de commissie naar vermogen voortvarendheid heeft betracht, een jaar gekost. De commissie wil er naar streven haar rapport najaar 1980 uit te brengen. Dat betekent dat de hoorzitting liefst nog in 1979 moet plaatsvinden. De commissie ziet daarom evenbedoelde schriftelijke reacties op deze NOTA gaarne zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 1 november 1979 tegemoet.

De hoorzitting zal worden gehouden op maandag 17 december 1979, om 10.00 uur te 's-Gravenhage en zal zo nodig 's middags worden voortgezet.

Uitgangspunten van de commissie.

3. De commissie is bij haar beraadslagingen ervan uitgegaan dat zowel uit de formulering van haar taakomschrijving als uit het bestaan van een vaste Adviescommissie voor het Auteursrecht moet worden afgeleid, dat het in beginsel niet op haar weg ligt om zich uit te laten omtrent vragen van — wat zij zou willen noemen: — materieel auteursrecht. Zij meent echter dat zulks haar niet behoeft te beletten om haar advies af te stemmen op wat zij ziet als te verwachten ontwikkelingen in het materiële auteursrecht.

Dat uitgangspunt geldt vooreerst ten aanzien van de in en krachtens de wet getroffen regeling van het zgn. reprorecht: ondanks de daarop in de literatuur geuite kritiek, heeft de commissie gemeend dat zij die regeling voorshands als gegeven had te aanvaarden. Slechts indien haar mocht blijken, dat die regeling met een aanvaardbare oplossing van het bemiddelings- en -incassovraagstuk niet valt te verenigen, zou voor haar aanleiding bestaan de Minister in overweging te geven die regeling te veranderen. Vooralsnog ziet de commissie daartoe echter geen aanleiding. (Vgl. ook hierna, nr. 5.1.).

Of en zo ja onder welke omstandigheden het doorgeven van oroepprogramma's via de kabel-tv onderworpen is aan auteursrecht staat vooralsnog niet vast, omdat deze vraag van materieel auteursrecht aan de rechter is voorgelegd. Zolang dienaangaande nog niet in hoogste instantie is beslist acht de commissie het echter doelmatig er bij wijze van werkhypothese van uit te gaan dat de kabel-tv onder de werking van het auteursrecht valt. De wet voorziet terzake in de mogelijkheid van het opleggen van een zgn. (wettelijke) dwanglicentie (artikel 17A van de Auteurswet). De commissie meent dat zij er van mag uitgaan, dat het - indien en voorzover vorenbedoelde vraag van materieel auteursrecht bevestigend wordt beantwoord - in de rede ligt, dat van deze mogelijkheid gebruik zal worden gemaakt.

Zulks vooreerst omdat, naar haar oordeel, alleen daardoor een praktisch uitvoerbaar kabel-tv-bestel zal kunnen worden geschapen: handhaving van het verbodsrecht zou immers betekenen dat elke individuele auteur een verbodsrecht ten aanzien van één of meer programma-onderdelen zou behouden en daarmee kan een kabel-tv-exploitant in de praktijk niet werken.

Het tweede argument vormt de omstandigheid, dat voor de regeling van het reprorecht reeds de vorm is gekozen van vervanging van het verbodsrecht door een vergoedingsaanspraak. Wordt deze vorm nu óók voor de kabel-tv gekozen, dan laat zich de bemiddelings- en incassoproblematiek — ondanks dan niettemin bestaande verschillen (vgl. infra nr. 5.2.) — op overeenkomstige basis regelen, hetgeen aan de eenvoud en doorzichtigheid van de tot stand te brengen organisatie alleen maar ten goede kan komen.

Wat tenslotte betreft het reproducieren van beeld- en geluidsdragers (vgl. voor deze termen: infra, nr. 4), óók daarvoor geldt vorenbedoeld uitgangspunt: de commissie acht het niet uitgesloten dat aan een nadere wettelijke regeling te dien aanzien op den duur niet valt te ontkomen en dat zodanige regeling alsdan in essentie gelijk zal zijn aan die van het reproductie-recht, dat wil zeggen dat daarvoor alsdan eveneens de vorm zal worden gekozen van vervanging van het verbodsrecht door een vergoedingsaanspraak.

- 0 -

terminologische
opmerkingen.

4. Alvorens haar voorlopige conclusies uiteen te zetten, wil de commissie ter verduidelijking enkele daarbij gebruikte termen toelichten.

Van "bemiddeling" is, in de hier gebruikte terminologie, slechts sprake indien en voorzover namens de auteur, danwel uit eigen hoofde, toestemming tot openbaar maken, tot een voordracht respectievelijk een op- of -uitvoering, of tot verveelvoudigen wordt gegeven. Bemiddeling is aldus te onderscheiden van en omvat niet: "promotion", het wekken van belangstelling voor een bepaald werk.

"Incasso" omvat niet slechts incasseren van hetgeen de "gebruiker" hetzij uit hoofde van een bij het geven van een toestemming als evenbedoeld gemaakt beding, hetzij uit hoofde van een (wettelijke) dwanglicentie is verschuldigd, maar tevens het opsporen van eventuele inbreuken en het alsnog invorderen van het ten titel van schadevergoeding te betalen bedrag. Uit de strikt persoonlijke aard van het zgn. droit moral vloeit evenwel voort, dat het opsporen en vervolgen van inbreuken daarop niet onder incasso is begrepen.

Dit neemt niet weg dat een hieronder nader te omschrijven incasso-organisatie zich wel degelijk - op verzoek van de recht-hebbende - met handhaving van het droit moral zou kunnen belasten.

De commissie duidt een incasso-organisatie aan als "exclusieve organisatie" indien bij of krachtens de wet is bepaald, dat aanspraken op aan rechthebbenden op het auteursrecht toekomende vergoedingen uitsluitend geldend gemaakt kunnen worden door die

organisatie. De commissie spreekt dan van een "exclusieve organisatie", omdat, indien en voorzover de wet een dergelijk voorschrift inhoudt, auteurs, die hun desbetreffende vergoedingsaanspraken geldend willen maken, dat uitsluitend kunnen doen door zich bij die organisatie aan te sluiten, respectievelijk aan te melden. Overigens staat het auteurs vanzelfsprekend vrij hun vergoedingsaanspraken niet geldend te maken.

Het evidente voordeel van een wetsbepaling als evenbedoeld is, dat zij die hetzij uit hoofde van een daartoe strekkend be- ding, hetzij uit hoofde van een dwanglicentie tot het betalen van dergelijke vergoedingen zijn gehouden, alsdan enkel met de "exclusieve organisatie" van doen hebben en gevrijwaard zijn tege- aanspraken van niet-georganiseerde auteurs.

Een "exclusieve organisatie" laat zich in tweeërlei vorm denken. Vooreerst aldus, dat zij haar bemiddelings- en/of incasso bevoegdheid ontleent aan een daartoe strekkende volmacht van de bij haar aangesloten auteurs (de commissie duidt dit type exclu- sive organisatie verder aan als: "volmacht-organisatie"). In de tweede plaats aldus, dat zij die bevoegdheid ontleent aan een daartoe strekkend wettelijk voorschrift (de commissie duidt dit type exclusieve organisatie verder aan als: "eigen recht-orga- nisatie"). Laatstbedoelde organisatie ontleent derhalve recht- streeks aan de wettelijke voorschriften de bevoegdheid om het vorderingsrecht geldend te maken.

Het verschil tussen beide vormen is, dat een "volmacht-organi- sation" slechts zal kunnen optreden ten behoeve van haar aange- slotenen en dus desverlangd zal moeten aantonen wie dat zijn, respectievelijk dat juist die aangeslotenen aanspraak op de des- betreffende vergoeding hebben. Ten aanzien van een "eigen recht-organisatie" doen dergelijke legitimatievragen zich daar- entegen niet voor; zo'n organisatie is immers ex lege bevoegd om ten behoeve van alle auteurs op te treden, zodat een derge- lijk bewijs van haar niet verlangd kan worden. Dit is een be- langrijk voordeel van een "eigen recht-organisatie" boven een "volmacht-organisatie", nu aldus de best mogelijke - wellicht zelfs: de essentiële - voorwaarden worden geschapen om het door de wetgever beoogde doel, gelegen in een zo effectief mogelijke

incasso van de vergoedingen en vervolgens een zo goed mogelijke beschikbaarheid voor de rechthebbenden te verzekeren. De commissie onderkent intussen dat door een "eigen recht-organisatie"-stelsel zonder meer ook steeds de vergoedingsaanspraken zouden zijn overgedragen van die auteurs die vergoeding bepaaldelijk niet wensen. Dit kan zich met name voordoen bij het zgn. repro-recht. Ook al zal het daarbij waarschijnlijk om een kwantitatief zeer geringe groep gaan, het lijkt onjuist om de bevoegdheid tot het geldend maken van (repro-)rechten die deze auteurs bepaaldelijk niet wensen uit te oefenen, zonder meer bij de wet te verlenen aan een organisatie, die van deze bevoegdheid uiteraard wél gebruik zou maken. De commissie meent dan ook dat een "eigen recht-organisatie"-stelsel dienaangaande - uiteraard met behoud van de aan dat stelsel eigen voordelen met betrekking tot de legitimatie - een restrictie-mogelijkheid dient te bevatten. De grote voordelen die het "eigen recht-organisatie"-stelsel heeft om de bedoelingen van een wettelijk vergoedingsstelsel zo goed mogelijk tot haar recht te laten komen, geven de commissie intussen aanleiding tot het voorlopig oordeel dat een "eigen recht-organisatie"-stelsel met genoemde restrictie de voorkeur verdient boven een "volmacht-organisatie"-stelsel en in het algemeen belang gerechtvaardigd is.

Overigens moet daarbij wel worden aangetekend dat de "eigen recht-organisatie" mede zal incasseren ten behoeve van auteurs die zich nimmer bij haar zullen aanmelden. Het lijkt daarom noodzakelijk om, zou een "eigen recht-organisatie" in een wettelijke regeling worden opgenomen, niet slechts te voorzien in een termijn, binnen welke auteurs hun aanspraken op straffe van verval bij die organisatie moeten aanmelden, maar tevens in een bepaling welke die organisatie machtigt — of wellicht zelfs: verplicht — gelden welke zij heeft geïncasseerd, maar wegens niet-aanmelding niet heeft uitgekeerd, voor andere, al dan niet nauwkeurig in de wet omschreven doeleinden te bestemmen.

Conform het zoëven opgemerkte zal alsdan tevens moeten worden voorzien in de mogelijkheid dat auteurs die bepaaldelijk niet wensen, dat de in beginsel aan hen toekomende vergoedingsaanspraken geldend gemaakt worden, die wens kunnen kenbaar maken aan de "eigen recht-organisatie", die zich alsdan naar die wens zal hebben te gedragen.

Tenslotte: met de termen "geluidsdragers" en "beelddragers" doelt de commissie op voorwerpen, waarop één of meer werken in de zin van de Auteurswet 1912 worden vastgelegd met het oogmerk het mogelijk te maken die werken ten gehore te brengen ("geluidsdragers"), dan wel te vertonen, respectievelijk te vertonen en ten gehore te brengen ("beelddragers").

- 0 -

Reprorecht: "eigen recht-organisatie"

5.1.

Dat de huidige regeling van het reprorecht een (goede) incasso-organisatie veronderstelt, is bij de totstandkoming van die regeling herhaaldelijk uitgesproken en behoeft ook nauwelijks nader betoog: vanuit het standpunt van de auteurs bezien, moet worden gezegd dat het reproduceren een dergelijke omvang heeft aangenomen, dat het voor een individuele auteur volstrekt uitgesloten is om zijn aanspraken met enige kans op succes zelfstandig geldend te maken; vanuit het standpunt van de kopieerders bezien, is al evenzeer uitgesloten met individuele auteurs af te rekenen; de kopieerders hebben tenminste behoefte aan één centraal betaald

Daar komt bij dat niet slechts in de gevallen van artikel 17, lid 2 van de Auteurswet 1912, maar — omdat nauwkeurige, tot exacte afrekening in staat stellende gegevens meestentijds zullen ontbreken — óók in de gevallen van artikel 16b, lid 6 van de Auteurswet j^o het K.B. van 20 juni 1974 veelal onderhandelingen nodig zullen zijn om over de hoogte van de verschuldigde vergoedingen overeenstemming te bereiken. Dat pleit voor één (monopolistische) incasso-organisatie. Zodanige organisatie is bij dergelijke onderhandelingen in belang van beide partijen: in dat van de auteurs, omdat zij daardoor een zo sterk mogelijke onderhandelingspositie hebben; in dat van de kopieerders, omdat zij de zekerheid moeten hebben en daardoor krijgen dat zij, indien zij een forfaitair bedrag zijn overeengekomen, door de betaling daarvan ook ten volle zijn gekweten.

Dit laatste argument heeft overigens een verdere strekking dan enkel ten gunste van één (monopolistische) incasso-organisatie: het pleit ervoor terzake een "exclusieve organisatie" in het leven te roepen. Alleen daardoor valt immers effectief te bereiken, dat de gebruikers die met de organisatie hebben gecontracteerd, tegen aanspraken van niet-georganiseerde auteurs zijn vrijwaard (vgl. supra, nr. 4). De commissie meent dan ook, dat

een (monopolistische) "exclusieve organisatie" als een logisch complement van de huidige regeling van het reproductie recht moet worden beschouwd. Aldus gezien vindt de "exclusieve organisatie" op dit stuk haar ratio daarin, dat de overheid het nu eenmaal in het algemeen belang heeft geoordeeld om het reproducteren tot op zekere hoogte mogelijk te maken en daarom het verbodsrecht - binnen zekere grenzen - heeft vervangen door een vergoedingsaanspraak: de "exclusieve organisatie", als logisch complement van die aanspraak, wordt gerechtvaardigd door het algemeen belang van ongehinderd reproducteren.

Blijft de vraag, of evenbedoelde "exclusieve organisatie" een "volmacht-", dan wel een "eigen recht-organisatie" moet zijn (vgl. supra, nr. 4).

De commissie meent dat te dezen een "eigen recht-organisatie" aangewezen is, omdat daardoor alle, juist op dit gebied tot nu toe veelvuldig voorkomende legitimatie-problemen worden voorkomen.

De commissie is, een en ander samenvattend, voorshands van oordeel, dat het gewenst is de bestaande wettelijke regeling van het reproductie recht aan te vullen met bepalingen, die voorzien in of strekken tot de oprichting van één "eigen recht-organisatie", die bij uitsluiting bevoegd zal zijn om alle wegens het hier te lande verveelvoudigen van auteursrechtelijk beschermde werken ingevolge die regeling verschuldigde vergoedingen te incasseren. Rechthebbenden op dergelijke vergoedingen zouden zich, hetzij individueel, hetzij collectief binnen zekere, in de wet te bepalen termijn bij de organisatie moet aanmelden, zulks op straffe van verval van hun aanspraak op een zeker aandeel in de door de organisatie geïncasseerde gelden (vgl. nader infra, nr. 7).

Ten overvloede tekent de commissie hierbij nog aan, dat zij van oordeel is, dat het opleggen van een dergelijke "exclusieve organisatie" niet in strijd is met de uit de Berner Conventie voortvloeiende verplichtingen.

De commissie wijst er overigens op dat het enkele tot stand brengen van een "eigen recht-organisatie" nog geenszins betekent, dat alle aan de uitvoering van de bestaande regeling van het reproductie recht verbonden problemen zijn opgelost.

Zij denkt daarbij vooreerst aan de contrôle- en afrekeningsproblematiek. De wettelijke regeling voorziet niet in een verplichting voor kopieerders tot registratie van het aantal aanspraak op vergoeding gevende kopieën, laat staan in een aan de tot vergoeding gerechtigden toekomende contrôle-bevoegdheid. De commissie meent daarom dat de regeling enkel dan kan worden uitgevoerd, indien het mogelijk zou blijken om op basis van steekproeven een gemakkelijk hanteerbaar forfaitair tarief voor repro-vergoedingen te ontwerpen. Of het mogelijk is een dergelijk tarief te ontwerpen, vormt op dit moment nog een onderwerp van studie. In elk geval zal voor het verkrijgen van de voor het ontwerpen van een dergelijk tarief benodigde statistische gegevens de medewerking van de kopieerders noodzakelijk zijn. Een en ander levert een verder argument om de wettelijke regelingen van het reprorecht aan te vullen met bepalingen, die voorzien in incasso door één, met een wettelijke monopolie uitgeruste "eigen recht-organisatie": die bepalingen kunnen dan immers voorzien in een verplichting voor kopieerders om aan die organisatie bepaalde gegevens ter beschikking te stellen, welke nodig zijn voor het ontwerpen van een forfaitair tarief. Die bepalingen kunnen dan verder een dergelijk tarief - dat als elk forfait in sommige gevallen onbillijk kan werken - geoorloofd verklaren. Die bepalingen kunnen tenslotte aan bedoelde organisatie de contrôle- en opsporingsbevoegdheden geven die, naar het voorkomt, voor een behoorlijke uitoefening van haar taak onmisbaar zijn.

Mocht blijken dat het onmogelijk is een tarief als hiervoor bedoeld te ontwerpen, dan zal de commissie de minister in overweging moeten geven de huidige regeling van het reprorecht te veranderen (vgl. supra, nr. 3). Als meest in aanmerking komend stelsel ziet de commissie voor dat geval het ook in het buitenland bekende systeem van heffingen op kopieerapparatuur. Of het nodig is om bij keuze van dat - eveneens forfaitaire - systeem de vrijstelling voor het zgn. eigen gebruik die de Auteurswet 1912 en ook de regeling van het reprorecht kent, te wijzigen wil de commissie op dit moment daarlaten.

Een verder, eveneens nadere voorzieningen vragend punt is dan nog de repartitie. Het is ook nog de vraag of repartitie op individuele basis praktisch mogelijk zal zijn. De nadere wettelijke regeling zal daarom mede moeten voorzien in de richtlijnen voor de verdeling van de geïncasseerde gelden. (Vgl. ook infra, nrs. 6 en 7).

Tenslotte merkt de commissie nog op dat, hoezeer zij in beginsel van oordeel is dat het in de eerste plaats op de weg van de auteurs ligt om een bemiddelings- en incasso-organisatie in het leven te roepen, zodat voor ingrijpen van de overheid op dit stuk eerst plaats is indien de auteurs terzake te kort schieten, het vervangen van het verbodsrecht door een vergoedingsaanspraak voor de overheid toch een zekere verplichting meebrengt om er voor te zorgen dat ter realisering dier aanspraak een zo deugdelijk mogelijke organisatie ter beschikking komt. De Stichting Reprorecht kan, naar het oordeel van de commissie, wegens vorenbedoelde legitimatieproblemen, niet als zodanig worden beschouwd. De commissie meent daarom dat haar evengeschetste voorstel om te komen tot een "eigen recht-organisatie" gerechtvaardigd is, ook jegens (de initiatiefnemers tot) evengenoemde Stichting.

kabeltelevisie:
"eigen recht-
organisatie"

5.2. Soortgelijke overwegingen pleiten ook ervoor om, indien - gelijk de commissie meent dat in de rede ligt (vgl. supra, nr. 3) - ten aanzien van de kabeltelevisie uitvoering wordt gegeven aan artikel 17a van de Auteurswet, op dit gebied een "eigen recht-organisatie" in het leven te roepen.

Ook op dit terrein zou het voor een individuele auteur nauwelijks doenlijk zijn om zijn vergoedingsaanspraken zelfstandig geldend te maken; weliswaar bestaat met de reprografie dit verschil, dat het doorgeven van uitgezonden televisieprogramma's in beginsel gemakkelijker kan worden geconstateerd dan het veelvoudigen van gepubliceerde teksten, maar dat verschil valt, naarmate het aantal exploitanten van kabeltelevisie-installaties en/of het aantal uitzendingen toeneemt, in de praktijk te verwaarlozen. Anderzijds hebben ook op dit terrein de tot het betalen van een "billijke vergoeding" verplichte kabeltelevisieexploitanten

er belang bij dat zij slechts met één wederpartij over de hoogte van die vergoedingen behoeven te onderhandelen. Dat klemt juist op het stuk van de kabeltelevisie temeer, omdat een kabeltelevisie-exploitant terzake van één programma één bedrag zal willen betalen. De verdeling van dat bedrag over de verschillende groepen van auteurs zal hij, zo mogelijk, aan de incasso-organisatie willen overlaten. En ook hier geldt, dat de kabeltelevisie-exploitant die met die organisatie heeft gecontracteerd, tegen verdere aanspraken van niet georganiseerde auteurs gevrijwaard dient te zijn. Tenslotte geldt ook hier, dat met name met het oog op buitenlandse gerechtigden legitimatie-problemen zoveel mogelijk vermeden dienen te worden.

Kortom, om soortgelijke redenen als hiervoor, nr. 5.1, ten aanzien van het reproprecht ontvouwd, meent de commissie voorshands, dat óók op het gebied van de kabeltelevisie een "eigen recht-organisatie" tot stand ware te brengen, die bij uitsluiting bevoegd zou moeten zijn om de terzake van het hier te lande via kabeltelevisie verder verspreiden van auteursrechtelijk beschermde uitgezonden televisieprogramma's ex lege verschuldigde "billijke vergoedingen" te incasseren. En ook hier zou de rechtvaardiging van deze regeling daarin moeten worden gevonden, dat zij de praktische consequentie is van — en dus als het ware ligt opgesloten in — de met een beroep op het algemeen belang gemotiveerde dwanglicentie.

Tenslotte tekent de commissie ook hier aan dat zij van oordeel is dat het opleggen van een dwangorganisatie als even geschetst niet in strijd is met de uit de Berner Conventie voortvloeiende verplichtingen.

Toekomstige ontwikkelingen.

5.3.

Indien nieuwe technische en/of maatschappelijke ontwikkelingen tot het invoeren van verdere (wettelijke) dwanglicenties zouden leiden, gelijk bijvoorbeeld op het stuk van het copieëren van beeld- en/of geluidsdragers verondersteld kan worden, zouden, naar de commissie voorshands meent te mogen aannemen, soortgelijke argumenten tot een overeenkomstige conclusie leiden. Bij haar hiern. (nr. 7) te ontwikkelen voorlopige organisatiestructuur heeft de commissie met deze mogelijkheid rekening gehouden.

bestaat op andere 6.1.
terreinen van het
auteursrecht be-
hoefte aan een be-
middeledings- en/of
incasso-organisatie?

Tot dusverre heeft de commissie gesproken over deelgebieden van het auteursrecht, die daardoor worden gekenmerkt dat (a) het verbodsrecht is of zal worden vervangen door een vergoedingsaanspraak — zodat, waar voorafgaande toestemming van de tot het auteursrecht gerechtigde niet is vereist, voor bemiddeling geen plaats is —, en daardoor dat (b) ten gevolge van massaal gebruik individuele incasso niet meer mogelijk is. Thans moge de commissie binnen de grenzen van haar opdracht bezien, of en in hoeverre op andere deelgebieden van het auteursrecht aan een of meer bemiddelings- en/of incasso-organisaties behoefte bestaat.

De commissie is zich overigens er van bewust dat de term "deelgebieden" in dit verband in zoverre niet geheel exact is, dat in de hierna volgende discussie wordt onderscheiden naar de aard van het werk, terwijl hiervóór (5) werd gesproken over bijzondere exploitatiewijzen, aan verschillende soorten werken gemeen. De volgende discussie heeft daarom alléén betrekking op die exploitatiewijzen, die niet onder het in no. 5 besprokene vallen.

Muziek

6.2. Het voorbehoud "binnen de grenzen van haar opdracht" ontslaat de commissie van de taak de even gestelde vraag voor het muziekauteursrecht te beantwoorden. Zij volstaat ermede te constateren, dat op dit gebied een bemiddelings- en incasso-organisatie bestaat, die over een monopolie beschikt. De commissie is van oordeel dat het in haar taakomschrijving terzake opgenomen voorbehoud impliceert dat ze ervan heeft uit te gaan dat die situatie voldoet aan de behoeften van auteurs en "gebruikers".

Overigens verhindert dat voorbehoud de commissie, naar haar oordeel, niet om in haar advies de vraag te betrekken, hoe de bemiddelings- en incasso-organisatie op het gebied van het muziekauteursrecht ware in te passen in een wettelijke regeling van bemiddeling en incasso die voor het gehele auteursrecht zou gelden. De commissie zal dienaangaande hierna, nr. 7, dan ook enige opmerkingen maken.

Toneel- en
letterkunde

6.3. De commissie heeft zich vorenomschreven vraag vooreerst gesteld met betrekking tot dat deelgebied, dat zij om praktische redenen aanduidt als dat van toneel en letterkunde. Dat gebied valt in twee delen uiteen: (A) toneel en (B) overige letterkundige werken. Toneel kan op zijn beurt worden verdeeld in amateurtoneel en beroepstoneel.

Ten aanzien van het amateurtoneel is de situatie nog niet volkomen duidelijk. Niettemin is de commissie voorshands van oordeel, dat ten aanzien van het amateurtoneel behoefte bestaat aan een organisatie, die zowel bemiddelt als incasseert.

Ten aanzien van beroepstoneel ligt dat wat anders. Op dit gebied zijn immers agenten werkzaam, die bemiddeling (en incasso) met "promotion" combineren. Aan bemiddeling is op dit gebied dientengevolge hoogstens behoefte indien en voor zover de auteurs niet zelf, respectievelijk via agenten over toestemming tot opvoering onderhandelen. In hoeverre de hier te lande woonachtige auteurs zich daartoe steeds in staat achten, is twijfelachtig. Er zijn aanwijzingen dat althans een aantal hunner behoefte voelt aan een (centrale) niet op het maken van winst gerichte bemiddeling en incasso-organisatie.

Hetzelfde geldt, in beginsel, ook ten aanzien van buitenlandse auteurs, maar de commissie meent uit het antwoord van CISAC te moeten afleiden dat de buitenlandse auteurs een sterke(re) behoefte aan een (centrale) niet op het maken van winst gerichte bemiddeling- en incasso-organisatie hebben.

Waar ook zijdens de toneelgezelschappen behoefte aan een dergelijke organisatie is uitgesproken, meent de commissie voorlopig, dat ook ten aanzien van het beroepstoneel behoefte bestaat aan een (centrale) niet op het maken van winst gerichte bemiddeling- en incasso-organisatie.

Daarnaast moet plaats blijven voor "promotion" en bemiddeling (en incasso) door agenten. Mede in verband met de financiële belangen van de auteurs, voor wie deze agenten optreden, lijkt het voorlopig wenselijk ook hun werkzaamheden te onderwerpen aan het tot de bemiddeling inzake het gehele auteursrecht uit te breiden vergunningstelsel, waarbij voorwaarden ten aanzien van solvabiliteit en boekhouding kunnen worden gesteld en de controle op de naleving dier voorwaarden geregeld.

Ten aanzien van de overige letterkundige werken bestaat vermoedelijk geen behoefte aan bemiddeling, noch aan incasso voor zover het gaat om toestemming tot uitgeven: deze toestemming pleegt rechtstreeks tussen auteurs en uitgevers, respectievelijk tussen die uitgevers en hun buitenlandse collega's geregeld te worden.

Daarentegen bestaat vermoedelijk wel behoefte aan bemiddeling en incasso op het stuk van voordrachten, respectievelijk aan incasso op het stuk van de in artikel 16, lid 1, a., van de Auteurswet bedoelde bloemlezingen.

Tenslotte: sinds het wegvallen van SEBA wordt Nederland in het internationale contact tussen centrale bemiddelings- en incasso-organisaties van de verschillende staten niet vertegenwoordigd. Ook uit deze hoofde bestaat naar het de commissie voorkomt behoefte aan een dergelijke organisatie. De conclusie van het voorgaande is voorlopig, dat op het hier bedoelde deelgebied behoefte bestaat aan een niet op het maken van winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie, zij het dat die behoefte niet ten aanzien van alle sub-gebieden even sterk is.

Uit het voorgaande is reeds gebleken dat de commissie, hoewel zij voorshands van oordeel is dat op het deelgebied van toneel- en letterkunde behoefte bestaat aan een niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie, meent dat voor een monopolie van zodanige organisatie geen plaats is, laat staan voor enige aan die organisatie toe te kennen excusieve bevoegdheid.

Wel heeft de commissie zich nog afgevraagd, of de droeve gang van zaken met SEBA niet erop wijst, dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is om hier te lande een dergelijke organisatie in stand te houden. Aanvankelijk heeft zij gemeend, dat uit de ervaringen van SEBA de conclusie moest worden getrokken, dat een niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie op dit gebied enkel dan levensvatbaar zou kunnen zijn, indien haar bij of krachtens de wet een incassomonopolie zou worden toegekend: zij zou aldus wel geen bemiddelingsmonopolie krijgen, maar in alle gevallen zou uitsluitend de organisatie incasseren, ook indien de auteur zelf via een agent heeft gecontracteerd (in welk laatste geval de organisatie een deel van het aan de auteur verschuldigde honorarium aan de agent zou moeten afdragen).

Een dergelijke constructie zou, zo meende de commissie, wellicht de ernstigste bezwaren ondervangen van de SEBA-constructie (te weten dat de auteurs het lucratieve deel van hun repertoire zelf beheren en het weinig opleverende deel bij de organisatie in beheer geven), omdat de organisatie óók wanneer de auteur zelf of via een agent contracteert, incasseert en derhalve deel heeft aan de inkomsten. Of de voordelen voor de auteurs als groep, respectievelijk voor de gebruikers, het aldus aan auteurs die zelf of via agenten willen contracteren opgelegde offer wettigen, bleef voor de commissie echter twijfelachtig.

Een en ander heeft ertoe geleid dat de commissie thans tot een andere oplossing neigt. Hiervoor, no. 4, is er op gewezen dat een "eigen recht-organisatie" licht meer incasseert dan zij moet uitkeren. Het komt daarom niet onbillijk voor de overheid de bevoegdheid te geven om een dergelijke organisatie — tot het in het leven roepen waarvan de commissie op de hiervoor, no. 5 weergegeven gronden voorshands meent te moeten adviseren — te verplichten op andere deelgebieden van het auteursrecht op basis van vrijwillige aansluiting als bemiddelings- en incasso-organisatie op te treden. Met behulp van een dergelijk voorschrift zou, zo meent de commissie, op het gebied van toneel en letterkunde de niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie kunnen worden gecreëerd, waaraan haars inziens behoefte bestaat, zonder dat voor een financiële débacle à la SEBA behoefte te worden gevreesd.

De commissie tekent hierbij overigens nog wel aan, dat zij niet uitgesloten acht dat de débacle van SEBA mede daaraan moet worden geweten, dat SEBA onvoldoende heeft onderkend dat "promotion" zich niet laat verenigen met het optreden als centrale bemiddelings- en incasso-organisatie. Zij zou daarom willen vastleggen dat de zoëven bedoelde, niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie zich niet met "promotion" zal mogen bezighouden. Daardoor wordt bovendien het scheeftrekken van de concurrentieverhoudingen ten aanzien van agenten voorkomen.

Beeldende kunsten 6.4.

Op het gebied waarop onder meer de Stichting Beeldrecht actief is en dat de commissie daarom maar blijft aanduiden met de wellicht niet geheel gelukkige naam "beeldrecht" lijkt voorshands aan een centrale, niet op winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie weinig of geen behoefte te bestaan.

Uit de terzake van de zijde van belanghebbenden ontvangen inlichtingen meent de commissie te mogen opmaken, dat op dit gebied hoogstens behoefte bestaat aan een centrale incasso-organisatie, meer in het bijzonder tot het opsporen van inbreuken. Voorshands is er echter niet gebleken dat in die behoefte door de bestaande, aan particulier initiatief ontsproten organisaties zoals evengenoemde Stichting Beeldrecht en de Stichting BURAF0, niet zou worden voorzien. Desgewenst zullen deze organisaties in het kader van vorenbedoeld vergunningsstelsel ertoe kunnen worden gebracht zich als één van de hierna no. 7 nader te bespreken "raden" in het nieuwe bestel in te voegen.

Geluids- en
beelddragers

6.5. Van het gebied van de geluids- en de beelddragers (vgl. supra, no. 4) is hiervoor al even sprake geweest, namelijk in no. 5.3., waar het ging over een mogelijke toekomstige regeling met betrekking tot het kopiëren van geluids- en beelddragers. Daarnaast valt te denken aan het vervaardigen van dergelijke geluids- en beelddragers, alsmede aan het in het openbaar ten gehore brengen, respectievelijk vertonen daarvan. Op beide terreinen, zo lijkt uit de niet overvloedige en elkander ook tegensprekende van belanghebbenden verkregen inlichtingen te volgen, bestaat een zekere behoefte aan één centrale, niet op het maken van winst gerichte bemiddelings- en incasso-organisatie, zulks vooral ook met het oog op het opsporen van inbreuken. Ten dele wordt in deze behoefte door BUMA, respectievelijk STEMRA voorzien. Wellicht is er echter aanleiding om op dezelfde voet als hiervoor, no. 6.3., met betrekking tot toneel en letterkunde uiteengezet, te zijner tijd aan meerbedeelde exclusieve organisatie op te dragen, ook op het gebied van geluids- en beelddragers op basis van vrijwillige aansluiting als bemiddelings- en incasso-organisatie op te treden.

- 0 -

Structuur van de
organisatie.

7. Hiervoor, in nr. 5, is reeds gebleken dat en waarom de commissie voorshands van mening is, dat zowel met betrekking tot de reprografie als met betrekking tot de kabel-tv de uitsluitende bevoegdheid tot incasseren van terzake ingevolge de wet verschuldigde vergoedingen bij of krachtens de wet aan een exclusieve organisatie ("eigen recht-organisatie") ware te verlenen. Hiervóór, in nr. 6, is voorts gebleken, dat en waarom de commissie voorshands van mening is dat de overheid de bevoegdheid zou moeten krijgen om een dergelijke exclusieve organisatie op te dragen om met betrekking tot andere gebieden van het auteursrecht op basis van vrijwillige aansluiting als bemiddelings- en incasso-organisatie op te treden.

Het is uiteraard zaak voor deze opzet een organisatie-structuur te scheppen die zo eenvoudig mogelijk is en de minste kosten met zich brengt.

Daarvan uitgaande denkt de commissie zich vooreerst als kern van die structuur een uitvoerend lichaam, een soort "Gemeenschappelijk Administratie-Kantoor", verder te noemen "GAK", dat enerzijds - ten behoeve van alle rechthebbenden - de incasso van voorgenomde vergoedingen ter hand neemt, daartoe de nodige overeenkomsten sluit, eventuele controle verricht, etc., en anderzijds - alleen ten behoeve van diegenen die daartoe opdracht hebben gegeven - bemiddelt en incasseert bijv. op het gebied van toneel- en letterkunde, of welk ander gebied door de overheid wordt aangewezen.

Dit GAK zal verder ex lege de bevoegdheid krijgen om in te breken op het auteursrecht op te sporen. Voorzover in een exclusieve organisatie is voorzien, zou het GAK dan tevens de bevoegdheid krijgen om tot invorderen van terzake verschuldigde schadevergoeding over te gaan; voor het overige zou het daarvoor een machtiging van de desbetreffende auteur moeten vragen, althans voorzover deze niet bij een van de na te noemen als vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisaties fungerende "raden" is aangesloten.

Het GAK, dat de commissie zich denkt als een zelfstandige rechtspersoon, voert uit, maar bepaalt geen beleid. Het beleid wordt bepaald door telkens andere - eveneens als rechtspersoon gedachte - "raden".

Zo zal het beleid met betrekking tot de met de kabel-tv-exploitanten te voeren onderhandelingen worden bepaald door een "raad voor de kabel-tv", het beleid met betrekking tot de schadevergoedingen door een "raad voor het reproprecht", het beleid met betrekking tot de bemiddeling en de incasso op het gebied van toneel en letterkunde door een "raad voor het toneel en de letterkunde". De uitvoering van dit beleid draagt elke raad op aan het GAK, het uitvoeringsorgaan dat aan alle raden gemeen is.

Bedoelde raden zijn voorts belast met de repartitie van de door het GAK voor elk hunner geïncasseerde gelden, waarbij zij eventuele in of krachtens de wet terzake gegeven voorschriften in acht nemen. Voorzover omtrent die repartitie binnen de desbetreffende raad geen overeenstemming valt te bereiken, kan een beslissing van na te noemen scheidsgerecht worden gevraagd.

Hoewel steeds van "raden" sprake is, moet toch wel worden onderscheiden al naar gelang wel of niet sprake is van een "exclusieve organisatie". De raad voor de kabel-tv vertegenwoordigt ex lege alle auteurs, die ingevolge de ter zake tot stand te brengen wettelijke bepalingen op grond van een verdere verspreiding via kabel-tv aanspraak op vergoeding hebben; evenzo vertegenwoordigt de raad voor het reprorecht alle auteurs die ingevolge de ter zake geldende wettelijke bepalingen op grond van verveelvoudiging van hun werk aanspraak op vergoeding hebben; zulks ongeacht aanmelding. De raad voor toneel en letterkunde vertegenwoordigt daarentegen alleen die auteurs, die zich daartoe bij hem hebben aangesloten.

Dit verschil werkt door in de wijze van samenstellen van bedoelde raden: de leden van de als exclusieve organisatie fungerende raden worden door de Minister van Justitie benoemd, die van de als vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisatie fungerende raden in beginsel door de aangesloten auteurs gekozen.

Bij de als exclusieve organisatie fungerende raden kunnen auteurs zich hetzij collectief - via een vereniging of andere organisatie van auteurs (buitenlandse verenigingen of organisaties daaronder begrepen) -, hetzij individueel aanmelden; bij de als vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisatie fungerende raden is in beginsel enkel individuele aansluiting mogelijk.

Doordat de Minister van Justitie bij de benoeming van een nader te bepalen aantal van de leden van de als exclusieve organisatie fungerende raden zal hebben te letten op de daartoe door aangesloten auteursverenigingen opgemaakte voordrachten, kunnen de auteurs - indirect - invloed uitoefenen op het beleid van die als exclusieve organisatie fungerende raden. Op het beleid van de als vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisatie fungerende raden hebben de aangesloten auteurs in beginsel rechtstreeks invloed.

Ter verduidelijking tekent de commissie hierbij nog aan, dat niet alle leden van de als exclusieve organisatie fungerende raden op voordracht van de aangesloten auteursverenigingen benoemd kunnen worden, omdat in die raden ook één of meer leden zitting zullen moeten hebben, die geacht moeten worden de belangen waar te nemen van auteurs, die zich niet hebben aangemeld. Uiteraard zal, indien en voorzover van collectieve aanmelding geen sprake

is, het voordrachtsrecht niet kunnen worden uitgeoefend. Dat zo- even ter zake van de wijze van samenstelling van de als vrijwillige bemiddelings- en incasso-organisatie fungerende raden enig voorbehoud werd gemaakt, vindt daarin zijn oorzaak, dat de com- missie rekening wil houden met de mogelijkheid, dat bestaande bemiddelings- en incasso-organisaties in de nieuwe opzet als "raad" gaan fungeren, in welk geval het in die organisatie be- staande systeem om in het bestuur te voorzien in beginsel kan worden gehandhaafd. Zo laat zich bijv. denken dat, indien het apparaat van BUMA zou overgaan in het GAK, de vereniging BUMA als "raad" voor de muziek zou gaan fungeren.

Hiervoor, nr.6.3, is al aangestipt dat de commissie voors- hands meent dat het thans in artikel 30a van de Auteurswet enkel voor het bemiddelen inzake muziekauteursrecht neergelegde ver- gunningstelsel tot elk auteursrechtelijk bemiddelen en incasseren zou moeten worden uitgebreid. De commissie ziet in de aan zoda- nige vergunningen te verbinden voorwaarden vooreerst de moge- lijkheid om waarborgen te scheppen voor deugdelijk beheer en re- partitie van ten behoeve van de auteurs geïncasseerde gelden. De voorwaarden kunnen — desgewenst — bovendien dienen om bestaan- de bemiddelings- en/of incasso-organisaties er toe te brengen om als "raad" in in evenbedoelde zin hun plaats in het hier kort geschetste bestel in te nemen.

Toezicht op het door de verschillende "raden" te voeren be- leid zal de overheid moeten uitoefenen. De commissie denkt daar- bij aan een speciaal te creëren orgaan, de Auteursrechtkamer, waarvan de leden door de Minister van Justitie zouden moeten wor- den benoemd. De Auteursrechtkamer zou niet slechts belast moeten worden met het toezicht op het beleid van eventuele "raden" — en in zoverre min of meer functioneren als de huidige regeringscommis- saris voor BUMA —, maar zou verdere bevoegdheden kunnen krijgen.

Zo zou hij vooreerst kunnen worden ingeschakeld bij de sa- menstelling van het scheidsgerecht waarvan hierboven reeds even sprake was. Dat scheidsgerecht is vooreerst nodig om de door kabel-tv-exploitanten te bepalen vergoedingen te kunnen vaststel- len indien partijen — het GAK en de kabel-tv-exploitanten — daar- omtrent geen overeenstemming kunnen bereiken. Weliswaar draagt artikel 17a van de Auteurswet het vaststellen van deze vergoe- ding op aan de burgerlijke rechter, maar de commissie meent

voorshands dat deze voor die taak niet de meest aangewezen instantie is. Een uit deskundigen samengesteld scheidsgerecht lijkt daartoe beter geschikt. Zodanig scheidsgerecht kan, naar het de commissie voorkomt, heel wel beschouwd worden als "autorité compétente" in de zin van artikel 11bis (2), slot, van de Berner Conventie. Dat scheidsgerecht zou een soortgelijke rol kunnen vervullen ten aanzien van dergelijke geschillen omtrent reproductievergoedingen. Daarnaast kan het scheidsgerecht dienst doen ter beslissing van interne repartitiegeschillen: men zal er van moeten uitgaan dat kabel-tv-exploitanten per kanaal één bedrag zullen willen betalen; dat bedrag zal dan, onder omstandigheden, verdeeld moeten worden over alle daarbij betrokken categorieën auteurs; die verdeling geschiedt, conform het hiervoor gezegde, in beginsel door de raad voor de kabel-tv, maar indien binnen die raad geen overeenstemming valt te bereiken tussen de leden die de belangen van de desbetreffende groepen van auteurs representeren, kan het scheidsgerecht terzake een beslissing geven. Volledigheidshalve tekent de commissie hierbij nog aan dat, is eenmaal beslist over de verdeling over de verschillende categorieën auteurs, de individuele repartitie binnen elke groep, naar haar oordeel, mogelijk moet zijn.

Evenbedoeld scheidsgerecht zou kunnen bestaan uit een lid van de Auteursrechterkamer als voorzitter en twee door elk der telkens betrokken partijen van een daartoe door de Auteursrechterkamer op te stellen lijst van deskundigen aan te wijzen bijzitters. Tenslotte zou de Auteursrechterkamer ook kunnen worden belast met het uitgeven van vorenbedoelde voor het bemiddelen en incasseren te eisen vergunningen. Aan dergelijke vergunningen zouden voorwaarden verbonden kunnen worden, tot het stellen waarvan de Auteursrechterkamer bevoegd zou moeten zijn. De controle op de naleving van die voorwaarden zou eveneens aan de Auteursrechterkamer moeten worden opgedragen.

De commissie merkt tenslotte op dat zij zich heeft afgevraagd, of de hiervoor kort geschetste organisatie-structuur verenigbaar is met het recht van de Europese Gemeenschappen. Zij meent voorshands dat die vraag bevestigend kan worden beantwoord. Niettemin heeft zij aanleiding gevonden deze vraag

nog aan deskundigen voor te leggen. In haar rapport aan de Minister van Justitie zal de commissie de bevindingen van deze deskundigen verwerken. Zij meent goed eraan te doen te vermelden dat, zoals het commentaar van belanghebbenden, ook de bevindingen van deze deskundigen tot wijzigingen in evenbedoelde organisatie-structuur zullen kunnen nopen.

- 0 -

De Commissie vertrouwt met het voorgaande een beeld van haar voorlopige conclusies te hebben gegeven, dat voldoende duidelijk is om alle belanghebbenden in staat te stellen ten aanzien van die conclusies hun standpunt te bepalen en uiteen te zetten.

's-Gravenhage, 10 september 1979

Namens de commissie,

Mr. S.K. Martens (voorzitter)

Mr. R. Weenink (secretaris)

Bijlage 5

Lijst van organisaties die aanwezig waren bij de
hoorzitting van 17 december 1979

<u>Naam van de organisatie</u>	<u>Adres</u>
-De heer E. van Altena	Drakenstein 56, 1121 HD Landsmeer
-Audiovisuele Beroepsvereniging NBF	Nieuwe Keizersgracht 58, 1018 DT Amsterdam
-Auteursbureau Greta Baars-Jelgersma	Den Heuvel 73, 6881 VD Velp (Gld.)
-Beroepsvereniging voor Beeldende Kunstenaars, BBK	Nieuwe Herengracht 29, 1011 RL Amsterdam
-Beroepsvereniging van Nederlandse Interieurarchitecten	Postbus 19610, 1000 GP Amsterdam
-Bibliotheekraad	Postbus 230, 2280 AE Rijswijk (Z.H.)
-Bond van Nederlandse Toneeluitgevers	Lindenlaan 92, 1815 HJ Alkmaar
-D.S.P. Communicatie-adviseurs n.v.	Postbus 5245, 3008 AE Rotterdam
-Federatie van Kunstenaarsverenigingen Film- en TV-maker FOBID	Passeerdersgracht 32, 1016 XC Amsterdam Nieuwe Keizersgracht 58, 1018 DT Amsterdam Postbus 93166, 2509 AD 's-Gravenhage
Fotografenfederatie	Nieuwe Keizersgracht 58, 1018 DT Amsterdam
Internationaal Bureau voor Auteurs- en Opvoeringsrechten I.B.V.A. "Holland"	Lindenlaan 96, 1815 HJ Alkmaar
Internationaal Literatuur Bureau B.V. Kohn e.a.	Koninginneweg 2A, 1217 KW Hilversum
International Drama Agency	Elpermeer 260, 1003 BA Amsterdam
Koninklijke Nederlandse Uitgeversbond	Nieuwe Zijds Voorburgwal 44, 1012 SB Amsterdam
Kring Industriële Ontwerpers	Keizersgracht 321, 1000 GP Amsterdam
Nederlands Bibliotheek en Lektuur Centrum	Taco Scheltemastraat 5, 2597 CP 's-Gravenhage
Nederlandse Bioscoopbond	Jan Luijkenstraat 2, 1071 CM Amsterdam
Nederlands Genootschap van Vertalers	van Wassenaerlaan 4, 1215 PB Hilversum
Nederlandse Vereniging van Bibliothe- carissen	Rapenburg 70-74, 2311 EZ Leiden
Nederlandse Omroep Stichting	Postbus 10, 1200 JB Hilversum
NOTU	Herengracht 257, 1016 BJ Amsterdam
Nederlandse Vereniging van Producenten en Importeurs van Beeld- en Geluids- dragers (NVPI)	Postbus 23, 3740 AA Baarn
Overlegorgaan Kabeltelevisie	Postbus 30000, 2500 GA 's-Gravenhage
Prins & Prins Literary Agents	de Lairessestraat 6, 1071 NZ Amsterdam
Raad van Nederlandse Werkgeversverbonden VNO en NCW	Postbus 93093, 2509 AB 's-Gravenhage

Naam van de organisatieAdres

UKB - Samenwerkingsverband van de universiteits- en hogeschoolbibliotheken en de Koninklijke Bibliotheek

Tongersestraat 53, 6211 LM Maastricht

Stichting Auteursraad voor het Reproductierecht

Joop Eijlstraat 11, 1063 EM Amsterdam

Stichting Beeldrecht

Marius Bauerstraat 30, 1062 AR Amsterdam

Stichting Burafo

Nieuwe Keizersgracht 58, 1018 DT Amsterdam

Stichting Moderne Media

Herengracht 257, 1018 DT Amsterdam

Stichting Reprorecht

Joop Eijlstraat 11, 1063 EM Amsterdam

De Toneelcentrale

Gudelalaan 2, 1405 GT Bussum

Verbond van de Nederlandse Groothandel

Zeestraat 78, 2518 AD 's-Gravenhage

Vereniging voor Auteursrecht

Marius Bauerstraat 30, 1062 AR Amsterdam

Vereniging BUMA/Stichting STEMRA

Marius Bauerstraat 30, 1062 AR Amsterdam

Vereniging van Theater Producenten, VTP

Oranje Nassaulaan 53, 1075 AK Amsterdam

Vereniging van Letterkundigen

Huddestraat 7, 1018 HB Amsterdam

Vereeniging van Muziekhandelaren en - uitgevers in Nederland

Amstel 52, 1017 AB Amsterdam

Vereniging van Nederlandse Toneelgezelschappen

J.W. Brouwerstraat 6, 1071 LJ Amsterdam

Vereniging van Schouwburg en Concertgebouw Directies in Nederland

Van Miereveldstraat 13, 1071 DW Amsterdam

Vereniging Woord en Toondichters Lichte Muziek (W.T.L.)

Wijtttenbachstraat 6 II, 1093 HV Amsterdam

VIFKA (Vereniging van Imp. en Fabr. van Kantoormachines)

Nieuwe Parklaan 112, 2587 BW 's-Gravenhage

Interimadvies van de Commissie Incasso, Beheer en Repartitie
Auteursrechtgelden inzake het reprorecht

18 februari 1981

Aan de Minister van Justitie

Mijnheer de Minister,

Ofschoon U in Uw schrijven van 30 mei 1980 (S.afd. Wetgeving Privaatrecht, Nr. 291/680) reeds hebt aangekondigd het voornemen te hebben opgevat de bestaande wettelijke regeling inzake het kopiëren van auteursrechtelijk beschermde werken, zoals die is neergelegd in de artikelen 16b en 17 van de Auteurswet 1912 en de op artikel 16b gebaseerde AMvB (hierna verder aan te duiden als de wettelijke regeling inzake het reprorecht) op enige punten te wijzigen, heeft de Commissie uit de laatste zin van genoemd schrijven begrepen dat U haar advies hebt gevraagd niet slechts over de inhoud van de voorgenomen wijziging, maar óók over de vraag of het wenselijk is deze wijzigingen, vooruitlopend op de voorstellen welke de Commissie U te zijner tijd hoopt te doen, thans door te voeren.

De Commissie is in meerderheid van oordeel dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord. Zij onderschrijft Uw oordeel dat de wettelijke regeling inzake het reprorecht in feite nog steeds een dode letter is. Zij acht te betreuren dat de auteursrechthebbenden in de praktijk, behoudens het contract met de overheid, geen mogelijkheid hebben regelingen te treffen met degenen die auteursrechtelijk beschermde werken kopiëren. De wettelijke regeling is daartoe onvoldoende gebleken. Dit alles pleit voor het thans doorvoeren van tijdelijke wijzigingen in die regeling, die ertoe strekken haar te effectueren.

Daartegen zou kunnen worden aangevoerd dat het, wanneer die wettelijke regeling essentieel ondeugdelijk zou moeten worden geoordeeld en daarom te zijner tijd wezenlijk zou moeten worden gewijzigd, niet juist zou zijn dienaangaande te prejudiciëren door haar thans in feite in werking te stellen. Bij verscheidene leden van de Commissie bestaat inderdaad min of meer ernstige twijfel ten aanzien van de vraag of op dit moment een aanvaardbare regeling van het reprorecht mogelijk is. Eén lid meent zelfs dat, nu repartitie op individuele basis niet kan worden gerealiseerd, voor het beoogde sterk forfaitaire vergoedingsstelsel en de daartoe vereiste organisatorische dwangmaatregelen onvoldoende rechtvaardiging bestaat, zodat de bestaande vergoedingsaanspraak maar beter uit de wet zou kunnen verdwijnen. De meerderheid van de Commissie meent evenwel dat de bestaande wet in beginsel een voldoende basis biedt voor een aanvaardbare incasso- en repartitieregeling van de reprovergoedingen, zij het dat voor een definitieve regeling enige aanpassing van de desbetreffende wettelijke bepalingen wellicht nodig of wenselijk zal blijken.

Een tweede argument tegen het thans doorvoeren van meerbepaalde tijdelijke wijzigingen is dat daardoor licht een situatie zou kunnen ontstaan die het invoeren van het definitieve stelsel, waartoe de Commissie te zijner tijd zal adviseren, bemoeilijkt: is de praktijk eenmaal aan een bepaalde wijze van uitvoering van de regeling inzake het reprorecht gewoon geraakt, dan valt te verwachten dat het invoeren van een andere methode op extra weerstanden zal stuiten. Dit bezwaar wordt echter door de meerderheid van de Commissie geacht niet van die aard en zwaarte te zijn, dat het aan een interim-regeling in de weg zou staan. Integendeel, deze leden vrezen dat het lang voortduren van de huidige situatie een nadelige invloed kan hebben op de mogelijkheid te zijner tijd een definitieve regeling van het reprorecht tot stand te brengen. Bovendien zal een interim-regeling de gelegenheid bieden op ruime schaal ervaring op te doen met de incasso- en repartitieproblematiek, die zeker ten goede zal komen aan de vorm en inhoud van een definitieve regeling.

De Commissie is wel van oordeel dat er ernstig naar moet worden gestreefd dat de interim-regeling zoveel mogelijk in overeenstemming zij met de te zijner tijd tot stand te brengen definitieve regeling.

Teneinde daartoe harerzijds naar vermogen bij te dragen heeft de Commissie zich veroorloofd om zich, alvorens dit interim-advies uit te brengen, reeds te beraden ten aanzien van de vraag of en in hoeverre zij in haar eindadvies zou blijven vasthouden aan de beginselen welke zij in haar U bij schrijven d.d. 13 september 1979 aangeboden Nota heeft uiteengezet. Het daarmee nagestreefde doel scheen haar de daardoor noodzakelijkerwijs opgetreden vertraging in de beantwoording van Uw schrijven te rechtvaardigen. Bij haar hierna volgende aantekeningen bij de door u aangegeven hoofdtrekken van de voorgenomen interim-regeling is met de uitkomsten van evenbedoeld beraad rekening gehouden.

Ad 1.

De Commissie kan instemmen met het voornemen een incasso-instelling aan te wijzen, mits daarbij wordt bepaald dat de aangewezen instelling als enige gerechtigd is de reprovgoedingen te incasseren, en wel: uit eigen hoofde. De Commissie blijft namelijk bij haar oordeel dat in de definitieve regeling de incasso van de reprovgoedingen moet worden toevertrouwd aan wat zij in haar genoemde Nota heeft aangeduid als een "eigen recht-organisatie" en zij zou menen dat het reeds daarom aanbeveling verdient óók in de interim-periode al een dergelijke figuur te creëren. Bovendien kunnen enkel op deze wijze de moeilijkheden, waarop in de eerste alinea van Uw meergenoemd schrijven wordt gedoeld, worden overwonnen. Voor de goede orde merkt de Commissie in dit verband nog op dat zij bij vorenbedoeld nader beraad in meerderheid tot de conclusie is gekomen dat, gezien het karakter van de regeling welke U en haar voor ogen staat, in een restrictie-mogelijkheid als bedoeld op blz. 7 van haar Nota niet behoeft te worden voorzien.

In paragraaf 7 van haar Nota heeft de Commissie over de structuur van de te creëren "eigen recht-organisatie" een aantal gedachten ontwikkeld waarover zij zich op dit moment nog nader moet beraden. Mede daarom heeft zij er begrip voor dat voor de duur van de interim-periode de nu eenmaal reeds bestaande Stichting Reprorecht als incasso-organisatie wordt aangewezen, mits

daarbij duidelijk wordt gestipuleerd dat die aanwijzing tijdelijk is en niet vooruitloopt op of aanspraken geeft met betrekking tot de situatie onder de definitieve regeling.

Bovendien zou de aanwijzing moeten geschieden onder de voorwaarden:

- dat de Stichting een vóór de aanwijzing door haar op te stellen en door U (eventueel na advies van deze Commissie) goed te keuren repartitie-reglement naleeft. Dat repartitie-reglement zou in grote lijnen moeten worden ingericht als in de bijlage dezes is uiteengezet. Wijzigingen in het goedgekeurde reglement zouden eveneens aan Uw goedkeuring moeten worden onderworpen.
- dat de Stichting zich onderwerpt aan door U of van Uwentwege uit te oefenen toezicht.

De in de bijlage dezes ontwikkelde richtlijnen voor een repartitiesysteem spreken, naar de Commissie vertrouwt, goeddeels voor zichzelf. De Commissie wil niettemin enkele toelichtende opmerkingen maken. Zij veroorlooft zich vooreerst er op te wijzen dat repartitie op individuele basis -- het uitgangspunt van de wettelijke regeling -- niet valt te realiseren, omdat de wettelijke regeling daartoe géén grondslag biedt. Repartitie op individuele basis zou -- bij de huidige stand van de techniek -- enkel mogelijk zijn indien elke kopieerder exact zou opgeven welke werken van welke auteursrechthebbenden in welke hoeveelheden hij heeft gekopieerd, maar de wet voorziet niet in een verplichting tot het doen van zulk een opgave en biedt, naar het oordeel van de Commissie, ook geen basis voor het opleggen daarvan in een AMvB (nog daargelaten dat het onmogelijk zou zijn de naleving van zulk een verplichting voldoende te contrôleren). Bij deze stand van zaken kan men, naar het oordeel van de Commissie, niet anders doen dan een repartitiesysteem opzetten dat praktisch hanteerbaar is, endáárdoor de auteursrechthebbenden althans enige uitkering garandeert.

In beginsel, zo meent de Commissie verder, zou bij het overigens gekozen stelsel passen dat het repartitiesysteem dwingend in de wettelijke regeling werd neergelegd, zulks ten einde enerzijds de afdrachtplicht van de kopieerders te rechtvaardigen en anderzijds de auteursrechthebbenden een zo sterk mogelijke wettelijke waarborg te geven. De moeilijkheid is echter dat nog

véél onderzoek en praktijkervaring vereist zullen zijn vóórdát een in alle opzichten bevredigend repartitiereglement tot stand zal zijn gekomen. De Commissie meent daarom dat voorshands met de door haar gekozen constructie -- richtlijnen van de Commissie en goedkeuring als voorwaarde voor aanwijzing als incasso-organisatie -- moet worden volstaan. Zij gaat er daarbij vanuit dat van Uwentwege het verrichten van onderzoek om tot een meer verantwoord repartitiesysteem te komen zal worden gestimuleerd.

Ten slotte wijst de Commissie erop dat in het in haar richtlijnen neergelegde repartitiesysteem aan de uitgevers een aanspraak op een deel van de reprovergoedingen wordt toegekend. Dat systeem houdt immers in dat de incasso-organisatie het beschikbare deel van de ontvangen reprovergoedingen uitsluitend uitkeert aan uitgevers, die door zich bij haar aan te melden de verplichting hebben aanvaard om tenminste de helft van het hun aldus uitgekeerde bedrag aan hun in de richtlijnen nader aangeduide auteursrechthebbenden uit te betalen. Voor het toekennen van zulk een aanspraak aan de uitgevers ziet de Commissie tweërléi rechtvaardiging. Zij meent vooreerst dat de uitgevers door het kopiëren worden benadeeld en dat zij daaraan een aanspraak op een deel van de reprovergoedingen kunnen ontlénen. Daarnaast vinden de uitgevers in deze aanspraak vergoeding voor de kosten, verbonden aan de hun in het systeem van de Commissie om praktische redenen opgelegde rol bij de repartitie van reprogelden. Of-schoon voor een aanspraak van de uitgevers op een deel van de reprogelden in de tekst van de wet geen direct aanknopingspunt is te vinden, meent de Commissie dat uit de wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat zulk een aanspraak in overeenstemming is met de bedoeling van de wetgever.

Gelijk uit het vorenstaande volgt dient, naar het oordeel van de meerderheid van de Commissie, de grootte van het aandeel van de uitgevers in het repartitiereglement dwingend te worden begrensd. Dat oordeel steunt op de overweging dat, nu volgens de ontworpen repartitieregeling de incasso-organisatie uitsluitend uitkeert aan uitgevers, de auteursrechthebbenden voor het verkrijgen van de hun krachtens de wet toekomende reprovergoedingen volledig zijn aangewezen op de uitgevers. Die bijzondere situatie wettigt de auteursrechthebbenden de bescherming van een dwingende norm te bieden.

Daarbij zij overigens opgemerkt dat deze dwingende norm niet baat in die gevallen waarin de uitgever zich het auteursrecht heeft doen overdragen. De bestaande wettelijke regeling die er duidelijk van uitgaat dat het reprorecht vrijelijk overdraagbaar is, biedt, naar het oordeel van de Commissie, evenwel geen mogelijkheid daarin te voorzien. Bij het totstandbrengen van de definitieve regeling zal daarom moeten worden overwogen of niet in de wet moet worden bepaald dat ook ingeval van overdracht van het auteursrecht de auteur recht blijft houden op ten minste 50% van de uit te keren reprovergoedingen. Daartoe zou te eer aanleiding bestaan indien zou blijken dat de interimregeling aanleiding geeft tot overdracht van auteursrecht in sectoren waar zulks tot dusverre niet gebruikelijk is.

Ad 2.

De Commissie kan er mede instemmen dat, ten einde te komen tot een praktisch hanteerbare grondslag voor de betalingsverplichting van de kopieerders, voor een ieder, die de beschikking heeft over één of meer apparaten, waarmee geschriften kunnen worden verveelvoudigd, de verplichting wordt ingevoerd om in een aangewezen kalendermaand, eigener beweging, aan de aangewezen incasso-instelling opgave te doen van het totale aantal van de in het afgelopen kalenderjaar met dat apparaat of die apparaten vervaardigde kopieën.

De Commissie realiseert zich dat het, geredeneerd vanuit het bestaande wettelijke systeem -- waarbij zij met name denkt aan artikel 7 van het K.B. van 20 juni 1974, S. 351 -- meer voor de hand zou liggen om uit te gaan van het aantal gekopieerde pagina's, maar zij meent dat om zuiver praktische redenen de voorkeur moet worden gegeven aan het aantal gedurende een jaar vervaardigde kopieën, omdat dat getal zonder verdere boekhouding kan worden afgelezen van de tellers waarmee de meeste kopieerapparaten zijn voorzien. Met de omstandigheid dat op één kopie soms meer dan één bladzijde wordt gekopieerd, kan rekening worden gehouden bij de vaststelling van het percentage van het aantal gemaakte kopieën dat geacht wordt werken te betreffen die onder de regeling vallen, waarover hieronder nader. Bij microfiches en dergelijke zou wél het aantal gekopieerde pagina's moeten worden opgegeven.

Eenvoudigheidshalve zouden degenen, die minder dan 5000 kopieën per kalenderjaar maken, van deze meldingsplicht kunnen worden vrijgesteld. Ter voorkoming van misverstand tekent de Commissie bij dit laatste aan, dat zulks niet betekent dat voor degene, die méér dan 5000 kopieën per jaar maakt, de eerste 5000 kopieën voor de berekening van de betalingsgrondslag niet mee zouden tellen. De Commissie realiseert zich dat tegen deze algemene aangifte- en betalingsplicht een beroep gedaan zou kunnen worden op de in artikel 16b van de Auteurswet 1912 neergelegde vrijstelling voor eigen oefening, studie of gebruik. Zij meent evenwel dat door evenbedoelde vrijstelling voor hen, die minder dan 5000 kopieën per jaar maken, én het laag houden van na te noemen percentage aan deze wettelijke vrijstelling voldoende recht wordt gedaan.

De Commissie kan zich eveneens verenigen met de gedachte in de AMvB te bepalen welk percentage van het aantal gemaakte kopieën -- behoudens door de kopieerder te leveren tegenbewijs -- geacht wordt werk te betreffen, voor het verveelvoudigen waarvan tengevolge van de wettelijke regeling inzake het reprorecht een billijke vergoeding is verschuldigd. Het lijkt haar in beginsel ook juist dit percentage te differentiëren naar categorieën kopieerders. De Commissie voegt daar echter aanstonds aan toe dat naar haar gevoelen voorshands onvoldoende gegevens voorhanden zijn voor een dergelijke differentiatie. Nader empirisch onderzoek daarnaar komt haar, mede met het oog op de definitieve regeling, dan ook dringend gewenst voor. De Commissie geeft U in overweging daartoe reeds thans opdracht te geven. Te overwegen ware aan vorenbedoelde aanwijzing mede de voorwaarde te verbinden dat de Stichting Reprorecht in de aan zulk een onderzoek verbonden kosten bijdraagt. Zolang zulk een onderzoek ontbreekt zal, naar het oordeel van de Commissie, met één percentage moeten worden volstaan, dat enkel gebaseerd kan worden op zowel hier te lande als in het buitenland gemaakte, voorzichtige schattingen welke, als de Commissie wel is ingelicht, veelal op 5% uitkomen. Met het oog op de mogelijkheid dat op een kopie méér dan één pagina auteursrechtelijk beschermd werk is gekopieerd zou dit percentage wat hoger gesteld kunnen worden.

Gelijk reeds aangegeven zal elke kopieerder billijkheids- halve de mogelijkheid moeten hebben tegenbewijs te leveren, maar gezien de aan het leveren van zulk bewijs verbonden bezwaren verwacht de Commissie niet dat van deze mogelijkheid in de praktijk noemenswaard gebruik gemaakt zal worden. Mede deswege moet worden opgemerkt dat de beoogde regeling van de betalingsgrondslag een sterk forfaitair karakter draagt.

De Commissie meent voorts dat in de tot stand te brengen AMvB een uniform tarief zou moeten worden vastgesteld, waarbij met de sinds 1974 opgetreden geldontwaarding rekening te houden ware. Niet alleen praktische redenen pleiten voor een uniform tarief; daarvoor pleit ook de omstandigheid dat in het voorgeschetste systeem in wezen het enkele gebruik maken van de mogelijkheid om auteursrechtelijk beschermd werk te kopiëren grondslag voor de betalingsverplichting vormt, terwijl niet terzake doet welke werken in feite worden verveelvoudigd, in welk systeem niet past onderwijsinstellingen anders te beoordelen dan andere kopieerders.

Ad 3.

De Commissie deelt Uw mening dat de interim-regeling mede betrekking moet hebben op het kopiëren ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling in de zin van artikel 17 van de Auteurswet 1912. Zij is van oordeel dat voor enig verschil in behandeling tussen de in het laatste lid van artikel 16b bedoelde kopieerders en die in artikel 17 geen goede grondslag bestaat. De tot stand te brengen AMvB zou daarom op beide categorieën gelijk betrekking moeten hebben en dus op beide wetsartikelen moeten worden gebaseerd.

In dit verband moet wel de vraag onder ogen worden gezien of deze wettelijke bepalingen voor het tot stand brengen van een regeling als hiervoor bedoeld voldoende ruimte bieden. Verdedigbaar is dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord. Zulks niet alleen met het oog op het ingrijpend karakter van het creëren van

een "eigen-recht-organisatie" die niet rechtstreeks aan auteursrechthebbenden uitkeert, maar óók omdat die regeling er -- anders dan klaarblijkelijk de wetgever voor ogen heeft gestaan -- niet van uitgaat dat als basis voor de betalingsverplichting zal gelden het verveelvoudigen van werk van één of meer bepaalde makers, op grond waarvan enkel die makers, naar rato van het aantal kopieën dat juist van hun werk is gemaakt, een persoonlijke aanspraak op een vergoeding van de desbetreffende kopieerder krijgen; in meerbedoelde regeling is basis voor de betalingsverplichting veeleer het enkele feit dat men gekopieerd heeft, op grond waarvan alle makers van kopieerbare werken te samen een vergoeding ontvangen, welke op zodanige wijze onder hen verdeeld wordt, dat daarbij de vraag of juist van hun werk kopieën zijn gemaakt, en zo ja hoeveel, buiten beschouwing blijft.

Een meerderheid van de Commissie meent niettemin dat de delegatiebevoegdheden die in de artikelen 16b en 17 Auteurswet 1912 zijn neergelegd, naar bewoordingen en strekking voldoende grondslag vormen voor meerbedoelde interim-regeling, zodat voor het tot stand brengen daarvan wetswijziging niet nodig is.

De Commissie vertrouwt met het vorenstaande de haar in Uw aangehaald schrijven gestelde vragen voldoende te hebben beantwoord, doch is vanzelfsprekend tot nadere toelichting en verder overleg gaarne bereid.

Namens de Commissie betuigen ondergetekenden U hun gevoelens van de meeste hoogachting,

Voorzitter

Secretaris

RICHTLIJNEN VOOR EEN REPARTITIEREGLEMENT

I. KOPIEERDERS - GROEPEN

- 1.1. De Incasso-organisatie deelt vergoedingsplichtige houders van kopieerapparaten aan de hand van hun aangifte in groepen in.
- 1.2. Voorlopig kunnen daarbij de volgende groepen worden onderscheiden:
 1. openbare bibliotheken
 2. wetenschappelijke bibliotheken
 3. inrichtingen van hoger onderwijs
 4. overige onderwijsinstellingen
 5. overheidsdiensten
 6. bedrijven en instellingen
 7. vrije beroepen
 8. overige kopieerders
- 1.3. Verkregen ervaring zal tot een nadere uitwerking van dit schema kunnen leiden.

II. REKENINGEN VOOR WERK-CATEGORIEËN

- 2.1. De gekopieerde werken worden ingedeeld in categorieën; voor elke categorie van werken houdt de Incasso-organisatie een aparte rekening aan.
- 2.2. Voorlopig kan de indeling van de rekeningen als volgt zijn:
 - A. In Nederland uitgegeven geschriften
 1. Vaktijdschriften en wetenschappelijke geschriften
 2. Educatieve geschriften
 3. Muziekuitgaven
 4. Dagbladen en andere tijdschriften dan onder 1 en 2 bedoeld
 5. Bellettristische geschriften
 6. Overige in Nederland uitgegeven geschriften
 - B. Niet in Nederland uitgegeven geschriften

- 2.3. Na verloop van tijd zal de Incasso-organisatie mede aan de hand van de onder 2.7. bedoelde gegevens moeten bezien of deze indeling herziening of verfijning behoeft.
- 2.4. De Incasso-organisatie verdeelt de van elke "kopieerders-groep" ontvangen reprovergoedingen minus een vast te stellen percentage ter dekking van haar kosten per "kopieerders-groep" over diegene van de onder 2.2. bedoelde rekeningen die voor deze groep in aanmerking komen.
- 2.5. De verdeling geschiedt aan de hand van een door de Incasso-organisatie voor elke "kopieerders-groep" afzonderlijk vast te stellen verdeelsleutel welke aangeeft hoe de binnen de desbetreffende groep gemaakte kopieën geacht worden over de verschillende in aanmerking komende categorieën van werken te zijn verdeeld.
- 2.6. De Incasso-organisatie stelt deze verdeelsleutels voorshands schattenderwijs vast waarbij zij zo mogelijk gebruik maakt van onderzoek of inlichtingen uit de kopieerpraktijk; de Incasso-organisatie moet er naar streven deze verdeelsleutels zo spoedig mogelijk bij te stellen aan de hand van de onder 2.7. bedoelde gegevens.
- 2.7. Ter verkrijging van de voor het bijstellen van de onder 2.5. bedoelde verdeelsleutels en voor het op andere punten bijstellen en uitwerken van haar repartitiereglement benodigde gegevens kan de Incasso-organisatie met kopieerders die naar haar oordeel representatief geacht kunnen worden voor een "kopieerdersgroep", contracten sluiten waarbij deze kopieerders zich verplichten haar de door haar gewenste gegevens te verschaffen, hetzij tegen vergoeding, hetzij tegen reductie van de verschuldigde reprovergoeding (dit laatste is slechts mogelijk indien de AMvB tot het verlenen van reductie machtigt).

III. VERDELING PER REKENING

- 3.1. De paragrafen III en IV gelden enkel voor de rekeningen met betrekking tot in Nederland uitgegeven geschriften.

- 3.2. Als gegadigde voor een aandeel in de sub 2.2. onder A bedoelde rekeningen kunnen zich uitsluitend uitgevers aanmelden; bij aanmelding dienen zij zich jegens de Incasso-organisatie te verplichten tot naleving van haar incasso-reglement.
- 3.3. De Incasso-organisatie zal een bij de KNUB of de NOTU aangesloten uitgever in beginsel zonder meer aanvaarden als gegadigde voor een aandeel in die rekeningen die overeenstemmen met de sectie van de KNUB of de NOTU waartoe betrokkene behoort; van een niet bij de KNUB of de NOTU aangesloten uitgever zal de Incasso-organisatie nadere gegevens en bewijsstukken verlangen; zij kan dat ook doen van een bij de KNUB of de NOTU aangesloten uitgever als zij daartoe aanleiding ziet.
- 3.4. De Incasso-organisatie zal een commissie van drie leden benoemen waarvan de voorzitter moet voldoen aan de in artikel 35 eerste lid van de Wet op de Rechterlijke Organisatie omschreven vereisten; bij deze commissie kunnen belanghebbenden overeenkomstig een door de Incasso-organisatie op te stellen procesreglement tegen besluiten van de Incasso-organisatie om een uitgever al dan niet als gegadigde in vorenbedoelde zin te aanvaarden in beroep komen; de uitspraken van deze commissie zijn zowel voor de belanghebbenden als voor de Incasso-organisatie bindend.
- 3.5. Binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar waarop de incasso betrekking heeft verdeelt de Incasso-organisatie de op elke rekening geboekte gelden onder de uitgevers die zij als gegadigde voor de desbetreffende rekening heeft aanvaard, en betaalt zij aan elke gegadigde uitgever het hem diensvolgens toekomende.
- 3.6. Als maatstaf voor de verdeling geldt de door elke gegadigde uitgever in het kalenderjaar waarop de incasso betrekking heeft, verkregen omzet in uitgaven in de categorie waarop de rekening betrekking heeft; voor tijdschriften wordt de opbrengst van advertenties niet meegerekend.

- 3.7. De uitgevers verstrekken de onder 3.6. bedoelde gegevens - wanneer de Incasso-organisatie dat verlangt: vergezeld van een verklaring van een register-accountant die de juistheid van die gegevens bevestigt - aan een door de Incasso-organisatie aan te wijzen register-accountant die deze gegevens met het oog op hun vertrouwelijkheid herleidt tot verhoudingscijfers en die enkel deze laatste doorgeeft aan de Incasso-organisatie.
- 3.8. De Incasso-organisatie is bevoegd bedragen beneden een door haar in het repartitiereglement vast te stellen minimum niet uit te keren; zij is bevoegd de niet uitgekeerde gelden te bezigen voor doeleinden welke verband houden met haar doel, met name voor onderzoek als onder 2.7. bedoeld.
- 3.9. Het repartitiereglement van de Incasso-organisatie kan bepalen dat uitgevers die hun in dat reglement omschreven verplichtingen niet of niet tijdig nakomen een in dat reglement vast te stellen boete verbeuren; van een besluit tot het opleggen van zulk een boete staat beroep open op de onder 3.4. bedoelde commissie.

IV. VERDELING DOOR ELKE UITGEVER.

- 4.1. Binnen drie maanden na de onder 3.5. bedoelde betaling verdeelt de uitgever tenminste 50% van het hem door de Incasso-organisatie uitgekeerde bedrag onder die auteurs, aan wie hij over het kalenderjaar waarop de incasso betrekking heeft honorarium heeft uitbetaald voor publicaties in de categorie waarop de desbetreffende rekening betrekking had, of hun rechtverkrijgenden, en betaalt hij aan elke auteursrechthebbende het hem diensvolgens toekomende.
- 4.2. Als maatstaf voor de verdeling gelden de onder 4.1. bedoelde honoraria.
- 4.3. Indien hantering van de onder 4.2. bedoelde maatstaf tot onevenwichtigheden aanleiding zou geven -- bijvoorbeeld omdat de uitgever in overwegende mate ingevolge artikel 7 van de Auteurswet 1912 zelf als maker moet worden aangemerkt of omdat hij aan een niet te verwaarlozen aantal auteurs geen

honorarium pleegt te betalen -- kan de uitgever na daartoe verkregen toestemming van de Incasso-organisatie een andere vergoedingsmaatstaf kiezen, zoals het aantal per auteur gepubliceerde pagina's.

- 4.4. Op de uit te betalen bedragen mogen geen inhoudingen of kortingen worden toegepast, uit welken hoofde dan ook.
- 4.5. De Incasso-organisatie kan bepalen dat uitgevers bedragen beneden een door haar in het repartitiereglement vast te stellen minimum niet behoeven uit te keren; dergelijke niet uitbetaalde gelden voegt de uitgever bij het door hem in het volgende kalenderjaar te verdelen bedrag.
- 4.6. Auteursrechthebbenden die menen dat een uitgever zijn verplichtingen uit het repartitiereglement niet nakomt kunnen zich daarover bij de Incasso-organisatie beklagen.
- 4.7. De Incasso-organisatie is bevoegd om hetzij naar aanleiding van een klacht als onder 4.3. bedoeld hetzij eigener beweging door een door haar aan te wijzen register-accountant in de boeken van de uitgever te doen controleren of deze zich aan zijn uitkeringsverplichting houdt.

V. VERDELING VAN DE REKENING B.

- 5.1. De rekening "niet in Nederland uitgegeven geschriften" wordt onderverdeeld in landen-rekeningen.
- 5.2. Maatstaf daarbij is het geschatte aandeel van de uitgaven uit het desbetreffende land in het totaal van de kopieën van niet in Nederland uitgegeven werken; het gestelde onder 2.6. en 2.7. is van overeenkomstige toepassing.
- 5.3. Als gegadigde voor (een aandeel in) landen-rekeningen komen uitsluitend in aanmerking instellingen tot exploitatie van auteursrecht die - naar het oordeel van de Incasso-organisatie - voldoende representatief zijn om de auteursrechthebbenden uit het betrokken land te vertegenwoordigen.
- 5.4. De instellingen moeten zich bij de Incasso-organisatie als gegadigde melden en de Incasso-organisatie zal met hen zo mogelijk op basis van reciprociteit contracteren; het onder 3.2. en 3.4. gestelde is van overeenkomstige toepassing.

- 5.5. Uitkering aan de als gegadigde aanvaarde instellingen geschiedt binnen zes maanden na afloop van het kalenderjaar waarop de incasso betrekking heeft, zulks tegen vrijwaring van de Incasso-organisatie door de betrokken instelling tegen alle verdere aanspraken van auteursrechthebbenden terzake van het kopiëren van in het desbetreffende land uitgegeven werken.
- 5.6. Het onder 3.8. bepaalde is van overeenkomstige toepassing.
- 5.7. Wanneer gedurende drie achtereenvolgende kalenderjaren na het kalenderjaar waarop de incasso betrekking heeft geen gegadigde voor een landenrekening is aanvaard, vervallen de aanspraken van de rechthebbenden op de op deze rekening geboekte gelden en is de Incasso-organisatie bevoegd daarover te beschikken; de laatste zin van 3.8. is van overeenkomstige toepassing (dit is slechts mogelijk indien de AMvB een bepaling omtrent verval van aanspraak op reprovorgoedingen bevat).
- 5.8. De Incasso-organisatie zal in contracten als onder 5.4. bedoeld bepalingen opnemen welke haar in staat stellen uit hoofde van dergelijke contracten ontvangen bedragen zoveel mogelijk met inachtneming van de paragrafen II en III tot verdeling te brengen.

Bijlage 7

Enige literatuur

1. "Fotokopiëren mag auteur niet buiten spel zetten",
Vaderland 25 februari 1971.
2. "Kopieën kosten auteurs schatten", Vaderland 26 oktober 1973.
3. Massamedia en modern auteursrecht, F. Klaver Amsterdam 1973.
4. "Auteursrechten voor fotokopie", Vaderland 5 december 1974.
5. Tien cent auteursroyalty per fotocopie, Prof. Mr. H. Cohen
Jehoram, N.J.B. 1974, blz. 862.
6. Rechtsvergelijkend overzicht van het fotocopieerprobleem,
Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, N.J.B. 1976, blz. 1425.
7. Reprerecht, wetenschap en onderwijs, Prof. Mr. H.U. Jessurun
d'Oliveira, N.J.B. 1977, blz. 309.
8. Copyright contracts, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, Alphen aan
den Rijn, 1977.
9. Kabelomroep en Auteursrecht, Mr. R.L. du Bois, Auteursrecht
1977/3.
10. Reprerecht, het recht van de Auteurs, K.J. Berkhout, Auteurs-
recht 1977/3.
11. Monopolie van het nationale muziekauteursrechtenbureau,
Mr. P.J. Lodder, Auteursrecht 1977/4.
12. Kabelomroep en Auteursrecht, Mr. D.W.F. Verkade, Auteurs-
recht 1977/4.
13. Reprerecht, wetenschap en onderwijs, Prof. Mr. H.U. Jessurun
d'Oliveira, N.J.B. 1977, blz. 309.
14. Auteursraad voor het reproductierecht contra juridische
auteurs, Mr. E.H. Hondius, N.J.B. 1977, blz. 317.
15. Een dubbeltje kan raar rollen, Mr. P.J. Verschoof, N.J.B.
1977, blz. 423.
16. De ontleningstheorie en andere auteursrechtelijke zwaarig-
heden, Mr. A. Komen en Mr. D.W.F. Verkade, N.J.B. 1977,
blz. 554.

17. Onwetenschappelijk onderwijs over reprorecht,
Prof. Mr. A.R. Bloembergen, N.J.B. 1977, blz. 560.
18. De ondergang van het auteursrechtbureau SEBA, Max Pam,
Vrij Nederland van 24 september 1977.
19. Stoeien met reprorecht, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, N.J.B.
1978, blz. 309.
20. Reprorecht, een juridisch oen, Prof. Mr. H.U. Jessurun
d'Oliveira, N.J.B. 1978, blz. 314.
21. Reprorecht, Drs. J.J. Borking, N.J.B. 1978, blz. 467.
22. La place de l'auteur dans la société et les rapports juridiques
entre les auteurs et les entreprises de divulgation, Prof.
Mr. H. Cohen Jehoram, Le Droit d'Auteur, 1978, 404.
23. La télévision par câble et les problèmes de droit d'auteur,
Prof. R. Dittrich, Le Droit d'Auteur, 1978, 404.
24. Reprorecht: belasting zonder rechtsgrond of onteigening
van het auteursrecht, Prof. Dr. F.H.M. Grapperhaus, Het
Financiële Dagblad van 8 en 10 december 1979.
25. Regelung des Drahtfunks in den Urheberrechtsgesetzen ein-
zelner Länder, D. Reimer, Gewerblicher Rechtsschutz und
Urheberrecht, Internationaler Teil 1979/2.
26. Weer eens het reprorecht, Prof. Mr. H.U. Jessurun d'Oliveira,
N.J.B. 1980, blz. 525.
27. De reader als auteursrechtelijk probleem, M. Asscher, Ars
Aequi 1980, blz. 224.
28. Stoeien met de CIBRA-nota, Mr. L. Wichers Hoeth, Auteurs-
recht 1980/1.
29. Reacties op de CIBRA-nota, Mr. R. Veltman Fruin, Auteurs-
recht 1980/2.
30. Raad van Europa, Kabel TV en reprografie, Prof. Mr. H. Cohen
Jehoram, Auteursrecht 1980/4.

31. Copies in Copyright, Mr. J.H. Spoor, Prof. W.R. Cornish en P.F. Nolan, Alphen aan den Rijn, 1980.
32. Voor en na de kabel-tv arresten van de Hoge Raad, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, N.J.B. 1981, blz. 1165.
33. Draadomroepinrichtingen als juridisch en politiek probleem, Mr. H.M. Linthorst, N.J.B. 1981, blz. 32.
34. Lettre des Pays-Bas, Prof. D.W.F. Verkade, Le Droit d'Auteur 1981, blz. 129.
35. Eigen oefening, studie of gebruik, Mr. R.L. du Bois, Auteursrecht 1981/2.
36. Reprorecht, reparatie en repartitie, Mr. N. van Lingen, Auteursrecht 1981/3.
37. Vallen en Opstaan met het reprorecht, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, Auteursrecht 1981/3.
38. Vrijdom van auteursrecht voor kabel-tv?, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, Auteursrecht 1981/5.
39. Die Österreichische Urheberrechtsgesetznovelle, Prof. R. Dittrich, Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil 1981/I.
40. Die Entscheidungen zur Kabelübertragung von Rundfunksendungen im Lichte urheberrechtlicher Grundsätze, Gewerbliche Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil 1981/6.
41. Zu den Kabelfernsehurteilen des Schweizerischen Bundesgerichts, Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht, Internationaler Teil 1981/10.
42. Van Léhar tot Haanstra, Kabel-TV en Auteursrecht, Mr. J.H. Spoor en Mr. G.J.H.M. Mom, Auteursrecht 1982/1.
43. Kabel-tv arresten, Prof. Mr. H. Cohen Jehoram, Ars Aequi 1982, 79.